

લંડન રાજ-રહસ્ય.

અથવા

મિસ્ટરીઝ ઓફ ધી કોર્ટ ઓફ લંડન.

(ભાગ ૧)

મુળ લેખક

સ્વર્ગસ્થ મીઝ જ્યોર્જ વીલીઅમ કેનાટ્ડસ

અનુવાદ

માકરલાલ મગનલાલ કાપડિયા

૭, અનતવાડી, મુળદે નં ૨

પ્રકાશક

હરિલાલ વલ્લભાસ બ્રહ્મક્ષત્રી

૯૮, હોળીચક્રા કોટ, મુળદે

સોલ એજન્ટ

વીરૂલદાસ હરજીવનદાસ ઠક્કર

જકરીયા મસીદ, મુળદે નં ૩

આવૃત્તિ ૧ લી.

૧૯૨૫

પ્રત ૧૫૦૦

કિંમત: રૂ. ૦-૧૪-૦.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગ્રંથાલય કોપીસાઈટ સંગ્રહ

આ કન રાજ રહસ્યના આ પહેલા ભાગના સર્વ હકક સોલ એન્ટને
સ્વાધીન છે

આ પુસ્તક ૬૮, હોળી ચકલા, કોટ, મુળધર્મા હરિ-હર પ્રોન્ટીંગ
પ્રેસમાં ગ હરિલાલ વલ્લભદાસ પ્રહલક્ષ્મીએ છાપીને પ્રગટ કર્યું છે

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઇટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૨૨૦૮ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ ૮૧૬૭ ૨૧૬૨૨૨૫

વિષય

બે બેલ.

હાલ રાજરહસ્ય અથવા મિસ્ટરીઝ જોઈ ધી કોર્ટ જોઈ હાલ નામક સ્વર્ગસ્થ આગલ નવલકથાકાર મી. જ્યોર્જ વીલીયમ રેનોલ્ડ્સની આખી આશમમા સર્વશ્રેષ્ઠ ગણાયલી અદ્ભૂત નવલકથા ગુજરાતી પ્રજા સમક્ષ મુકવાના એત્રણ નિષ્ફળ પ્રયાસ અત્યાર અગાઉ થઈ ગયા છે હાલમ આઠ દશ વર્ષ થયા આ સાહસ ઉપાડવાનો હું વિચાર કરતો હતો, પણ સાધન અને સંજોગોને અભાવે એ કામ પડી રહ્યું હતું.

પ્રભુ કૃપાથી “વિલાસ” ના તત્ત્વી અને મારા પરમ મિત્ર બાઈ હરિલાલ વલ્લભદાસ પ્રજાક્ષત્રી સાથે હું “વિલાસ” સાથે કાચા સુતરના તારથી બંધાયો અને “વિલાસ” ના આરબથીજ ગુજરાતી આશમને આ મહાન નવલકથાનું સ્ફાલ્તુ કરવાનો મેં નિશ્ચય કર્યો અહવાલિક “વિલાસ” માં આ વારતા એટલી બધી લોકપ્રિય થતી ચાલી છે કે તેને પુસ્તક આકારે પ્રગટ કર્યા વિના છુટકોજ ન રહ્યો. આજે આ નવલકથાનો પ્રથમ ભાગ ગુર્જર વાચકોના કરકમળમા મુકવાને હું ભાગ્યશાળી થાઉં છું તે આભાર સર્વ શક્તિમાન પરમાત્માનો અને મારી નવલકથાઓ વધાવી લેનાર મારા બહાલા વાચકોનો !

હવે પછી આ વારતાના બાકીના ભાગો સીલસીલાબદ્ધ ઝડપથી પ્રગટ થતા રહેશે. અગાઉથી આર આના બરી નામો રજીસ્ટર કરાવનારા ગ્રાહકોને બાકીના ભાગો “વિલાસ” ની ઓપીસમાર્થ પોણી કિન્નને મળશે.

વિલાસ ઓફિસ. }
૯૮ હોળી ચકલા કોટ મુબઈ }

મધુકર.

અનુક્રમણિકા.

પ્રકરણ	વિષય.	પાનું.
” ૧ છ	. હોટલમા	૧
” ૨ છ	લેને મધ પૂત ઔર-	૭
” ૩ છ	અગ્નિપ્રેમ મહેમાન	૧૬
” ૪ છ	.. કુમારી કન્યાની સુવાગડ .	૨૦
” ૫ છ	જર ચાહે સો કર !	૨૬
” ૬ છ	. પોલિસ અમલદાર . .	૩૨
” ૭ છ	ફાસીએ લટકેલા બદમાસની વિધવા	૩૮
” ૮ છ	મવાલીઓનો અફે	૪૫
” ૯ છ	પહેલો પ્રેમ ...	૫૬
” ૧૦ છ	બેદી બોધરામા	૬૮
” ૧૧ છ	સર રીચર્ડ સ્ટેમ્ફર્ડની કમકથા	૭૬
” ૧૨ છ	પ્રેમમા ફાસી	૮૭
” ૧૩ છ	બેદમા બેદ .	૯૨
” ૧૪ છ	પોલીસ માટે પથરાતી જાળ . .	૧૦૦
” ૧૫ છ	પેલા છુટ્ટાની પોકેટ છુક	૧૦૬
” ૧૬ છ	. ઈંગ્લેન્ડનો પાટવી કુવર .	૧૧૫

લંડન-રાજરહસ્ય

અથવા

મિસ્ટરીઝ ઓફ ધી કોર્ટ ઓફ લંડન.

પ્રકરણ ૧ લું.

હોરલમાં.

ઇ સ ૧૭૬૫ ના જન્યુઆરી માસમાં અમારી નવલકથા 'ના આરબ થાય છે એ સમયે ગ્રેટબ્રિટન અને યૂરોપની રમણિ પર અનેક આશ્ચર્યજનક અને બચકર ઘટનાઓ બનવા પામી હતી ત્રીજો જ્યોર્જ ઇંગ્લેન્ડના રાજસિંહાસન પર બીરાજનો હતો અને તેજ ઇંગ્લેન્ડનો કર્તાકર્તા ત્રિધાતા હતો. ગાદી પર આવ્યાને તેને લગભગ ૩૫ વર્ષ વહી ગયા હતા અને તેના પુત્ર પ્રિન્સ જ્યોર્જ અથવા પ્રિન્સ ઓફ વેલ્સની ઉંમર ૩૩ વર્ષની થઇ ગઇ હતી. જીવાતીના તૌરમાં નોબવાનેને જે સારી નરસી ટેવો પડે છે તે સર્વ રાજ કુમારમાં સીંચી સીંચીને ભરાઇ હતી અને પુખ્ત વય હોવા છતાં તેની નાદાનીયત વીસ વર્ષના યુવાન જેવીજ હતી તે સમયે ઇંગ્લેન્ડનો પ્રધાન મંત્રી વીલીયમ પીટ હતો ઇંગ્લેન્ડ સુકાન તેના હાથમાં હતું આકાશમાં અરાજકતાના વાદળા ઘેરાવા માડ્યા હતા ફ્રાન્સના રાજવિશ્લવની પૂર્ણાકૃતિ થઇ ત્યાં રિપબ્લીક યા ગ્રમસત્તાકીની સ્થાપના થઇ ચૂકી હતી. ફ્રાન્સનું રાજતત્ત્વ જ્યોકોષ્ઠીન અને થર્મીડોરીઅન પક્ષના હાથમાં જઇ પડ્યું હતું ઇંગ્લેન્ડનો સેનાપતિ ડ્યુક ઓફ ચેલ્સેફોર્ડ હતો નેધરલેન્ડની લડાઈમાં તેની સરદારી નીચે અગ્રેજ ફ્રાન્સને બદનામી અને બેઇજનજતી સિવાય બીજું કંઇ મળ્યું નહોતું.

એજ સમયે લંડનની પાલાર્મિટમાં હિન્ડુસ્થાનના નામચીન ગવર્નરજન- રજ વેલ્સ હેસ્ટિંગ્સનો કેસ જજની ચક્રમાર ચલાવી રહ્યો હતો ઇંગ્લેન્ડમાં

પ્રજામતનું જોર દિન પ્રતિદિન વધતું જતું હતું હેતીઅસ કોર્પસ નામનો કાયદો કેટલાક દિવસથી રદ થયો હતો રાજધર્મની પ્રધાનતા મદ પડી ગઈ હતી અને રાજના ઇશ્વરત્વનો વાવટો ઝૂકી પડ્યો હતો.

ફ્રાન્સ સાથે લડાઈ જમાવવાને માટે પ્રધાન મંત્રી પ્રજા પાસેથી ભારી રકમ માગી રહ્યું હતું ગુલામોનો વેપાર નાબુદ કરવા માટે વીલ્મર ફ્રાન્સ જર્મની પાસે મગાવી રહ્યો હતો. અન્સવીકની રાજકુમારી કેરોલીન સાથે પ્રિન્સ ઓફ વેલ્સના વિવાહ નક્કો થવાની ખબર પ્રજાને મળી ચૂકી હતી.

ઐતિહાસિક બનાવોની આટલી માહિતીથી આ નવલકથા આગળ વધતા વાચનાર સહેલાઈથી સમજી શકે રાજ પ્રપંચો સમજી શકે.

૧૭૬૫ નો જન્યુઆરી માસ ચાલતો હતો એક દિવસ રાતે હોલબર્ન પરાના બ્યોર્ન એન્ડ બુલ્વર નામક હોટલના એક મુસ-જિજ્ઞાસુ દિવાનખાનામાં દેશ વિદેશના વેપાર કરનારા સોદાગરોનું એક ટોળું સગડીની આસપાસ વીંટાઈ વળા ઠડી ઉડાવતા ઉડાવતા વિષ વિષ જાતના મર્યા માગી રહ્યું હતું ઠડી ખૂબ પડતી હતી તેથી ગરમી લાવવાને શરાબની પ્યાલી પર પ્યાલી ઉડતી હતી. કેટલાક વેપારીઓ વિદાય થવાની તૈયારી કરી રહ્યા હતા જેઓ લાખા પ્રવાસથી આવ્યા હતા તેઓ મોજમાજીદ કરીને પોતાનો જીવ જહેલાવી રહ્યા હતા.

આ હોટલમાં સામાન્ય રીતે પ્રવાસીઓ અને સોદાગરોનો અડકો જામેલો રહેતો તેથી સમજી એક બીજાને પીછાનતા હતા. છતાં જો કોઈ નવો માણસ આવી પુગતો તો સવળા તેની સાથે રને-દાળ વર્તન ચલાવી તેને પોતાનો કરી ભેતા હોટલોમાં અનેક જાતના માણસોની જાવ આવ થયા કરે છે પણ પ્રવાસી સોદાગરો જેવા સરલ, સાદા અને બુદ્ધિમાન સખસો દુનિયામાં ધણા થોડા મળી આવે છે.

સાજના છ સાત વાચાનો સમય હતો સોદાગરો રાજદારી વિષય પર ચર્ચા કરી રહ્યા હતા એજ સમયે દાર ઉધડ્યું અને લગભગ ૪૦-૪૫ વર્ષનો એક પાતળો પુરૂષ ઓરડામાં દાખલ થયો.

* તેને જોતાજ ગધા બોલી ઉઠ્યા “અસ્તો મી પેજ! તમે આવી પહોંચ્યા ? કેમ છો ? ખુશ તો ખરા ?”

“તમારી મહેરબાનીથી ખુશ તો છું પણ પેટમાં બીલાડા બોલી રહ્યા છે આહ ! આજે કેરી મજબનાક ચરદી પડે છે. હીકકેસ એવું છે કે બહાર જતા દમ નીકળી જાય છે...બોય !” પેજ બોલ્યો.

“હ ” જોન નામનો નોકરે જવાબ વાળ્યો

“મારે માટે જલદી ડીનર લાવ કપડા ઉતાર ને છુટ કાઢી સ્લીપર પહેરાવ ”

જોને તરતજ મી પેજનો ઓવરકોટ અને હેટ લઇ ખાંટીપર ટાંગી દીધા અને છુટ કાઢી તેની સ્લીપર હાજર કરી તે બોજન લેવા આલ્યો ગયો.

જોન ગયા પછી પેજ સમડી નજીક ખુરશી બેચી બેઠો તેણે હાથ પગ મરમ કર્યો અને પછી પોતાના સાથીઓ તરફ નજર કરી

“કેમ ? કેટલીક સફર કરી આંખ્યા ? કાલે રાતે કયા સુતાતા ? હમણા કયાથી આવ્યા ?” એક જણે પૂછ્યું

“બહુ મજલ કાપી આવ્યો મહે એસજરી હોટલમાં રાત વાસો રહ્યો હતો રહવારે નવ વાગે ત્યાંથી નીકળી હમણા અહિ આવી પહોંચ્યો”

“એસજરીની કંઇ નવા જુની ?” એસજરીનું નામ સાંભળી એક જણે આતુરતાથી પૂછ્યું

“હા હાલમાં પાપીઝિનો સીતારો ચમકી રહ્યો છે પાપનું બજાર તેજ થઇ ગયું છે. હા ! હીક માફ આવ્યું ! તમે સર રીચર્ડ સ્ટેમ્પ્ફોર્ડને જોળ્યો છો ?”

“નામ સાંભળ્યું છે એના થોડાક કામની ખબર છે પણ બાળ સુધી રાજેશીની સુરત જોવાની મળી નથી. ભલો, એકએક એનું નામ દેવાની થી જરૂર !”

“એ મોટા કિમચી માણસ છે એસસનરી સહેરની નજીકના એક ગામના તેનો સુદર મહેલ છે. કહે છે કે એ બહુ ઠાઠાકથી રહે છે સાના લગભગ બધા રહીસે કહે છે કે એ મોટા દાનવીર અને ધર્માત્મા છે સેકડો માણસને એ રોટી આપે છે એસસનરીની મોટી બેકના એ ડીરેક્ટર છે પૂર બલકથી રહે છે ગામના એ ધર્માત્માના પોષાકના સાધુ હોવાનો ડોળ કરે છે પણ સહેરના અધર્મ અને પાપનો અવતાર ધારણ કરે છે દૂકમા એક પણ પાપ એવું નહિ હોય કે જે એણે ન કર્યું હોય-” પેળે વેપારીઓ આગળ બોલ્યું ફેકયો

“એટલે ?”

“ધણી વાત છે જી કપટ, દગો પ્રપચ, જીગાર, ચોરી, સ્ત્રી હત્યા, આગ વિગેરે વિગેરે વિગેરે .”

સધળા આ બધાં વાત સાંભળી કમ્પી ગયા અને પેળ તરફ ફાટી આપે જોઈ રહ્યા એક જણે કહ્યું “મેં સાંભળ્યું હતું કે અર રીચર્ડ અતિ બધા અને ખાનદાન મુહરથ છે અને પોતાની પત્ની પર અત્યંત પ્રેમ રાખે છે”

આ સાંભળતાજ પેળના વદન પર તિરસ્કારની છટા આવી તે બોલ્યો “હશે એજ ધર્માત્માએ એસસનરી બેકના ઘોટાળો કર્યો છે એજ બેકના રામસે નામના બીજા ડીરેક્ટરે એ ઘોટાળો પકડ્યો છે એ માટેજ એ બદમાસે પોતાની જીનું ખૂન કર્યું અને ખૂન પ્રગટ ન થાય તે માટે પોતાના આલીશ્વાન મકાનને આગ લગાડી તે નાસી ગયો છે”

“આહ ! એ મનુષ્ય નથી સયતાન છે એને પકડવાને વોરટ નીકળ્યું કે નહિ ?”

“ત્રણ ઇનામો જાહેર થયા છે, એને ગીરફતાર કરવાનું વોરટ નીકળ્યું છે પણ ચાલાક રહેઝેડ હજી સુધી કાયદાની ચુગાલમાં ફર્યો નથી”

જોએ જોઈ સતે હોય છેડી બહારમાં જવાના હતા તેઓ ખાટલી વાત સામળ સરસામાં લઈ ત્યાંથી વિદાય થયા. ખાટલી દસ બાર માણસો રહી ગયા તેમાંથી પોતાના બે જાની મિત્રો સાથે પેળ એક ઝોરડામાં ગયો અને તેઓ અવનવી વાતો કરવા લાગ્યા.

“સર રીચર્ડનો દેખાવ આખા રાજકુમાર એવો છે એમ કહેવાય છે કે કાલના મહારાજા જ્યોર્જ જ્યારે ખાટલી કુવર હતો ત્યારે હેના લાઇટફુટ નામની એક સૌન્દર્યસ્પેશન યુવતી સાથે તેમને છૂપે પ્રેમ હતો.” પેળ વાત છેડી.

આ સમયે વેટર જોજનની રકાળીઓ અને કરાળની ખાલીઓ ટેબલ પર મૂકવા ઝોરડામાં આવ્યો. વાત અધુરી રહી પેળના પેટમાં કુરકુરીયા બોલતા હતા એટલે તે જૂખ્યા ડાસની પેટે માસ, પાક અને પેડીસ પેટમાં ઉતારવા લાગ્યો. બે ત્રણ ખાલી અગળની ઉડાવી તેણે ચોડાક ફૂટ ખાધા અને પછી ચીફ્ટ સળગાવી પુમાડો કાઢતો કાઢતો તે બોલવા લાગ્યો “હુ શુ કહેતો હતો? હ હ હ હેના લાઇટફુટની વાત કરતો હતો તે સમયના પ્રિન્સ જોહ વેલ્સ અને કાલના મહારાજા તેની સાથે ગુપ્ત પ્રેમસાગરમાં સ્નાન કરતા હતા ત્યારે એ યુવતી ગર્ભવતી થઈ ગઈ નવમે મહિને તેણે એક પુત્રને જન્મ આપ્યો. કેટલાક સપ્તસો કહે છે કે ખાટલી કુવર હેના સાથે છૂપાં લગ્ન કર્યા હતા અને તેમ હોય પણ હેના પુત્રવતી થઈ પ્રિન્સે એ છોકરાને છૂપી રીતે સ્વર્ગસ્થ સર વિલિયમ સ્ટેમ્ફોર્ડને સોંપ્યો. એજ સમયે લેડી સ્ટેમ્ફોર્ડનો તરતનોજ જન્મેલો નાદાન પુત્ર મરી ગયો હતો એટલે પતિવ્રતી હેનાના પુત્રનું પ્યારથી લાલન પાલન કરવા લાગ્યા આ વાત મે સાંભળેલી છે હો! ખરે જોડું પરમાત્મા જાણે!—”

આ વાત ચાલીતી હતી તેજ પહે એક કદાવર બાધાનો નાનવાન ઝોવરકોટ સાથે ઝોરડામાં ગ્રુપચૂપ દાખલ થયો તેણે પેળના છેલ્લા વાક્યો સાંભળ્યા હતા અદર આવતાં વાર તે તિરસ્કાર

પૂર્ણ સ્વરે બોલ્યો “મારા વિચાર પ્રમાણે આ વાત તદ્દન જૂઠી અને નાપાવદાર છે”

ઑવરકોટવાળો યુવાન આ શબ્દો અત્યંત ધિક્કારથી બોલ્યો. તે સામગ્રી જોરડામાં મધ્યા મારતા ત્રણે જણ ચોકી ગયા અને નવીન આમતુકની સુદા જોવા લાગ્યા. તે નોમવાનનું શરીર સુડોળ અને ઢાઢીતું હતું તેનું વદન સુદર હતું અને તે પર ખાનદાની અભિમાનની છટા હતી તેનું કપાળ ભવ્ય હતું અને મદીલી આખોમાં કસામનો નીરો સ્પષ્ટ જણાતો હતો. તેના કિમતી વસ્ત્રો તથા ગૌરવભરી ચાલથી તે કોઈ અમીર યા રાજવળી હોય એવો લાગતો હતો. તેના વાળમાં કાળા અને સુરા રંગનું મિશ્રણ હતું અને હમ્મર ત્રીસ જત્રીસ વર્ષની લાગતી હતી.

તે ઑવરકોટ અને ટોપી કાઢી એક ટેબલ પાસે બેઠો અને શરાબ લાવવાનો વેટરને ફૂકમ થયો. નરતજ શરાબની પ્યાલી હાજર થઈ પેજ હવે તેને જોના લાગ્યો. તે તેને એકી ટસે જોઈ રહ્યો થોડી વાર પછી આ માણસને અગાઉ તેણે ડોઢ જઆએ જોયો છે એવો તેને ભામ થયો. “એ એજ દસી ! મારી જીલ્લ તે નહિ હોય” આવા વિચાર કરતો તે પેવા શખ-સને જોવામાં એટલો વીન થઈ ગયો કે તેના બે સાથીએ તેને એકસો છોડી ચાલ્યા ગયા તેનું પથ તેને જાન રહ્યું નહિ. ઑર-ડામાં પેજ અને પેસો નવો આવનાર એમ બે જ માણસ રહી ગયા.

મકરણુ ૨ ભુ.

હોને મહ પૂત જોર—

પેલા નાનવાને હજુ પેળ તેને ટીકી ટીકીને જોઈ રહ્યો છે તે”
જોયુ નહોતુ જોરડામા આવતા તે શુ જોઈયો હતો, તેણે શું
સાબળ્યુ હતુ વિગેરે સર્વ તે જાણી ગયો. ખુરશી પર બેસતાજ
તે અચાનક મજીર ચિતામા લીન થઈ ગયો. જોરડામા બીજુ
કોઈ છે કે નહિ તેનુ પશુ તેને જાન નહોતુ.

કોઈ અજાણ્યા તરફ ટીકીટીકીને જોવાથી પોને અસહ્ય
મજાસે જોવા ખ્યાલથી પેળ સગડી તરફ ફરી બેઠો અને દેવતા
સ કોરવા લાગ્યો. અસ્થિર મનને સ્થિર કરવા માટે તેણે સોડા
સાથે મેળવી થોડો બ્હીરકી પીધો પશુ તેની અસ્થિરતા બટવાને
બહુ વધી મહ થોડીકવાર પછી તે પુન પેલા મુઠરચને તીક્ષણ નજરે
જોવા લાગ્યો.

એવેનીથી ખુરશી પર પડ્યો પડ્યો પેળ વિચાર કરવા લાગ્યો
આ થોડાનો શો છે? અને જામ તો નહિ થયો હોય? આવુ કાચ-
કર કાચ કર્યા પછી તે આવી જાહેર જગ્યાએ હડે એક આવવાની
હિમ્મત કરે એ સંભવિત નથી. પશુ અહેરે તો એવોજ છે
એવુજ વદન, એજ આખો, એજ આલ, એવુજ કપાળ, એવીજ ઝારવભરી
આલ-મધુજ અરખુ છે! શુ આ માણસ તેજ પાપી હતો? જાણે
થોડાનો છે.

કહ સમજ પડતી નથી—

વિચારમા ને વિચારમા પેળે જોસથી થટી વગાડી થટીના
અવાજથી હોટલનો નોકર મજરાઈ ગયો. તે દોડતો દોડતો પેળ
પાસે આવી જોઈયો. “શો હુકમ છે?”

“એક પેગ બ્હીરકી લાવ—” વેટર તરત દારૂ લઈ આવ્યો. પશુ
પેળ એ વખતે પેલા સખસનેજ ટીકી રહ્યો હતો વેટર ગયો અને
પાછો આવ્યો તેનુ તેને જાન નહોતુ. પેલા નાનવાન સરાળ પી
દવાલ પર ટંગેલાં દરિયાઈ વાઈના ચિત્રો જોઈ રહ્યો હતો.

પેન્ડે હોટલના વેટર જોનને કમ્પ્લેન્ટ પોતાની ખાસે બોલાવી
ધીમે સ્વરે પૂછ્યું

“આ સખસ કોણ છે ?”

“મને ખબર નથી પણ મારા સૈફ જાણતા હશે”

જોનને જવાબ આપ્યો

“જ તારા સૈફને પૂછી આવ” પેન્ડે કહ્યું.

વેટર ગ્રુપચુપ ધીમે કમલે જોરગમત બહાર ગયો હવે મારા
સૈફે મટી જશે” પેન્ડે વિચાર કર્યો એ પાત્ર પળખા વેટર
આવી બોલ્યો “સાહેબ, કંઈ ખબર ન મળી સૈફ મારા પર
ગુસ્સે થઈ બોલ્યા જા, જા, તારે કામ કર”

“તારે મારી ધારણા સાચી છે” પેન્ડે ધીમે અવાજે બોલ્યો
અને તેણે પુનઃ પેલા સખસ તરફ નજર કરી જોનની આંખો મહા
પેલા યુવાનની નીચી આંખો સરલ, સ્થિર અને શાંત હતી તેના
બદનપર માળીયા અને જોરવજરી તેજસ્વિતા હતા પેન્ડે વિચાર કર્યો
“પાપીઓ આટલા શાંત નથી હોતા” તેણે તેની સાથે વાતચીત
કરવાના ધરાશયી કહ્યું “આજે કેવી કડક કડી પડે છે સાહેબ ?—”
“હા” અભિમાનથી આટલું બોલી પેલા સખસે મ્હો ફેરવી લીધું
તે એવી રીતે ખુરશીપર બેઠો કે જાણે તે પેન્ડે સાથે વાન કરવાજ
માગતો ન હોય પેન્ડે જોડ કરડ્યા પણ તેની આંતરતા એ સભ્યતાની
મર્લાદા તોડી નાખી તે પેલા અપરિચિત સખસના ટેમલ આગળ
જઈ બોલ્યો “માફ કરજો સાહેબ ! પણ મને લાગે છે કે મે તમને
ક્યાંક જોયા છે.”

“અસંભવિત ! મને કોઈ ન પીછાને એટલા માટે તો હું અહીં
આવ્યો છું” જમ્મર ચઢાવી પેલા સખસ બોલ્યો

“મને પણ એમજ લાગ્યું હતું તમને જોનાજ મને કંઈ ઉપદેશો
હતા પણ હવે એ શક નહીં થઈ ગયો” પેન્ડે ઉદ્ધતાપૂર્વક બોલી
ઉઠ્યો પેલા સખસનો ગુસ્સો ફાટી નીકળ્યો તે એકદમ ઉઠી
જેળને એ ચાર સભ્યોની દેવાની આંખીપર હતો એટલેજા એ
એકદમ જોરગમતથી બહાર નીકળી ગયો

પેન આંસો જવાથી પેલા સખસના યુસ્સનો પાર રહે નહિ :
 “બદમાસ સાળો ! મેજ અહિ આવવામાં મુખર્ષી કરી” તે બખડો
 અને એકદમ એવરુકેટ ચઢાવી હંટ પહેરી ઉભો થયો એવર ફાટનો
 કાસર ચઢાવી તણે મ્હો છુપાવી લીધું અને ત્વરિત વેગે તે
 હોટલમાંથી બહાર નીકળ્યું ગયો.

ખીજી બાલુ પેન સીધો હોટલના માલીક પાસે દોડી ગયો અને
 જરા યુસ્સે થઇ બાંધ્યો “હમણા તમારા હોટલમાં કોણ છે તે
 જાણો છો ?”

“હા થણુ એ જાહેર થવા માગતા નથી એમ આવતા વાર
 તેમણે મને સમજાવી દીધું હતું—” હોટલવાળાએ કહ્યું.

“જહમમાં જાવ એ ! શું તમે માણસ છો ? સાચા અગ્નિજ
 ખડકા છો ? આવા સખસન અત્રે જાઇ ગુપ્તગુપ્ત બેસી રહે છે ?”

“જો એ સખસ જાડર થવા નાહ માગતો હોય તો તમને તે
 મને વચ્ચે પડવાની શી જરૂર છે ?” હોટલવાળો યુસ્સે થઇ બાંધ્યો.

“શી જરૂર છે ? જુઓ, એ ચાલ્યો જાવ છે કુ એને હમણાજ
 પકડું છું.”

આટલું કહી પેન પેલા સખસને પકડવા દોડ્યો થણુ માર્ગમાં
 ઠોકર વામવાથી જમીન પર પછડાયો તેને સજ્જ વાળું કાસતો
 કાસતો તે ઉભા થયા થણુ એટલામાં પેલો માણસ હોટલમાંથી નીકળી
 ગયો હતો એજ સમયે હાથમાં જાડી લાકડીવાળા બે કઠાવર માણસો
 હોટલમાં દાખલ થયા એક જણ બોલ્યો “હેસ્ટ ! આપણે કોન્સ્ટેબલ
 છીએ એ વાત જાણવા ન દેતો.”

કોન્સ્ટેબલનું નામ સાબળતા પેન પોતાના જખમને છુલી મયો
 અને તેમની પાસે જઇ બોલ્યો “તમે કોન્સ્ટેબલ છો ? તમે અહિ
 કેમ આવ્યા છો તે કુ જાણુ છું કુ તમને મદદ કરીશ.”

“ધીમે સાહેબ, ધીમે ! જો કાછને ખગર પડશે કે પોલીસના
 માણસો આવ્યા છે તો જે સખસની સોધમાં અમે આવ્યા છીએ
 તે છું થઇ જશે.”

“ ઈક મારી સાથે ચાલો ” પેજ તેમને ને પ્રથમ ને ઓરડામાં બેઠો હતો ત્યાં લઈ ગયો ત્યાં જઈ પેજે વેડરને બુટ લાવવાનો હુકમ કરી કોન્ટેનલને પૂછ્યું “ બોલો, તમે એક્સપ્સરી કેસની તપાસ કરો છો ને ? ”

“ હા ” એમ કહી એક કોન્ટેનલે એક હેન્ડલીલ કાઢ્યું તેમાં સર્ રીચર્ડ સ્ટેમફર્ડને પકડી આપવા માટે ૧૫૦૦ પાઉન્ડનું ઇનામ જાહેર કરવામાં આવ્યું હતું

“ મને પણ વાચના દો— ” કહી પેજે હેન્ડલીલ કાથમાં લઈ તરત તે વાંચી લીધું “ મારો શક સાચો હતો એ તેજ સખસ હતો એવુંજ લાગુ અને કદાવર સરીર, એવીજ કાલચાય, એવેજ ચેક્કરો, એવાજ કાળાશુભ વાળ, એવીજ નીલી આંખો ! બધું આખાદ મળતું હતું ” પેજ આ વાત કરતો હતો ત્યારે નોંધર બુટ લઈ આવ્યો તેણે કોન્ટેનલને હેન્ડલીલ આપી દઈ બુટ પહેરી લીધા અને પોતે કોન્ટેનલ સાથે જવાને તૈયાર થઈ ગયો “ જુઓ, જતી વખતે હોટલવાળો મળે તો તમે કાણુ છો તે ન કહેતા; નહિ તો એ માણસ પેલાને ચેતાવી દેશે ”

“ વાર ”

પેજને ૧૫૦૦ પાઉન્ડનો લોભ લાગ્યો હતો જન્ને કોન્ટેનલ સાથે તે હોટલમાંથી બહાર નીકળ્યો બહાર ગાડીઓની ઢાર ખડી હતી નજીક એક બીરતી ઉભો હતો તેને પાસે બોલાવી તેના કાથમાં એક કાઉન સરકાવી પેજે પુછ્યું “ હમણા એક લાખો સખસ ઓવર ફોટ પહેરી હોટલમાંથી નીકળ્યો તે કયા ગયો ? ”

“ પીળી ગાડીમાં બેસી એજવર રોડ તરફ— ” બીરતીએ કાઉન ખીસામાં મૂકી જવાબ આપ્યો

પેજ તરત એક ગાડીમાં ચઢી બેઠો તેના બે સાથીઓ પણ બેઠા. “ ચલાવ, એજવર રોડ હમણા એક પીળી ગાડી મળે છે તેને પકડી પાડશે તો એક મીની ઇનામ આપીશ ” પેજે કોચમેનને કહ્યું ઇનામની લાલચે કોચમેને ઘેડા મારી મૂક્યા. ધવન વેગે અગ્નિ ઉડવા લાગ્યા

“એ સખસને પકડવા માટે મારે દીલ તરફડી રહ્યું છે” પેજ બોલ્યો.

“તમે એને પીછાંચો તેજ ધડીએ ગીરફનાર કેમ ન કગાઓ ?” કોન્સ્ટેબલે પૂછ્યું.

“મને જરા શક લાગ્યો હતો એ સખસ પર અનેક બચાફર આરોપો હતા તેથી જો એ તેજ માણસ ન હોય તો બારી પડી બચ ને !

“જો અમે એવો વિચાર કરતા બેરોડીએ તો અમારે કામજ ન થાય—કેમ, ખરું ને !” એક કોન્સ્ટેબલ બોલ્યો.

“હા” બીજા કોન્સ્ટેબલે કહ્યું “અમે ગમે તેને શક પરથી પકડી લઇએ છીએ, જો તે યુનેક્માર નીકળે તો ઠીક છે, નહિ તો તેની કામા માગી લીધી એટલે બસ.”

“પણ જો તે મારી ન સ્વીકારે તો ?”

“તો અમે તેને ચોટી પર લઇ જઇ તેના પર પોલીમના ફર્નમાં વચ્ચે પડવાનો આરોપ મૂકી કામ ચલાવીએ છીએ.”

“એમ !—” પેજ બોલ્યો તેણે માડીની બારીમાંથી નજર કરી પીળી માડી જોવાની કોશિષ કરી પણ તે નજરે ન પડી ત્યારે તેણે કોન્સ્ટેબલ તરફ ફરી કહ્યું “તમે એક્સબરી પોલીસ સ્ટેશનના અમલદાર છો ?”

“હા” જવાબ મળ્યો “અમે આ સખસની શોધમાં હતા એટલામાં એક મિત્ર મળ્યો દારૂની પ્લાલીઓ હડી અને તેણે સર રીયર્ડની કહાણી કહી અમને ખબર આપી કે તે એાવર કોટ પહેરી પુસ્તક હોટલમાં ગયો છે અમે તેને પકડવા માટેના ઇનામની વાત જાણુતા હતા એટલે સીધા હોટલમાં દોડી આવ્યા—”

“એજવર રોક તો આવી ગયો—” પેજ બબડ્યો અને કોચમેનને કહ્યું “ચલાવ, જલ્દી હાક પીળી માડી દેખાવ છે !”

“જ નહિ.”

આકાશ સ્વચ્છ હતું ચંદ્રની પૃથ્વી પર પ્રવેત આદર બીછાવી રહી હતી, દૂર દૂરની ચીજો સ્પષ્ટ નજરે પડતી હતી પેજ માડી માથા ઠેકુ બહાર કઢી દૂર દૂર જોઈ રહ્યો હતો માડી પવનવેગે

ચાલી રહી હતી એજ વખતે કાચમેન બોલ્યો “જુઓ, પેલી પીળો માડી ભય છે—”

“હા, હા, જલ્દી હાક ને બમલુ ઇનામ લે—”

“આપણને પણ દોઢ હજાર પાઉડ મળશે” કોન્સ્ટેબલ બોલ્યો

“માડી તો ઉભી રહી” કાચમેને કહ્યું

“જુઓ, જુઓ, પેનો બદમાશ માડીમાથી ઉતરી પડ્યો” પેજ બોલ્યો “એ તેજ બદમાશ છે રસ્તો વટાવી ને પેલો બાબુના કાંધ મકાનમા ધુસી જતો લાગે છે”

“લો, આ તેની માડી પણ પાછી ફરી—” એક કોનસ્ટેબલે કહ્યું જે ખીનીટમા બન્ને માડી મળી પેને માડી ઉભી રખાવી પીળા માડી પણ હબી રહી પેજ તરત તે માડીના કાચમેન પાસે જઇ બોલ્યો “પેલો ક્યા છપાયો? તેણે શું કહ્યું?”

“કાણ? તમે શું કહ્યો છો?” કાચમેન બોલ્યો

“તારી માડીમા જે માણસ હતો તે ક્યા ગયો?”

“તે કંઈ બોલ્યો નથી તમે તેને ક્યા મધ મધને જોતા હતા એટલે તેણે માડી ઉભી રખાવી અને મને એક ગીની આપી ચાલી ગયા—”

“ક્યા ગયો?”

“મને શું ખબર?”

“સમજ્યો! તને ગીની આપીને તે તાર મ્હો બધ કરતો ગયો છે બોલ, હું તને બે ગીની આપીશ”

“લાવો—” કહી કાચમેને બે ગીની લીધી “તમારો આભાર! હું એટલુજ જાણુ છું કે માડીમાથી ઉતરી રસ્તા પરથી તે ગુમ થઇ ગયા પછી ક્યા ગયા તેની મને ખબર નથી મલીમા ગયા કે રસ્તા પરના જમીયાવાળા મકાનોમા તે હું જાણુતો નથી”

“આટલી વાતમા બે ગીની લઇ જશો?”

“હા હા” કહી તેણે માડી હાકી મુકી

“સાળો લુચ્ચો છે” પેજ જબડ્યો નકામી બે ગીની લઇ ગયો પણ આજે હું સર રીચર્ડને છોડવાનો નથી ચાલો, આપણે તેને પકડીએ”

આ શબ્દો તેણે કોન્ટેમ્પ્લે તરફ જોઇને ઉચ્ચાર્યા પણ પીળો માડી આગળથી પોતાની માડી આગળ જવાને બદલે તે પામલની પેઠે આગળજ દોડવા લાગ્યો કોન્ટેમ્પ્લે તે જોઇ માડી માથી ઉતરી તેની પાછળ ચાલ્યા એટલે કાચગેનને ભાડાની શીકર પડી તેણે કાચબોક્ષ પરથી છુસકો મારી એક કોન્ટેમ્પ્લેને પકડી ભાડુ માગ્યું કોન્ટેમ્પ્લેએ વિચાર કર્યો કે જો ભાડુ ચુકવી આપીશુ તો પછી પેજ પૈસા આપવાનો નથી આવ્યા ખ્યાલથી બંને જણ પાછા માડીમા જઇ બેઠા અને માડી પેજની પાછળ પાછળ ચાલવા લાગી

પેજ તે જગ્યાએ ગયો કે જ્યાં પીળી માડીમાથી પેલો સખસ ઉતરી ગયો હતો રાત પડી હતી અગીઆર વાગ્યા હતા સૌ કોઇ પોતપોતાના ઘરમા આરામથી પડ્યા હતા એ વખતે પેજ તે સ્થળના દરેક મકાનના દરવાજા ઉઘડાવી "ઝોવરકોટવાળા લાખા આદમી"ની પુછપરછ કરવા લાગ્યો આવી રીતે તેણે પાંચ જ મકાનના દરવાજા ઉઘડાવ્યા પણ તેની આજ્ઞા ફળી નહિ તે નિરાશ થઇ પાછો ફરતો હતો એવામા તેની નજરે એક મઘી પડી, સીધા તે મઘીમા ધુસ્યો અને ધુનમા ને ધુનમા આગળ વધ્યો કોન્ટેમ્પ્લે તેની પાછળ આવે છે કે નહિ તેનું પણ તેને ખાન નહોતું પોલીસ અમલદારો નહિ આવે તો કુ બદમાસને ગીરફતાર કરાસ એવીજ ધુનમા તે રસ્તો કાપતો હતો જ્યેણે એનીજ પાછળ પોલીસ પડી હોયની તેમ તે જોસથી ચાલ્યો જતો હતો થોડોક દૂર જઇ તે એક નાની મઘીમા ફર્યો કે તરત એક ભયંકર માણસ તેની નજરે પડ્યો તેના હાથમા જાડી ઠાંગ હતી તેને જોતાજ પેજ ઉભો રહી ગયો અને ચઢના પ્રકાશમા તેને જોવા લાગ્યો તે ન્યુજેટ જેલમાથી નાસી આવેલો કેદી હતો તેને જોતાજ પેજનું સરીર કુણ મધુ લાચાર થઇ પેજ પોતલુ સોનાનું ધડીયાળ, વીડી અને મજવામાના બધા પૈસા આપીને છૂટવાની અરજ કરી પણ પેલો બદમાસ તેને એમ છોડે એવો નહોતો તેણે પેજની ઝડતી લેવા માડી પેજ ભયથી ચરચરી ગયો તેના મજવામા પોકેટ થુક હતી તેમા તેના માલીક મેસર્સ હાસન

એન્ડ મોર્લીની કેટલીક ફુડીઓ અને અમલના કામલો હતા પેન્
જરા સામે થયો એટલે બદમાસ મરાડયો. “ચુપ! જરા પણ ચેઆ
કરી તો આ લાગીથી બોપરી તોડી નાખીશ”

પેન્ ચુપ રહ્યો બદમાસે પાકીટ યુક કાઢી ને તેની છાતી ટુલી મધ
“ઓહ! આ તો ફુડી” છે”

“હા” થરથરતા અવાજે પેન્ બોલ્યો

“એને ફુ યુ કરે ? પચામ ગીનાં આપે તો આપી દઉ”

“પચાસ ગીની! હમણા મારી પાસે કાણી કોડી પણ નથી”

‘ઠીક એક કામ કર લડન પુલ પર બાથી ટુલી સીટ નીકળે
છે એ જગ્યા તે જોઈ હશે કાલે રાતે નવ વાગે ત્યા આવજો ત્યા
તને એક કાળા કપડા વાળી આ મળશે પ્રથમ તે તારી સાથે વાત
કરતી આજે તુ તેને પૂછજો કે ‘તુ કેને બોલે છે?’” કહેશે કે
‘મને એક ચીજ મળી છે તેના માનીકને સોધુ છુ’ તુ’ કહેજો કે
‘એ ચીજનો ફુ માલીક છુ’ એટલુ કહી પચાસ ગીની તેના હાથમા
આપજો એટલે તે તને તારી પાકીટ યુક આપી દેશે પણ જોજો! મોની
મનાવડી નહિ હોય!-”

“કાલ રાત પહેલા એ કામ નહિ થાય?” પેન્ લાચાર
મધ પૂછ્યુ

“નહ બરાબર એજ વખતે આવજો જો, ખીજ એક વાત સાબળી
લે, તે સીને કોઇ પણ રીતે સતાવતો ના, પોલીસને પકડાવી દેવાની
કોશિષ કરીશ તો તુ જીવતો નહિ રહે, તેને એકલી ન માનતો
સમજ મરે?”

“હા”

“ઠીક હવે ફુ જાઉ છુ પણ જવા પહેલા તને એક વાત કહી
દઉ ફુ ધણે કામનો માણુસ છુ વેસ્ટ એન્ડના અનેક આખરદાગ
માણુસો મને મોળખે છે પણ એ લોકો જો મને કદિ એન્ડ
સીટમા મળે જાય તો જાણે મને કદિ જોયોજ ન હોય એવો
દેખાવ કરે છે. અમે સઘળુ કામ ગુપચુપ કરીએ છીએ જો તને
“કોર્ટની મદદની જરૂર પડે તો મને યાદ કરજો ‘હોર્સલી કાઉન’માં
‘એમર્સ રટાફ’ નામનુ એક એક મકાન છે ત્યા મેકમએનના નામે

મીડી આપશે તો તે અને મળી જશે સમજ્યો ચાલો, સાહેબજી !”

આટલું કહી તે બાકડી ધુમાવતો ચાલ્યો ગયો તેનો કદાવરં બધા જોઈ પેજ તેની પાછળ પડવાનો હિમ્મત કરી શક્યો નહિ તે એ બદમાશને થોડીકવાર જોઈ રહ્યો પછી જરા શ્યામ રૂં પશ્ચાતાપ કરવા લાગ્યો એજ વખતે તેને એ કોન્ટેબલો આવ્યા એ એ લોકો તેની સાથે આવ્યા હોત તો મારા આ કાલ ન થાત મીનીઓગઇ, ઘડીઆળ મથું, વીટીગઇ, કાલે પાડીટ બુક લેવાને બીજી ૫૦ મીની આપવી પડશે ને પેલો બદમાશ સર રીમડ પશુ છટકી ગયો અફસોસ !—” આવા વિચાર કરતો તે મળીમાથી બહાર નીકળ્યો તો લા માડી પશુ ન્હોતી ને કોન્ટેબલો પશુ ન્હોતા. લામાર, હતાક પેજ થાક્યો હોટલમા ગયો. જેમ તેમ તેણે રાત પુરી કરી પશુ તેના નસીબમા પૂરી ઉધ પશુ લખી ન્હોતી રહવારના પહોરમાજ પેલા એ કોન્ટેબલોએ તેનું બારણું બપડાબુ અને પોતે ગાડીવાળાને આપેલા બાડાના પૈસા માગ્યા પેજ પાસે ઝૂટી બદામ પશુ ન્હોતી, કોન્ટેબલો સાથે ચેરીમેરી ચાલ તેમ ન્હોતું એટલે તેણે હોટલવાળા પાસેથી થોડાક પૈસા ઉધાર લઇ કોન્ટેબલોને વિદાય કર્યા

મકરણ ૩ જી.

અભાણે મહેમાન.

એજવર રોડ પર અનેક ધોગની દાર લાગેલી હતી દરેક મકાનની આગળ સુદર નાનો બાગ હતો ધરો નાના પથ્થુ = સુદર. રમણિય અને આગમ ભર્મા હતા આ બધા ધરો બાધનાર શીશીનું નામ ગીબીન્સ હોવાથી તેણે આ ધરોને “ગીબીન્સ કાઉસ”નું નામ આપ્યું હતું પણ તેમના મિત્રો આ સુદર ભવનોને “સ્વર્ગિય હિંદાન”ના મનદર નામે ઓળખતા હતા.

જે મહીમા પેળ પર પેલા મવાળીએ હમ્મો કર્યો હતો તેના નાકાપરના એક ધરમા મીં કલેરડન નામનો એક યુદ્ધ રહેતો હતો તેણે એક મરીમ પદરીની કન્યા સાથે પ્રેમ લગ્ન કરવાથી કુલીનતાના દમામમા મરી રહેલા તેના સબધીઓએ તેની સાથે અમલકાર કર્યો હતો. બ્યારે તેની આર્થિક સ્થિતિ તદ્દન બગડી ગઇ ત્યારે તેના પિત્રામ બાઇ લોડ માર્ચમેટ તેને વર્ષે દોઢસો પાઉન્ડની મદદ આપતા લાગ્યો અને કાલમા તેની સહાયથીજ તેનું યુજરાન ચાલતું હતું તેની પત્ની-મિસીમ કલેરડન નમ્ર, સ્નેહાળુ અને પરિત્ર સ્ત્રી હતી તેને લીધેજ તેના પતિ તેના કુટુંબથી બહિષ્કૃત થઇ તારાજ થયો છે એમ માની એ બિચારી અતરમા ને અતરમા બજી મરી ને અતે તે મામમા ચાત્રી ગઇ કે બમાથી કોઇ પાણુ ફરતુ નથી તે સ્વર્ગવાસી થઇ ત્યારે તેના પતિની ઉમ્મર ૩૫ વયની હતી એ પતિપ્રસથા સ્ત્રી મીં કલેરડનને એ પુત્રીની અણુગોલ બક્ષીસ આપી ગઇ હતી અને મીં કલેરડનની પુત્રીએ તેની આરામકુળ બની રહી હતી માતા વિદેશી બાળાઓને ઉછેરવાની ફરજ પિતાપર આવી પડી તે કહેર છોડી ગામડામા ગઇ રહ્યો પણ સસારની જે તાલીમ મા આપી શકે છે તે બાપથી બપાતી નથી મીં કલેરડનની પુત્રીએ બણી પણ તેમનું શાન પુસ્તકીયુજ હતું બને અન્ય ગ્રંથો સાથે લામિક પુસ્તકો વાચતી-તેમા લખેલી વાતો માની લેતી પણ ધર્મની વચ્ચાલ, માર્મિક સમસ્યા સમજતી નહિ બને બહેનો નિયમિત ચર્ચામા

સી ડન રાજ રહસ્ય

મીં હાલીએ અચાનક ઓકટેવિયાનો હાથ પકડ્યો (પાનુ ૨૩)

I A P W

અર્ચના કરવા જતી પણ ધર્મને માટે સફીદ થવાની ક્ષમ્ તેમને
ફાઇએ શીખવી નહોતી

બંને બાળાઓ સરખા નિષ્કપટ અને આનદી હતી. દુનિયા-
દારીના છળ પ્રયત્નોની એકેને અતાગમ નહોતી તેમને. અભ્યાસ
પૂરો થયા પછી મી० કસેરડન પાછો સહેરમા આવ્યો અને ફાઇમા
એન્જલર રોડ પર રહેતો હતો. અહિં આવ્યાને તેને લગભગ દોઢ
વર્ષ થઇ ગયું હતું

જે રાતે અમારી નવલકથા શરૂ થઇ તે રાતે તે ઘરમા નહોતો
પોતાના કુટુંબીઓ સાથે તે વર્ષો થયા સમાધાની કરવાનો પ્રયાસ
કરી રહ્યો હતો. તેના આવક અર્જના પાસા સરખા રહેતા નહોતા
તેથી પોતાના પિત્રાઇ ભાઇ પાસેથી કંઇક આર્થિક સહાય મેળવવાની
આશાથી તે તેને મળવા ગયો હતો બંને બાળાઓ ઘરમા એકલી હતી.

મી० કસેરડનની પુત્રીઓને સોકો ઝોડટેવીયા અને પોલીને
નામે એળખતા ઝોકટેવીઆ ૨૧ વર્ષની હતી અને પોલીને ૧૯
વસત્ત જેઠ હતી બંને લાખી, સુરેળ અને મનોહર હતી ઉભયને
દેખાવ લગભગ સરખોજ હતો ફક્ત પોલીનેના વાળ જરા વધુ
જુરા હતા ઉભયના ઝોક રક્તવર્ણી, વદન મનોહર અને નયનો
વિશાળ, ચમ્ચળ અને નીલા હતા ઉભયના માલ ગુમાનની ગુલાખી
પાકડી જેવા કામળ હતા અને ઉભયના શરીરમા યોવનની છટા
ખીલી રહી હતી

ઝોકટેવીયા રૂપમર્વિતા હતી તેની પ્રજ્ઞા તેને મમતી પોલીને
શર્માળ હોવાથી મનમાજ મલકાઇ રહેતી. ગરીબીમા પણ તેમના
પિતાએ ઉભયને ખૂબ લાડ લડાવ્યા હતા બન્ને એકમેકને આહતી
ઉભયને પિતાપ્રેમ સમાન હતો ગરીબીમા પિતાની ઝુસ્કેવી ન વધે
તે માટે બેમાથી એક પણ બહેન ઉગર અર્થ કરતી નહિ ધરતું
કામ પણ પોતેજ કરી શેતી ટૂંકામા એ આદર્શ બાળાઓ હતી

ચુસ્તર હોટલમાથી પેલા ઝોડરકેટવાળા મુદસ્થને સર રીમ્ડ
રેમ્ડ માની લઇને પેજ નેની પાછળ પડી એન્જલર રોડ પર આવ્યો હતો
તેજ રાતે અગ્નીઆરેક વાગે એક ફેરીઆએ મી કસેરડનના દાર
અખડાવા ઝોકટેવીઆએ દાર ખેલતા ફેરીયાએ આટલી મોડી રાતે
તરફી આપવા માટે માગી માગી ચોડાક માલ પહેરાવી દીધો અને
પૈસા લઇ વિદાય થીધી. તે ગયા પછી બગીચાનો ફરવાએ બંધ કરવાને

ઝોકડેવીઆ બહાર ગઇ તેજ પહે અચાનક એક માડી બગીચાની સામે ઉભી રહી અને તેમાંથી પેલો જોવારકેડવાળો ચૂકરચ નીચે ઉતરી એકદમ ઝોકડેવીઆ પાસે બધ બોલ્યો

“ભીસા ! મહેરબાની કરી મને યોડીવાર આશરો આપશો !”

ઝોકડેવીઆ મુઝાઇ ગઇ તે કાઇ બોલી ન શકી જૈન સમતિ લક્ષણુમ સમજીને પેલો ચૂકરચ દરવાજામાં દાખલ થઇ ગયો. ઝોકડેવીઆને હવે જાન આત્મ કે એક અભણવા સખસને આવવા દેવામાં તેણે ભૂલ કરી પણ કોણ જાણે કેમ તે મુઝીબ રહી તરત દરવાજો બંધ કરી તે મકાનમાં ગઇ આ બધો જનાર એક પલકમાં બની ગયો

એક સુસજ્જિત દિવાનખાનામાં પોલીન બેઠી હતી એક ટેબલ પર પડયો પડયો લેમ્પ દિવાનખાનામાં પ્રકાશ ફેકી રહ્યો હતો ડીનરના ટેમલ પર ભોજનની સામગ્રી પડી હતી એ સમયે કોઇ પુરુષના પુટનો આવજ સાબળી તે ચોકી ઉઠી અને બધ અને અજબબીથી કપવા લાગી

દિવાનખાનામાં પગ મુકતાજ પેના ચૂકરચની નજર પોલીનપર પડી, તેને જોનાજ તે રિલ વિનાનો થઇ ગયો અચાનક દિવાનખાનામાં પ્રવેશ કરવા માટે તે મારી માગવાની અણીપર હતો એવામાં ઝોકડેવીઆ આવી પહોચી હવે તેની અજમ સુદરતા જોનાની પેલા સખસને તંક મળી ઝોકડેવીઆને જોતાજ તે પામલ થઇ ગયો, પણ તે જમાનાખાલિ આણુસ હતો પોનાના સાહસથી બને યુવતીઓને ડરી ગયલી જોઇ તે વિનથી સ્વરે બોલ્યો

“બાળાઓ ! આવા રીતે, અચાનક, આટલી રાતે, વખર તેડે હું અહિં આવી પહોચ્યો એ સારા માણસનું કામ નથી તે હું સમજી છું પણ હું તમને ખાત્રી આપુ છું કે મારાથી તમારે ડરવાળ જરા પણ કારણ નથી”

આ સાબળી ઝોકડેવીઆએ પોલિન તરફ નજર કરી. બનેની આખો મળી બનેને લાગ્યું કે એક લાચાર માણસને આશરો આપવાની ના પાડવામાં ખાનદાની નથી બને ખુરશીપર બેઠી ગઇ પેલો સખસ પણ એક બાણુ જોનારકેડ મૂડી એક ખુરશીપર જાડ્યો તેનો ચહેરો ખુબસુરત તથા વર્તન સસકારી હતું આવો સુદર યુવાન બને બહેનોએ અગાઉ કદિ જોયો નહોતો પેલો સખસ

ખનેની ક્યા પ્રાપ્ત કરવાના હેતુથી બોલ્યો : “કુમારિઓ, મારાથી ડરશો નહિ હું આખરેદાર માણસ છું મારું નામ હાર્દી ! સરલતા કહો કે મુખાંધ કહો પણ હું મારા એક મિત્રની જ્વળનો ભોમ બની તેનો જમીન બન્યો અને તે નાસી જવાથી જમીન તરિકે મારા પર ધાડ આવી છે. તમે નાદાન છે, દુનિયાના કાવાદાવાથી અજાણ છો એટલે જમતુ જોને “કાયદો” કહે છે તે કેવી બચકર બધા છે તે નહિ સમજતા હો, છતાં તમે સમજી શકશો કે એક ગૃહસ્થ માણસની પાછળ પોલીસ પડે છે ત્યારે તેના પુરા હાલ થયા પિના રહેતા નથી હાલમાં પોલીસ મારી પાછળ પડી છે ને હું તેમનાથી મારો પ્રાણ બચાવવાને નાસી છુટનો હવે. તમે મને આશરો આપી મારાપર જે ઉપકાર કર્યો છે તે હું કદિ પણ ભૂલીશ નહિ”

આ વાતની આખાડ અસર થઇ બને યુવતીઓને મીં. હાર્દીની ક્યા આવી

“તમે જૂખ્યા હશો, મીં. હાર્દી ! મને આશ્વા છે કે અમારા ધરની સુકી રોટી સ્વીકારી તમે અમને આભારી કરશો” જોડકેવીઆ નમ્ર સ્વરે બોલી

મીં. હાર્દીને આ સોનેરી તક જણાઇ તેણે મ્હો મલકાવી આમત્રણનો સ્વીકાર કર્યો જોડકેવીઆએ તરતજ સરાબની ખાટલી, છરી કાટા, ભોજનની રકાબીઓ વી. ટેબલપર મે ઠરી દીધા પેલા યુવાને ખાતા ખાતા મીઠી મીઠી વાતોથી બને સુકરીઓની પ્રશ્ન સા કરી તેમના મન જીતી લીધા અને વાતમાં ને વાતમાં એ પણ જણાવી દીધું કે તેને ગમે હતું “મેરી” નું જૂત વળગ્યું નથી મીં. હાર્દીને વાતચીતપરથી ખમર પડી કે બને બહેનો ધરમાં એકલીજ છે તેમનો પિતા ક્યાંકાયર ગયો હતો તે લા કા માટે ગયો હતો તે વાત પણ જોડકેવીઆએ બોલે દીલે કહી દીધી વાતમાં ને વાતમાં એક કલાક વહી ગયો કોઇને વખતનું જાન ન રહ્યું ધીમાળમાં બારના ટોકરા થયા મીં. હાર્દી ઉભો થયો, આવરકોટ પહેરી, પોતાને આશરો આપવા માટે તે બને બાળાનો આભાર માનતો હતો એવામાં ખુદાર કોઇની ગાડી વટવાનો તથા થોડાની મસ્તીનો અવાજ સંભળાયો તે સાથેજ બીજોની ઝીસ સંભળાઇ કોઇએન અને સમુસ જરામાં પાડવા જ આ. સંધળાનું ધ્યાન એ દિશ તરફ જેઆયુ

પ્રકરણ ૪ થું.

કુમારી કન્યાની સુવાવડ.

રસ્તાપર એક ઘોડા ગાડી પવન વેગે જઇ રહી હતી અચાનક તેની ધરી તુટી ગઇ ઘોડા કાણુમા ન રહ્યા અદર બેઠેલી સ્ત્રીઓ ત્રીસા ત્રીસ પાડવા લાગી. ઝોકડેવીયા અને પોલીસને આજ ત્રીસ મળવાઇ હતી ઓઝોની ત્રીસ સાબળી હાર્લી દોડતો બહાર નીકળ્યો પોલીસ અને ઝોકડેવીયા પણ તેની પાછળ ગઇ

રસ્તાપર બનેલો અકસ્માત બચકર હતો ભલભલાની છાતી કમ્પી ભય એવો એ દેખાવ હતો અમ્વે કાચથી ગયા હવા મહોન્મત નીશાબાજની પેટે ઘોડાઓ ઉછળી રહ્યા હતા કોચમેન તેમને ઠડા પાડવાને મ્હોડેની ડચકારી મારતો લગભગ પકડવાની જબરી કોશિષ કરી રહ્યો હતો પણ અમ્વે અકુસમા આવતા નહોતા કોચમેન કોચમોક્ષ પરથી પડી ગયો તેનું માથું તુટી ગયું અને તે ગાડીથી થોડેક દુર રસ્તાપર બેઠેલો ગઇ પડ્યો એક આયા કોચ મોક્ષને વળગી જેમનેમ ટકી રહી હતી

મીં હાર્લીએ ઘોડાથી થોડેક દુર પડેલા કોચમેનની પ્રથમ સમાજ લીધી તે ખરી ગયો નહોતો ધીમે ધીમે દમ ચાલતો હતો હાર્લીએ તેને ધસડીને થોડેક દુર મૂક્યો, પછી દાઇને કોચમોક્ષ પરથી નીચે ઉતારી લાયથી તે અધમુદ્ધ થઇ ગઇ હતી આ બે જણને બચાવી મીં હાર્લીએ ગાડીનું દાર ખોલ્યું આ બધું કામ પલકારામા થઇ ગયું અને કહેવાની જરૂર છે કે બચારે હાર્લી બહાર આવ્યો સારે ઘોડા ઉભા રહી ગયા હતા

ગાડીનું બાન્ધું ખોલતા હાર્લીની નજર દારથી થોડેક દુર બેઠેલી એક રમણીપગ પડી એ યુવાન લલનાને જોતાજ તે ચોકચો તરતજ તે પાછો હડી ગયો અને ગાડીની પાછળ જઇ જોતજોતામા અદસ્ય થઇ ગયો

મીં હાર્લીને અચાનક નાસી જતો જેમને ઝોકડેવીયા અને પોલીસ અકસ્માતમા ફસેલી સ્ત્રીઓને સહાય કરવાના હેતુથી ગાડીની નજીક ગઇ એ વખતે ગાડીમાની બે સ્ત્રીઓ પણ નીચે ઉતરી પડી બન્ને બહેનોએ દયામાનવી તેમના હાથ પકડી લીધા.

અડીઆથી ઉતરેથી સ્ત્રીઓમાની એક અઢાર ઝોગળીસ વર્ષની અપસરા જેવી સુદરી હતી. બીજી તેનાથી દસ વાર વર્ષ મોટી પ્રોઢ હતી તેની સુદરતા આઠથી હમરે પણ જેવી તેવી નહોતી. પેલી અપસરાને જોઇ હાર્દી ચમકીને નાસી ગયો હતો.

ઝોકડેવીયા અને પોલિન બન્ને સ્ત્રીઓને રનેહાળ લાગણીથી પોતાના ધરમા લઇ મઇ ધરમા જતાજ પેલી મુવતી દુઃખથી પીડિત મઇ પુરથીપર બેસી મઇ તે દર્દથી કસવા લાગી તેની દલા જોઇ તેની સાથી મહારાઇ. તેણે બન્ને બહેનો તરફ કંઈ પણ નજરે જોઇ વિનતી કરી “મહેરમાની કરી આને કોઇ ઝોરડામા સુવાડી દો. એ ગર્ભવતી છે ને પ્રસવ પહેલાની વેદનાથી પીડાય છે..”

આ વાત સામળતા બન્ને બહેનો આશ્ચર્ય પામી પણ પોતાનો મનોભાવ બ્યક્ત કર્યા વિના ઉભય તે અનુષ્ઠન લાવડમવતી રમણીને લઇ એક ઝોરડામા મઇ પેલી પ્રોઢ પોતાના નોકરોને કહી જરૂરી હુકમ આપવાને ધરમાથી બહાર ગઇ

કાચમેન હવે હોંઠમા આળ્યો હતો અને આવાની ખાધપર હાથ મૂકી ધીમે ધીમે ઝોકડેવીયાના ધર તરફ ડગલા ભરતો હતો. આવાને જખમ મૂયો નહોતો પેલી પ્રોઢએ આવાને કહ્યું ‘મટીડા, તુ જલદી ધરમા જા-એની વેદના વધી પડી છે-’ આટલું કહી તેણે એવા માર્ગિક બાવથી દાસી તરફ નજર કરી કે મહીના પ્રકાશમા દાસી તેનો મનોભાવ સમજી મઇ અને વીજળીક વેગે ધરમા ચાલી ગઇ

આવા ગયા પછી પ્રોઢએ એક નોકરને ઉદેશી કહ્યું “પેન્એકા! મધાને અહિંથી રવાના કરી દે અને અકરમાતલુ એક પણ ચિન્હ ન રહે એવી બચસ્થા કરી નાખ તુ નજીકમા કોઇ જગ્યાએ એકાદ ઝોરડો ભાડે રાખી લે ને કાલે મને તારૂં ડેકાણુ કખી મોકલજે પણ સચુર! કચે નામે ચીકી લખજે ?..જો, મીસીસ રમીશને નામે લખજે, જા આ રસ્તાનુ નામ અને ધરનો નજર જસજર જોઇ લેજે..”

નમન કરી નોકર મહેલા હુકમનો અમલ કરવા ગયો. મિસીસ રમીશ (આપણે હાલમા તેને જેજ નામે જોળખીશુ) પાછી ધરમા

મહ સીધી તે મળવતી સીના ઝોરડામા મહ અને ઠાસી તરફ મમંભરી નજર ફેંકી બોલી, “ઠાસી, મારી બહાલી મીસીસ મોરડોટની તપીયત કેમ છે?” આ સવાલ પૂછીને તે ઠાસીને એટલું જ સમજાવવા માગતી હતી કે હવેથી પેલી દર્દી સીને મીસીસ મોરડોટને નામે પુકારવી

મિસીસ મોરડોટને કસવાવડ થવાથી એટલું દર્દ થતું હતું કે થું મહ રહ્યું છે ને થું નહિ તેનું તેને લેલ માત્ર જાન નહોતું મિસીસ સ્મીથે ઝોકોટવીયાને ડોક્ટરને બોલાવી લાવવાની હવે અરજ કરી અને ભલી બોળી ઝોકોટવીયા તરતજ હેંટ પહેરી સાથે વીટાળી બહાર ચાલી મહ તે મયા પછી પોલીસ નીચેના ઝોરડામા મહ થોડીવારમા ઝોકોટવીયા ડોક્ટરને લઇ આવી પહોંચી

ડોક્ટર ઇસ્ટનની ઉમ્મર આસરે આઠીસેક વર્ષની હતી તેને દેખાવ જરા બેડોળ હતો તેની આંખોમા નીચ સ્વાર્થ વૃત્તિ અમારા ભારતી હતી એક દર્દીને જોઇને તે તરતજ થેર આવ્યો હતો કે તરત ઝોકોટવીયા તેને બોલાવવા મહ હતી એટલે સાહેબને ટુરતા ટુરત તેની સાથે આવવું પડ્યું હતું તેની જીભ જવલ્લેજ પ્રુક્તી ઝીણી ઝીણી વાતો પૂછવાની તેને ટેવ નહોતી તેને એક માત્ર ઇરકાર હતી કલકાર રૂપયાની! પૈસામાજ તેનો પરમાત્મા સમાયો હતો સોના આદીના સીકા માટે કંઈ પણ નીચ કૃત્ય કરતા હરે એવો આ ડોક્ટર નહોતો તેની પત્ની પણ એવીજ હતી એટલે મીયામીઆની જોડી ઠીક મળી હતી બન્ના કન્વાનો ભાર અલ્લામીયાએ નાખ્યો નહોતો એટલે ડોક્ટર સાહેબની તીજેરી ચીકાર ભરાઇ મહ હતી

ઝોકોટવીયા ડોક્ટરને પેલી દર્દી સીના ઝોરડા આગળ મૂકી પોલીસ પાસે જઇ તાપતી તાપતી બોલી “બહેન! આજે રાતે કેવા કેવા બનાવ બને છે?”

“હા. પણ એ બનાવો આનંદજનક નથી મી. હાર્લી એકાએક કેમ નાસી ગયા હશે?”

“ખરેખર, અભયગીની વાત છે આપણે એની આટલી મહેસાનગીરી કરી પણ એ મળ્યા વિનાજ ચાલ્યા ગયા.”

“જતા જતાં ઝુડનાછટ પશુ ન કરી—”

“એની વાત જવા દે—એ અને તેવા હોય પશુ છે તો મળ્ય જવાન હો!”

“એને શુભી જવામાજ ડહાપણ છે ખૂંદેન! હવે આ બિચારીની ચિતા કર નેને ઉપર કેવી ચીસ પાડી રહી છે”

‘હા એની વેદના અસલ જણાય છે હુ એની ખબર લઈ આવું”
ઝોકટેવીયા બોલી

“જા, ખૂંદેન, જા, જલદી જા હુ ખતી એતુ સુદર મ્હો કેવુ કરમાઈ ગયુ છે? બન્ને સીસો કોઈ મોટા ખાનદાનની જણાય છે એના વચ્ચાજકારો કેટલાં કિમતી હતા તે જોયા ને?”

“હા બન્નેની રીતભાત પશુ અમીરી લાગે છે. ચાર ઘોડાની માડીમા જતી હતી, સાથે નોકર ચાકરો હતા; પશુ એ બન્ને બહુ દૂર જવાની હોય એમ લાગ્યુ નથી કારણ કે સાથે કંઈ સરસામાન ન્હોતો—” ઝોકટેવીયાએ તર્કથી પોતાના વિચારો જણાવ્યા

“અને તો એમ લાગે છે કે એ કોઈ ઉંચા મુળની સીસો છે છે ને અપ્ત રીતે કયાક જતી હતી એમની માડીપર કંઈ નિશાની પશુ ન્હોતી કે જેથી કયા ઉમરાવની માડી છે તે માલુમ પડે—”

“અને કાચમેન તથા નોકરો પશુ નામવાળા પટા પહેર્યા ન્હોતા”

આવી વાતચીત ચાલતી હતી એવામા મિસીસ સ્મિથ અચાનક દાર ખોની અંદર આવી બોલી “ખૂંદેનો, તમે મારી સ્મિથ સખી માટે જે થમ ઉઠાવ્યો છે તે માટે હુ તમારો જેટલો આભાર માનુ તેટલો થોડો છે ખાત્રી રાખજો કે તમારી ઉદારતા બધે નહિ જાય—”

“વાહ મિસીસ સ્મિથ! આવી થી વાત કરો છો? અમે મારીજ હોઈશુ પશુ લાલચુ નથી હો!” ઝોકટેવીયા બોલી

“ખૂંદેન! મે તમને માફ લમાડવા એમ કહ્યુ નથી હુ કૃતમતા સ્વીકારજ બોલી છુ. ઠીક એ વાત જવા દો ને એક મહેરબાની કરો—”

“જોલો—”

“મહેરમાની કરી મારી દાસીને ડોક્ટર થર્સ્ટનનું ઘર બતાવી આવો. ડોક્ટર દ્વિનિ છોડીને જવા માગતા નથી તેમને કંઈક ક્વાની જરૂર છે તેથી તેમણે પોતાની પત્નીપર ચીઠી લખી આપી છે મટીલ્ડા આ રસ્તો બરાબર જાણતી નથી તેથી મુજાંમ મધ છે.”

તરત ઓક્ટેવીયા જ્યાર જંગલને તૈયાર થઇ મિસીસ સ્મીથે દાસીને જુમ મારી મટીલ્ડા તરતજ હાજર થઇ શિયાળાની કડકડતી ઠંડીમા રાતની વખતે તેની સાથે ઓક્ટેવીયા ડોક્ટર થર્સ્ટનને ઘેર મધ મિસીસ થર્સ્ટન આગમથી સહ મધ હતી દરવાજાપરની ધટડી મારતા દાસીએ દાર ખોલ્યા અને મિસ ક્લેરડન તથા મટીલ્ડાને બેસાડી ડોક્ટરની દાસી પોતાની શોઢાણીને જમાડવા મધ

ડોક્ટર થર્સ્ટન દ્રબને માટે કાળાં કામ કરી વૈદક વિદ્યાને કલકિત કરનાર સમતાન હતો અનેક સ્ત્રીઓના તેણે મર્જપાત કરાવ્યા હતા અનેક મર્જવતી સ્ત્રીઓએ તેના ધગ્મા મુપ્ત રીને બાળકોને જન્મ આપ્યા હતા આવા ધધાને ક્ષિપિ ડોક્ટરના ધરમા તરતના જન્મેલા બચ્ચાને લાયક વસ્ત્રો તૈયાર રહેતા મટીલ્ડા એવા કપડા લેવાજ મધ હતી ચીઠી વાચી ડોક્ટરની સ્ત્રી સમજી ગઇ કે તેના પતિદેવને કોઇ સોનાની ચલ્લી હાથ લાગી છે તેનું હૃદય પુલ્કિત થયું તરત તેણે મટીલ્ડાને જરૂરી વસ્ત્રો આપી દીધા અને મટીલ્ડા ઓક્ટેવીયાની સાથે ઘેર પાછી ફરી

મટીલ્ડા પચ્ચીસેક વર્ષની હતી તેની બુધ્ધિ તીવ્ર હતી નોંજવાનોને ચકરાવી નાખે એવી તે સુદર ન્હોતી પણ મધ્યમ વર્ગની રમણીઓમા તેનું રૂપ લાવણ્ય ઉતરે એવું ન્હોતું તેને જોતાજ તે સારા ધરની કન્યા હોય એમ લાગતું હતું તેનો પિતા મરીજ પાદરી હતો તેથી તે પોતાના બાળકોને અમીર ઉમરાવોને લા નોકરી કરવા મોકલતો હતો

મિસીસ મેરડટની પ્રસવવૈદ્યા પહે પહે વધવા લાગી. તેના પલમખર એક બાળકુએ ડોક્ટર અને બીજી બાળકુ મિસીસ સ્મીથ બેઠી હતી પલમખર પડી પડી તે ચીસે ચીસ પાડતી હતી તેની ઉમ્મર અઢાર જોમણીસ વર્ષની હતી તેનું કદ લાલુ અને સરીર

મુડોળ હવે કિમત ઉરજ, મોહક વદન, વિશાળ નીલી આખો
ધનુરાકાર બ્રહ્મટિ, રક્ત પ્રવાસજ્ઞા ઝોઢ અને દાડમ કલિ સમા દાતથી
તેવું સૌન્દર્ય અભારે પશુ મળળ કરી રહ્યું હવે તેના છૂટા થયલા
લાળા વાળ ઉશીકાપર, તેની ખાંધપર તથા છાતીપર ઉડીને જાણે
મોજથી રમત રમતા હુલની એવા લાગતા હતા

ઝોરડામા ગયા પછી ડોક્ટર જર્સન્ટને થોડીવાર પછી મિસીસ
સ્મીથપર નજર કરી. તેની આજળીપર લગ્નની વીટી હતી પછી તેણે
હાર્દી સ્ત્રીના હાથ જોયા તરતજ ડોક્ટર સમજી ગયો કે આ કેસ
બેદી રહસ્યવળો છે હાર્દી સ્ત્રી કુમારી હતી યુરશીપર પડેલી પૈસાની
ચેલીઓ અને કિમતી ઝવેરાત જોઈને તે વિચાર કરતો હતો કે
“આજે ઠીક લાગે ફાવશે”

લગભગ વીજ મિનીટ પછી મટીલડા કપડા લઇ આવી પહોંચી.
તે આવ્યા પછી થોડીજવારમા હાર્દી રમણીએ પુત્રને જન્મ આપ્યો.

પ્રકરણ ૫ મું.

જર આહું સો કર !

સ્વપ્નાર થયું હડી એવી પડતી હતી કે બિજાનામાથી મ્હો બહાર કાઢવું ગમતું નહિ વાતાવરણ ધુમ્મસથી ધેરાયલું હતું બ્યારે સુખવાસીઓ પ્રિયતમાના પાસમા પડ્યા હતા ત્યારે એક ગરીબ કન્યા શાકભાજી વેચવા નીકળી પડી હતી એના પગમા યુટ ન્હોતા શરીર પર ગરમ વસ્ત્રો ન્હોતા ટાઢને લીધે એ થરથરી રહી હતી એના દાંત કંકડતા હતા હાથ પગ ફાટી જવાથી તેમાથી લોહી નીકળતું હતું રસ્તા પરના મકાનોના દરવાજા તરફ આશા ભરી નજરે જોતી તે આલી જતી હતી મળશકે પાચ વાગે ઉડી જમણમાથી શાક તોડી બાઈ પાપી પેટને ખાડો ભરવા માટે એ નાશન બાગીકી ટાઢથી થરથરતી બહાર પડી હતી

શાકવાળી થોડે દુર ગઇ કે તેની પાછળ દુધવાળી આવી. “દૂધ ભેવું છે” નો મીઠો ટહુકો કરતી તે માર્ગ કાપતી હતી. તેને દેખાવ સુદર હતો તેના આખા શરીરમાથી ધુવાની ટપકતી હતી એના માલો પર આરોગ્યની રાતી સુરખી હતી તેણે ગરમ શાક ખોલી હતી, પગમા યુટ અને મોજા પહેર્યા હતા છતાં તેને પથ્થુ ટાઢ સતાવી રહી હતી.

દરોઠ મિનિટ પછી એજ રસ્તા પરથી બકીઆરો નીકળ્યો. તેની પીઠ પર પાઉ રોગીની બારી ઝોળી લટકતી હતી તે દસ બાર ડગલા ગયો કે તરત કેકવાગો ને માખણવાળો યુમ મારતા નીકળ્યા રસ્તા પરના મકાનોની દાસીઓ હવે જાગી ગઇ અને શેઠ શેઠાણી જાગે તે પહેલા મકાન સાફસુફ કરી રાખવાના કામમા મડી પડી હતી દાસીઓ કામ કરતી હતી એવામા રાતે મીલો અથવા કારખાનામા રાતપાળી કરી ધેર જતી મજુરણો રસ્તા પર આવી પહોચી આ મજુરણોએ જેવા તેવા મેલા ઘેલા કપડા પહેર્યા હતા એક મેકને બેટીને સધળી રસ્તો કાપતી હતી રસ્તામા પીડુ આવતા સધળીના મ્હોગાં પાણી છુટતું અને “આવી

હડીમા જરા લાલ પાણી મળી જાય તો કેવી મજા ” એવા વિચાર આવતા કોઇ કોઇ રાતે કોઇ ઉપરી અમલદારની પોતાના પર પડેલી મીઠી નજરની વાત રસ લઇ લઇને કરી રહી હતી.

એજ સમયે એ ચાર વેશ્યાઓ રસ્તા પર આવી ચઢી. કોઇ અડામા રાત ગાળી એ પતીતાઓ ઘેર જતી હતી તેમની આખો છિડી છતરી ગઇ હતી, ગાન પરનો પાઉડર જુસાઇ ગયો હતો, એાડ પરનો રમ નાચુદ થઇ ગયો હતો અને વાળ વીખરાયલા હતા આ તે પતીતાઓ હતી કે જેનું નામ દેના સમાજના આબરુદારો જાહેરમા મ્હો મરડે છે અને છતાં એજ “આબરુદાર પુરુષો” આ કમનસિમ વર્ગના લાલચાન અગ્નિમા ધી હોમે છે દુનિયા કેવી વિચિત્ર છે.

લડનવાસીઓ ધીમેધીમે બિઝાનાતો ત્યાગ કરતા હતા. દરેક ધરમા નાસ્તાની તૈયારી થઇ રહી હતી એવામા બીખારીઓનું ટોળું આવી પહોંચ્યું. ફાટવા વુટવા કપડા પહેરી ટાઢથી ચરચરતા બાગકો પેનો ચા ફારધીમની આશાએ કશું પેકાર કરવા લાગ્યા સનળાની છાતી ખુલ્લી હતી તેમા સિંચાળાની ચરદી તીરની પેઠે દૃઢ કરતી સધળાએ ખુલ્લા મેદાનમા રાત પસાર કરી હતી તેથી તેમના માથા બીજાઇ ગયા હતા એક બીખારી બાળકના સરીરમા હાડયામ સિવાય બીજું કંઇ નહોતું તેની પાસળીએ પાસળી મળી સકાતી એના માથાપ ન્હોતા કે ન કોઇ વાલી! તેના માથાપ કોણ હતો તેનું પશુ તેને જ્ઞાન નહોતું તે જ્ઞાન નીચે ચા ખુલ્લા મેદાનમા પડી રહેતો તે દિવસે બીખ માગી જેમ તેમ જીવતો. હડીથી તે કમ્પી રહ્યો હતો એના કરતા જેલના કેદીઓની હાલત પશુ સારી હતી!

પ્રભાત થતા ઝોકડેવિયા અને પોલિનની આખો કમલની પાઘડી પેઠે ખુલી ગઇ બન્ને મ્હો પાણીની તૈયારી કરવા લાગી આખી રાત બન્ને જાગી હતી પશુ તેમના મ્હો પર ઉજામરાનું ચિન્હ પશુ નહોતું બન્નેના વદન હમેશના જેવા આનદી અને પ્રયુક્ત હતા.

રતે બે વાગે મિસીસ મોરડોન્ટની તબિયત ઠીક થવાથી ડોક્ટર થર્ડેન પોતાને ઘેર ચાલ્યો ગયો હતો તે ગયા પછી કુમારી અવશ્યામાં પુત્રવતી થયેલી મિસીસ મોરડોન્ટ અને તેની સાથી મિસીસ રમીષ આ કુમળા બાળકને કોઇને ગળે વળગારી દેવા માટે શુપશુપ વાતો કરવા લાગી આખરે બન્નેએ ડોક્ટર આગળ પોતાનો મનોબાવ ખુલ્લો કરવાનો ઠરાવ કર્યો

ડોક્ટર સ્વંચારે આઠ વાગે પાછો આવ્યો તે આવતાજ મિસીસ રિમ્મ તેને બાળુના એક જોરકામાં લઇ જઇ બેઠી-

“ડોક્ટર! હું તમારી સાથે એક અતિ અગત્યની મુખ્ય વાત કરવા માગુ છું પણ તેનો પ્રસ્તાવ કેમ કરવો તે મને સમજાતુ નથી”

“હું તમારો મનોબાવ સમજી ગયો છું બેબો, તમારે જે કહેવું હોય તે બેરીકર કહો” ડોક્ટર હસીને બોલ્યો

“તમે બુદ્ધિમાન છો વાત એમ છે ..”

“કે આ બચ્ચાનુ શું કરવું?” ડોક્ટરે વાક્ય પૂર કર્યું

“વાત થયી નાલુક છે, ડોક્ટર!—” મિસીસ રિમ્મ ધીમા સ્વરે બેઠી “તમે સમજી ગયા હશે કે મારી સખી હજુ પરણી નથી પરંપરા પહેલાં એ હતમામિની પુત્રવતી થઇ બેઠી છે એક મોટા ખાનદાન પર કબક લાગવાનો ભય હોયો થયો છે”

“તમે ના બહારાવ એનો ઉપાય થઇ શકશે. હું તમને મદદ કરવાને તૈયાર છું”

“શું? તમે? ડોક્ટર! તમે આ કમનસીબ બાળકને ઉછેરવાનું માયે લેશો? જો ડોક્ટર! અમે તમારો આભાર કહી શુધીશું” નહિ એ સહાય માટે તમને ઉદાર બદલો મળશે.”

“હું તૈયાર છું પણ તમે તમારી સરતો પાળશો તેની જામીન-મીરી શી?” ડોક્ટરે સુદાની વાન ઉપાડી

“સાબબો આ બાળકને તમે તમારે ઘેર લઇ જાઓ જોઇએ તો તમારા પાશ્વક પુત્ર તરિકે એને પાળો. તમારે મને તે નામ એને આપજો અને તમારા સર્ગા બ્લાલામા એને વિશે તમને ઠીક લાગે

તે કહેજો પણ પ્રજ્ઞના કસમ ખાધને મને વચન આપો કે કાળાતરે
પણ તમે જોના માત પિતાની સૌધ કરશો નહિ જો તમે તમારી
મરતો પ્રમાણિકપણે પાળશો તો તમને હસ હળર પાઉંડનો બદલો
આપવામા આવશે ”

“હસ હળર પાઉંડ ? ”

“હા પણ જોઈએ છે ? ”

“નહિ. જોટલા પુરતા છે મારે તમારી સરતો કયુલ મજુર છે ”

“તમે કયુલ કરો છો કે આ બચ્ચાની માતો બેઠ તમે
રૂખામા પણ કોઈને નહિ કહી દો ? ”

“નહિ ”

“એક બીજી વાત ! કદાચ તમે કોઈ વાર મારી સખીને રસ્તાપર
કે કોઈ પણ જગ્યાએ મળા જાઓ તો જુલો ચૂકે નેની સાથે તમને
પરિચય છે એવું જતાવવાની કોરોષ ના કરતા. ”

“હુ ધર્મના કસમ ખાધ તમારી સરતો મજુર રાખુ છુ ”

“મારે માટે પણ જોજ સરત વાહ રાખજો અને તમે કદિ
આકરમક રીતે મળો તો મારી સાથે એક જોલ પણ ના જોલતા. ”

“વાર. બીજું કંઈ છે ? ”

“નહિ આજે સાંજે તમને હસ હળર પાઉંડ મળા જશે અને
અમે કાલે અલિયી વિદાય થઈશુ ”

“કાલેજ ? આવી સરદીમા તમે મિસીસ મોરડોડને લઈ જશો ? ”

“હા કાલે જવુજ પડશે ” મિસીસ રિમલ નિશ્ચયાત્મક સ્વરે
જોલી ને ડોક્ટરે હાથ લ કરવાનુ માગે વાળ્યુ

ડોક્ટર સાદુ નક્કી કરી વિદાય થયો. મિસીસ સ્ત્રીજ પ્રસુતાના
જોરકામા મધ તેનુ દરજુ વહન જોતાજ પ્રસુતા સમજી મધ કે બાજી
પાર પડી છે જોજન લીધા પછી મિસીસ સ્ત્રીજે જોડોટવામા પાસેથી
ખીંજો કસમ ને કામળ મગલ્યા અને પોતે ચુપ ચુપ નીચેના
પત્ર લખ્યો.—

“... ..ને મધ રાતે અકાળે સુવાવઃ થઈ છે અને છોકરો અવતર્યો છે બાળક સુદર અને તદુરસ્ત છે તેનું ઠેકાણું સારી રીતે કરી નાખવામા આવ્યું છે બહુ ઝુમ રીતે થયું છે અને . મઝામા છે એક બે દિવસમા બીજો પત્ર લખીશ કાલે અમે ઘેર જઈશું

ઈ. ડી

મિસીસ સ્મીથે કવરપર “જનરલ આર્થ, પો આ વેમાલ્થ” તું ઠેકાણું લખ્યું અને એ પત્ર ટપ લની પેટીમા નાખવા માટે તે પોતે ઓક્સફર્ડ સ્ટ્રીટમા મધ પત્ર નાખી તે વેસ્ટ એન્ડની એક બેકમા પહોંચી ત્યાં તેણે એક મોટી રકમનો એક વટાવ્યો અને પછી ઝવેરીની દુકાનમાથી સ્વીચોને લાયક બે રીસ્ટ વૉચ અને બીજા હાથીના ખરીદ્યા

ખરીદી કરી તે ઘેર આવી અને પોલીસ તથા ઓક્ટેવીઆને ધડીઆળ અને વીંટી બેઠે આપવા લાગી બન્ને બહેનોએ આભાર સાથે ના પાડી

“હું બહો આપતી નથી પણ તમારી સખી તરીકે બેઠે આપુ છું ” મિસીસ સ્મીથ બોલી અને તેણે એટલો આમહ કયો કે બન્ને બહેનો તેની બેઠને ઠેલી સ્ક્રી નહિ.

“કાલ રાતની વાત પેટમાજ રાખજો હો બહેન .” મિસીસ સ્મીથ મર્મભરી નજરે બન્ને બહેનો તરફ જોઈ વિનતી કરતી બોલી “જો કોઈને ખજર પડશે તો અમારા મ્હો કાળા થઈ જશે ”

“અમે કોઈને કહીશું નહિ પણ બાપુ બ્યારે ઘેર આવશે ત્યારે તેમને કહ્યા વિના અમારો છુટકો નથી પણ તમે ચિંતા ન કરો અમારા પિતાશ્ર કોઈની ઝોળ બોલે એવા નથી ”

સાંજે ડોક્ટર આવ્યો. મિસીસ સ્મીથે તેને કરાર પ્રમાણે દસ હજાર પાઉંડ મળી આવ્યા અને ડોક્ટર બચ્ચાને લઈ જવા તૈયાર થયો. આ પહેલે મિસીસ મોરડોટની દસા કરણ થઈ મધ તેણે સમાજના નિયમનો ભંગ કર્યો હતો, આ બાળક તેના પાપના જીવંત પુરાવા રૂપ હતું, છતાં તેનું હૃદય પ્રેમાળ હતું બાળકને વિદાય કરતા તેની હાની ચીરાઈ મધ. તે પેકિંગ્હામ રોડ લાગી બાળકને વ્હાલથી

ચુખીએ લેવા લાગી પણ લાચાર! એ લાડકા ,જાળકને વિદાય કર્યા
રિના છુટકોજ નહોતો મટીલકાએ સાલમા વીંટાળ જાળક ઉચકી લીધું.
ડોક્ટર આગળ ચાલ્યો ને તેની પાછળ મટીલકા ગઇ

ડોક્ટરને ઘેર જાળકને સોપી ઘોડી વારમા મટીલકા પાછી આવી.
તેણે પ્રસ્તાવને આશ્વાસન આપતા કહ્યું "ચિતાનુ કંઇ કારણ નથી.
મિસીસ ચરટને એક જવાન ધાઈ રાખી લીધી છે ડોક્ટર અને
તેની સ્ત્રી બચ્ચાને પોતાના પુત્ર તરીકેજ પાળશે "

બીજે દિવસે હજુ રાત પુરી થઇ નહોતી એટલામા દરવાજા
આગળ ગાડી આવી હતી સાલ એાડી મિસીસ મોરડોન્ટ અને
મિસીસ રમીથ બન્ને બહેનોનો આભાર માની ગાડીમા જઇ બેઠી
મટીલકા કોચ બેાક્ષપર પેન્સેલની પાસે બેઠી અને ગાડી ચલન
વેગે ઉપડી ગઇ

મકરણ ૬ કું.

પોલિસ અમલદાર.

કોન્ટેનમેન્ટે બાડના પૈસા આપી પેન ચોક્કમન ચહેરે નીચે નાસ્તો લેવા ગયો. તે વખતે લા બીજુ કોઈ નહોતું. પેનની ચિત્તનો પાર નહોતો. મધ રાતે સર રીચડ રેટર્નને પકડવા જતા તેની દયા 'લેને ગર્ડ પૂત ઓર જો આધ ખસમ' જેવી ચપ્ હતી તેનું ખડિયાળ ગયું, વીટી ગઇ, તેની કપનીની કુડીઓવાળી પાકીટ છુક ગઇ અને આજે રાતે નવ વાગે તે પાછી મેળવવા માટે તેને ૫૦ મીની તોલવાની હતી તે મનમાં વિચાર કરવા લાગ્યો. 'હવે શું કરું ? કપનીને મારા લડન આવવાની ખબર મળી હશે જો કુ બલદી નહિ જઇશ તો મેસર્સ હડસન એન્ડ મોર્લીને મારાપર લક આવશે. પણ કુ ક્યે મ્હેડે સા જાઉં ? કુડીઓ ચોરાઇ ગઇ છે એ વાત કહેતા મારી હિમ્મત કેમ આવશે ? કદાચ મારી વાત શેડીઆઓ માની લેશે પણ મારી મૂર્ખાઇ પર હસશે ને નોકરીપરથી રજા આપશે તો ? આજે નહિ જાઉં કોઇ દોસ્ત પાસેથી ૫૦ મીની ઉધાર લઇ પાકીટ છુક લાવી કાલેજ ઓફિસમાં જઇશ. પણ નહિ જઇશ તો જેરકાજરીનું કારણ પૂછાશે .."

અચાત મને તે નાસ્તો લેવા બેઠો. સર રીચડ રેટર્ન, એક્સમરીના કોન્ટેનમેન્ટે, અને મવાલી મેક્સમેન તેની નજર સામે તરી આવ્યા. તે પોતાની મૂર્ખાઇ માટે પોતાની જાતનેજ શિકારવા લાગ્યો. તેને કંઇ ખાવાનું ન ગમ્યું કાશી, ઈડા, પાઉ માખણ વિ નાસ્તો જેમનો તેમ પડી રહ્યો. તે નકમો બિચારો નોકર પર જખાળા કાઢી રહ્યો હતો એટલામાં ચોરદાના દાર અચાનક છુલ્લી ગયા અને મીંઠ હડસન તેની સામે આવી ઉભો રહ્યો. તેને જોતાજ પેનના હોસ ઉડી ગયા તેનું મ્હેડા ઉતરી ગયું.

મીંઠ હડસન વુડ ચીટમાં આવેલી મેસર્સ હડસન એન્ડ મોર્લીની કપનીનો લાગીદાર હતો તેની ઉમ્મર લગભગ પચાસ વર્ષની હતી. પેલાક કિમ્લી પણ જૂના જમાનાનો હતો તેણે હાથમાં સોનાની મુઠવાળી લાકડી પકડી હતી અને જાકીટ પર સોનાના થડીઆળનો

છેડો લટકી રહ્યો હતો હડસનના ચહેરાપર રાક્ષા અને દીલગીરીની ચોકખી છાપ હતી

ઝોરડામાં જતાજ તેની નજર પેજ પર પડી પેજનો ચહેરો જોતાજ તેનો ગભરાટ તે સમજી ગયો પણ તે તેને જલવા ન દેતા ખુરશી પર બેસી કાત અવાજે તે બોલ્યો “શીં પેજ ! કેમ છો ? મઝામાં તો બોલો ! તમારો ષત્રુ પરથી ખમર પડી હતી કે તમે કાલે સાંજે આવવાના હતા તેથી આ રસ્તેથી જતાં હું તપાસ કરવા આવ્યો.”

“તમારો આભાર સાહેબ ! શીં મોર્લીની તબિયત કેમ છે ?”

“હા શરીરે તો સારા છે પણ—”

“પણ શું ?”

“વાત એમ છે કે બર્કલી અને ટ્રેન્ટની કંપનીને તાજા લાગવાથી આપણી કંપનીને પણ કંઈક નુકસાન થયું છે.”

“બર્કલી અને ટ્રેન્ટ ! એ કંપની તો આભરદાર ગણાતી હતી !” પેજે અજબગીથી પૂછ્યું

“હા હું પણ એમ માનતો હતો પણ વસ્તુ સ્થિતિ તેથી ઉલટીજ જણાઈ આવેજ એ લોકોની બે હુડીઓ પાછી ફરી.”

પેજની હવે ખાત્રી થઈ કે હડસન જરૂર હુડીઓ માગશે તેનો ગભરાટ વધ્યો, તે લથડતા અવાજે બોલ્યો “આ વાત સાબળા મને ધણી દિલગીર થાય છે તમને બહુ નુકસાન તો નથી ગયું ને ?”

“નહિ બહુ હાનિ થાય એમ નથી પણ આપણું હલેજી જલદી વસુલ કરી માગનારાઓનો હિમાલ તત્કાળ સુકવવો પડશે એવડસમરીથી તમે જો હુડીઓને બીજા કામળપત્રો લાખ્યા છો તેની મને જરૂર છે.”

પેજ એટલો મહારાયો કે તેણે આમાં કુધ નાખવાને બદલે ટેબલ પર ઢોળા દીધું શીં હડસન તેને સ્થિર નજરે જોઈ રહ્યો હતો

“લાવો, હુડીઓ લાવો—કાલે શી મોર્લીને જો કહેવું હોય તે કહેજો.”

“હમણાજ હુડીઓની જરૂર છે ?”

“હમણા નહિ તો ક્યારે ?” હડસન ગુસ્સે થયો

“માફ કરો સાહેબ ! આજે રાતે દર વાગે હું સપ્તજી કુંડો આપને સ્વાધીન કરીશ” પેજ કપતો કપતો બેઠો.

“નહિ નહિ હમણુજ જોઈશો મને દાગમા કંઈ કાણુ જણાય છે”

“સાહેબ ! એક મવાલી મારી પાસેથી કુડીઓ પડાવી ગયો છે”

“મવાલી પડાવી ગયો ? અસાર મુધી એ વાત કેમ ન કરી ?”

“તમારા ભયથી ! આજે રાતે મને કુડીઓ મળી જશે એવી મારી ખાતરી છે એ બદમાસે ૫૦ ગીની લઈ કુડીઓ પાછી આપવાની જોડવણુ કરી છે”

“તમે તેને મળવા જાઓ ત્યારે જ પોલીસને સ્વાધીન કરાવી દોને”

“હિન્મત નથી આશની એ બદમાસ ધણે બધકર માથુસ છે તે ૫૦ મીના લેવાને એક ઢાળા પોપાકવાળી સ્ત્રીને મોકલશે તેને પોલીસ પાસે પકડારી દેવાની તજવીજ કરે તો મારો જાન જોખમમા પડશે એવી તે ધમકી આપી ગયો છે” પેજે કહ્યું

“આ તો ન્યાયને છેતરવા જેવી વાત છે નહિ નહિ બદમાસોને એમ નમી જવામા સાર નથી ચાલો, ટોપી પહેરી લો ને મારી સાથે ચાલો”

પેજ હા કે ના કંઈ કહી શક્યો નહિ તેને હેલ પહેરી ગુપ્તગુપ્ત હડસનની સાથે જવું પડ્યું મીં ૦ હડસનને અસારે દ્રવ્યની કેદ ચઢી હતી પૈસાના જોરે તે હડસનના નામચીન બદમાસને જેર કરવાના ઇરાદાથી સીધો પેજની સાથે જો સ્પીટ પોલીસ સ્ટેશન પર ગયો અને ત્યાં જઈ પોટર અમલોને મળવાની માગણી કરી અમલો નોપુણ પોલીસ અમલદાર હતો બધમના ચોરો તેનાથી ડરતા હતા પેજ અને હડસનને આ અમલદાર માટે વધુ ગાઢ જોરી પડી નહિ થોડીજવારમા છ શીટ લાખો પહેલવાન જેવો આધેડ ઉમ્મરનો સખમ તેમની પાસે આવી હાજર થયો તેના હાથમા એક ભારી લાકડી હતી મળવામા બંદેની પીસ્તોલ પડી હતી બેદરકારીને લીધે તેના કપડા કંઈક મેલા થયા હતા એજ નામદારનું નામ પોટર અમલો હતું

સાહેબ સલામ થયા બાદ હડસને પૌતાના અમલેનું - ફરિયાદ
બધાબુ. તેણે પેનનો આખો કીરસો સણાવ્યો ત્યાં 'સુધી પીટર
ટેબલના એક ખૂણા આગળ ગુપ્તપ બેસી સાબળી રહ્યો. પેન તેની
પાછળ ઊભો ઊભો કંઈ વિચાર કરતો હતો.

"સાહેબ! આ મૃદસ્થ છુટાયા હતા કે?" પીટર અમલેએ વાત
પૂરી થયા પછી પેન તરફ આગળ કરી પૂછ્યું.

"હા એ અમારી કંપનીના નોકર છે તમારે એને જો પૂછવું
હોય તે પ્રમાણે પૂછો" મી. હડસને પોલીસ અમલદારને કહ્યું.

અમલેએ પેન તરફ પુરથી ફેરવી કહ્યું.

"તમે આડીમા બેસી ધર તરફ જતા હતા?"

"જી નહિ પગે ચાલ્યો જતો હતો."

"ચોરી કંઈ જગ્યાએ થઈ?"

"બ્યોર્ન એન્ડ બ્રુક્લર હોટલથી આશરે એક માઈલ દૂર
એજવર રોડની ડાબી બાજુની એક સાકડી અધારી મલ્કીમા" પેન
જવાબ વાળ્યો.

"કંપનીના કિમતી ઓયરીયા લઇને તમે મોડી રાતે લા શા
માટે ગયા હતા?" મી. હડસન ગુસ્સાથી બોલ્યો.

પેન ગભરાયો જો તે મોટી વાત કહેશે તો તેનાપર શક
જશે એવા ભયથી ગઈ રાતે બનેલો આખો કીરસો તેણે
કહી દીધો.

"ત્યારે તમે મેક્સમેનના પગામા ફર્યા હતા ખરું?" અમલે
બધી વાત સાબળી બોલ્યો.

"જી હા."

"મી. હડસન! તમારો માણસ ખરેખર છુટાઈ આવ્યો છે
આ મૃદસ્થ જુદું બોલતા નથી" પેનની છાતીપરનો સંધનો બાર
પોલીસ અમલદારના આ જુદો સાબળી હલકો થઈ ગયો.

"હવે શું કરવું?" મી. હડસને આતુરતાથી અમલેને પૂછ્યું.

"હું ધણા દિવસથી બદમાસ મેક્સમેનની શોધ કરી રહ્યો છું
પણ એ ધણો ચાલાક છે" પીટર અમલેએ કહ્યું "એના જેવો દાદો
આખા લંડનમા જીજો કોઈ નથી એ એટલો સાહસિક અને

હિમ્મતવાન છે કે કોઈથી કરતો નથી પોલિસને થાપ આપવી એ એને મન રમત વાત છે. આજે રાત્રે જે અંતિ ૫૦ મીની લેવા માટે એ મેકસનાર છે તે એની માથુક છે જે ત્રણ વર્ષ પર એ અંતિ ધણીને ખૂનને માટે ફાંસીની સજા થઈ હતી ત્યારથી તે શોક દર્શક કાળા વસ્ત્રો પહેરે છે અને * “એલોઝવીડો” ને નામે ઓળખાય છે એ પતિમરણથી ઈલગીર થઈને કાળા વસ્ત્રો પહેરતી નથી પણ દુનિયાની નજરે આખરફાર મણુવાને માટે એવો ઢોંગ કરે છે “એગસ્ટાઈ” ના માધીક સાથે બદમાસોને માફ સબધ છે જે એકવાર એ બદમાસોને હુ પરહેજ કરે તો માર નામ પ્રખ્યાત થઈ જાય ”

“મીંડ્રમલે ! આ બદમાસોને કાવદાનીં સુમાલમા દસાવી સમાજને નિર્ભય બનાવવા માટે તમને હુ મયાસકિત મદદ કરવાને તૈયાર છું” મીંડ્રસને પોલિસને મદદ કરવાની ઇચ્છા પ્રકટ કરી

“જો મીંડ્ર પેજ હિમ્મત રાખે તો જરૂર બદમાસો સકળમા આવે” પોલીસ અમલદાર પમ હસાવતો બોલ્યો “કેમ મીંડ્ર પેજ! તમે તૈયાર છો?”

પેજ કંઈ ન બોલ્યો તેનો બાપ આજેજ મરી ગયો હોય એટલો તેને શોક થતો હતો

“તૈયાર કેમ ન થાય?” હડસન બોલ્યો “મીંડ્ર પેજ! તમે પોલીસને મદદ કરશોને?”

“હા, હા, હુ તૈયાર છું” પેજ જોમ તેમ આટલા શબ્દો બોલી થક્યો તેને પેલી કાળી વિધવા અને મેક્સમેનનો હર કપાવી રહ્યો હતો.

અને પીટર ડ્રમલેએ ટેબલનું ખાનું પોલી થોડાક કામગીરી કાઢ્યા. તેમાંથી જોસફ વોરન નામના સખસને લગતું એક હેડબીલ કાઢી તે બોલ્યો “જુઓ, આ મેક્સમેનને પકડવા માટે

* “એલોઝવીડો” એટલે ફાંસીએ લટકેલા સખસની વિધવા

સો પાઉંડના ઇનામનું ભહેરનામું છે. જો એ ગીરફતાર થાય તો હું અને મી० પેન્ન અરધું અરધું ઇનામ વહેંચી લઇશું”

પેન્ન ફરી ઇનામની લાલચમાં પડ્યો. “હા, હા, બરાબર છે”

“તમે મેકસમેન સાથે થયેલા કરાર પ્રમાણે આજે રાતે લડન પુલ પર જાનેન પેલી બાંધને મળી તેને કહેજો કે તમારે મેકસમેનને જરૂરી કામ માટે મળવું છે જો મેકસમેન તેની નજીક છૂપાયો હશે તો તે તરત તમને તેની પાસે લઇ જશે, નહિ તો એ બદ-માસોના ઠેકાણા પર તમારે જવું પડશે અને તેમ થાય પશુ “એમસં સ્ટાફ” પર આ વિના તમારો ક્ષુટકો નથી પછી બધું હું સભાળી લઇશ.”

“હું એમ્સો જાઉં કે પોલીસ સાથે આવશો”

“તમે પશુ કેવી વાત કરો છો? પોલીસ કોન્ટ્રોલરોને તમારી સાથે જોશે તો સધળા છુ થઇ જશે ને પછી આખું લડન ખુદી નાખવું તો પશુ કોઇનો પતો નહિ પડે”

‘વાર હું પેલી બાંધ પાસે જઇને શું કહું?’ પેન્ન અકળ વકળ થઇ પૂછ્યું,

• “એમ કહેજો કે હું લડનની એક મોટી કંપનીના કેશીઅર છું, દિસામમાં થોડાક ઘેટાળો થઇ ગયો છે. મારા પર માલી-કોનો શક ગયો છે અને હવે નોકરીમાં ચાલુ રહેવાની આશા નથી બ્યાર નોકરીજ છોડુ છું તો ખાલી હાથે શા માટે જાઉં? એવા વિચારથી હું મેકસમેનની મદદ માગુ છું આટલું સાબળ-તાજ પેલો બાંધ તમને મેકસમેન પાસે લઇ જશે અને મેકસમેન પશુ તમારી વાત માની જશે પછી એ બચ્ચાને હું સભાળી લઇશ પશુ જો જો! ચાલાકીથી કામ કરજો, નહિ તો સધળી બાજુ બદલાઇ જશે”

બસ સવળો બદોબસ્ત થઇ ગયો. અમલે રાતના સાહસ માટે કોન્ટ્રોલરોનાં જોડવણુ કરવા જવાને તૈયાર થયો. અને મી० હડસને તેના હાથમાં થોડીક ગીનીઓ ચૂકી વિદાય લીધી

પ્રકરણ ૭ મું.

ફાંસીએ લટકેલા બદમાશની વિવેચના.

રાતના નવ વાગ્યા હતા વરસાદ ઝરમર ઝરમર પડતો હતો રસ્તા પરના ફાનસો જાણે ધુમ્મસ પડ્યો હોય તેમ ટીમટીમ થઈ રહ્યા હતા રસ્તામા કાદવ કીચડ થઈ રહ્યું હતું ખાસ કરી પડ્યા વિના બહાર નીકળવાનું કોઈને ગમે એમ નહોતું છતાં બપોરે લડનના રસ્તાઓ ખાલી નહોતા જેઓ પાસે કત્રી હતી તેઓના અહેરાપર જરા એાછી ગમગીની હતી પણ કત્રી વગરના ચીથરેલા માણસો ની હાથ દયાજનક હતી કોઈ મોટી દુકાનમા ખુશામત કરીને સીવવાનું કામ લઈ આવેલી ગરીબ ફરજણો ટાઢથી ધુજળી, વરસાદથી બીજાતી રસ્તો કાપી જતી હતી ગરીબ મજૂરોની સ્ત્રીઓ કોઈ સસ્તી દુકાનેથી રાતનું વાણું ખરીદવા જતી હતી બપોરે કેટલીક શ્રીમત સ્ત્રીઓ બની કંનીને ગાડીમા બેસી નાટક જોવા યા નાચ કરવા જતી હતી

રસ્તાપરથી જતા પુરૂષોમા કંગાળ પગારના કારકુનો, દિવસની મજૂરીથી ચાકીને કોઈ પીકામા એકાદ પેગ શરાબ ટીચીને ભેર જતા કારીગરો અને મજૂરો, કોઈ ખીસા કાતરો અને આવતી કાલના માગનારને આપવા માટે કોઈ પાસેથી પૈસા માગવા નીકળેલા ફરજદારો નજરે પડતા હતા રસ્તાપર કેટલીક છોકરા સ્ત્રીઓ પણ ભાડુતી આશકો શોધવા નીકળી પડી હતી અને આવી સ્ત્રીઓ બહાર નીકળેલારે ઘોળા થવા છતાં આખી જીંદગી વિષય વાસનાના કુડમા માળી નાખનાર લહેરીઓ બહાર પડ્યા વિના રહે ખરા ? કેટલાક છોકરા યુવતી સીંગારોનો ધુમાડો કાઢતા, રસ્તે જતી યુવતીઓને આખ ભારતા માર્ગ કાપતા હતા દારૂડીઓ પીકામા જતા આવતા માણસ પડતા હતા અને પાછ પૈસા માટે કાદવ કીચડમા ઉભા રહી વરસાદથી બીજાતા બીખારીઓ રાહદારીઓ તરફ આશાભરી કંચુ નજરે જોઈ રહ્યા હતા કેટલાક ચોરો કોઈના ખીસામા હાથ નાખવાની જાણે જરાપણુ ધાનત ન હોય તેમ પાટલુનના ખીસામા હાથ નાખી

સીટી વગાડતા ચાલી જતા હતા દુકાનોની બારી વરસાદના પાણીથી
ઝાપી પડી ગઇ હતી દરેક વેચનારાઓની દુકાનપરની રમીન બત્તી
રાહદારીઓપર દુષ્ટ ભાવનાનો પ્રકાશ નાખી રહી હતી અને ઝવેરીની
દુકાનમાંના ઘડીવાળો, વીંટીઓ અને બીજા અલગકારો ભણે બનાવટી
હોય એવા લાગતા હતા.

શ્રીમત સુખી માથુસો બ્યારે પોતાના મહેલોમાં ગરમ સમડી
પાસે બેસી ગરમ કપડાની હુકમ વીંટળાઇ સ્વાદીષ્ટ ભોજન ખાઇ
પોતાની માથુકા સાથે પ્રેમચેષ્ટા કરી રહ્યા હતા ત્યારે હજારો લાખો
ધર પ્હાર વિનાના કમાણો રસ્તે રખડતા હતા! શ્રીમતોને કેમ
ચીજની કમી નહોતી ત્યારે એજ શહેરમાં એજ સમયે ગરીબોના
બાળકો સુકી રોટી અને દુધ વિના ટળવળી રહ્યા હતા.

દુનીયાની આવી વિચિત્રતા કંઈ નવી છે?—પણ એ વાત જવા
દે! આપણે આપણી નવલકથાજ આમળ ચલાવીએ

રાતના નવ વાગ્યા હતા એ સમયે મી પેન્ડ મોટો કોટ પહેર્યો
અને મળામાં ગરમ ટુવાલ વીંટળી તે બુના લડન પુલ આગળ
ગયો કે બ્યાથી ટુલી અટ નીકળે છે

શરદી સખત પડતી હોવાથી તે જરા ગરમી લાવવા માટે એક
બારમાં ગયો અને ત્યાં એક ટેબલપર બેસી દારૂ પિવા લાગ્યો, તે
શરખ પી રહ્યો હતો તે સમયે તેની નજર બારના એક ખુણામાં
બેસી પાછળના કુમાડો કાઢતા મી અમલોપર પડી તે એવા આરામથી
ચિંતા રહીત દીલે પાછપ પી રહ્યો હતો કે તેને ન પીછાનનાર માથુસ
એમજ સમજે કે તે દુનિયાનો સૌથી બેદરકાર અને લહેરી જીવડો
હશે! દારૂનો ખાસ એક છુટકે ખાલી કરી થોડી પણ પછી અમલે
હિમો થયો પેજ તરફ એક અર્થ ભરી નજર ફેંકી અને પૈસા ચુકાવ્યા
વિના પીછામાંથી પ્હાર નીકળી ગયો વેપારી વૃત્તિના પીછાવાળાએ તેની
પાસે પૈસા ન માગ્યા કારણ કે તે ભણતો હતો કે પોલિસ અમલ-
દારને ખુશમીજનજમાં રાખવા માટે મફત છોટો પાણી પાનની તેની
ફરજ છે

તે પીઠામાંથી ખ્હાર નીકળ્યો કે તરતજ પેજ ખ્હાર ગયો. તેનાથી થોડાક ડગલા દૂર એક કાળા વસ્ત્રમાં સજ થયેલી સ્ત્રી નજરે પડી. ફાનસના ઝાંખા પ્રકાશમાં પણ તે એ સ્ત્રી શીકકુ પડેલું પણ સુદરતાના થોડાક ચિન્હોવાળું વદન જોઈ શક્યો. પેલી સ્ત્રીએ તેના તરફ વિચિત્ર નજરે જોયું. એ સ્ત્રી મધ્યમ કદની અને સુડેળ બાધાની હતી તેની જીવાની અને સુદરતા હતી તેને છેક તજ ગઈ નહોતી તે પેજ તરફ બે ત્રણ પળ એકી ટસે જોઈ રહી અને પછી જાણે કોઈ આયરુદ્ધાર સ્ત્રી હોય તેમ તે એક બે ડગલા આગળ વધી.

પેજ સમજી ગયો કે તેને આ બધા સાથે કામ પાડવાનું છે તેની પાછળ જવું કે નહિ તેનો તે વિચાર કરતો હતો. એટલામાં તે સ્ત્રી પાછી ફરી અને ફરીથી તેણે પેજ તરફ અર્થબરી નજર ફેંકી.

“આફ કરજો બાલુ! તમે કોઈની રાહ જુઓ છો?” પેજે હિંમતથી તેની પાસે જઈ કહ્યું.

“અને એક ચીજ મળી છે તેના માલીકને હું શોધું છું” પેલી કાળા વસ્ત્રવાળી બાઈએ જવાબ વાળ્યો અને તે હસી પેજે જોયું કે તેના હાત પણ હાડમકલિ જેવાજ છે.

“હું જ એ ચીજનો માલીક છું અને તમને તે માટે ૫૦ ગીની આપવા આગ્યો છું” પેજે ધીમે સ્વરે જવાબ આપ્યો.

“અને અહિં મળવાનું તમને કોણે કહ્યું હતું?”

“જે એસએન નામના સખસે—” પેજે તરત જવાબ આપ્યો.

“ઠીક મારી સાથે આવો—” ફાસ્ટીને લાકડે લટકેલા અખસની વિધવા બોલી.

આટલું કહી તે એક અધારી ગલીમાં ગઈ નજીકજ એક મારવાડી (પાહુદી) ની દુકાન હતી. સાના ઝાંખા ફાનસ નીચે ઉભી રહી એલોઝ વીડો બોલી પૈસા લાવ—” તરતજ તેણે પેજની પોકેટનુંક પણ ખ્હાર કાઢી.

પેજે તેને ગીનીવાળી એક નાની કોમળી આપી પેલી સ્ત્રીએ તેમના થોડાક સીકકા ખ્હાર કાઢ્યા અને તે પર તીક્ષ્ણ ઝડપી નજર

હાંડન રાજ-રહસ્ય

પુન હાલમાં તેને બાથમા જકડી લઇ તેના વાળપર
ચુમી લેવા માડી (પાનુ ૬૫)

J A P W

ફેંકી તે બનાવટી નથી એવી ખ્યાની કરી પાછા કેલગીમાં નાખ્યા અને પછી પેનને તેની પોકેટલુક સ્વાધીન કરી

‘ઉઘાડીને જોઈ લો સાહેબ તમારી એકેએક ચીજ સલામત છે અમને એ હુડીઓ નકામી છે’

પેન પોકેટલુક ઉઘાડી બધા કામળીઆ સલામત હોવાની ખાતરી કરી લીધી અને પેલી બાઈતેને છોડી જવાની અણીપર હતી એવામાં તેને અટકાવી તે બોલ્યો. “હુ તમારા મિત્ર મેક્સમેનને મળવાને ધણોજ આગુરુ છું જો બની શકે તો આજે રાતે પણ બેમર્સ સ્ટ્રાફમાં આવવાને હુ તૈયાર છું

પેલી બીએ તેના પર તીક્ષ્ણ શકભરી નજર ફેંકી પણ પેન સ્થીર રહ્યો તેના દેખાવથી એ બધાને વિશ્વાસ આવ્યો ને તેણે કહ્યું “ફીક હુ ત્યાજ ભઉ છું તમારે આવવું હોય તો આવો”

“ખુશીથી આવો” પેન તૈયાર થયો

હવે તેઓ ચેમ્પ નદીના દક્ષિણ કિનારા પરના જમણી, મદા, ભયકર અને મવાલી લતામાં દાખલ થયા આ રસ્તાપર ફાનસો નહેતા પણ કોઈ કોઈ દુકાનમાં ટીમટીમ થતી બતીનાંજ પ્રકાશ નજરે પડતો હતો અધારાને લીધે કાલવના હમલા અને ખાસતો પેન જોઈ ચકચો નહિ તેથી થોડીકવાર મુખી તેણે પોતાની સાથી સાથે યુપયુપ કરમ બર્થ કર્યા આ મવાલી લતામાંથી પસાર થતા તેને બારી મુસ્કેલી નડી એકવા તેનો પગ મોટા પત્થર સાથે અથડાયો બીજવાર તે મુઝેલા કુતરા પરથી પસાર થઈ ગયો અને પછી એક ખાઓગીયામાં ફસડી પડવાથી તેના મ્હોપર પણ મંદા કાલવના ઝાલા ઉઘ્યા. આમજી જતા ખરાબ વાસ મારતો કચરો આવ્યો તે જેમ જેમ આગળ જતો ગયો તેમ તેમ અધિકાર વધતોજ ગયો કેમકે દુકાનો બધ થતી જતી હતી અને આકાશમાં એટલું જાણીતર થયું હતું કે એક તારો પણ દેખાતો નહોતો.

દુલી ઝીટ્યા થોડેક દૂર ગયા પછી જોવાઝ વીડો (આ બદમાશ
પલાને હવે આપણે આજ નામે ઝોળખીશું) મીઠા લેનમાં ફરી પેળે
હવે ચુપકાદી તોડી “આ ભયકર લતો જણાય છે”

“હા જેઓને આદત નહિ હોય તેઓ માટે”

‘પણ તમે તો જાણે અહિની ફરેક જગાથી અહિતગાર હો તેમ
અથડાયા વિના ચાલી શકો છો” પેળે અજબ થઇ પૂછ્યું

“અહિની તસુએ તસુ જગા મારા પગ નીચે આવી ગઈ છે”
જવાબ મળ્યો

“હવે આપણે ક્યા જમ્યે છીએ ?” તેની ભોમીયણ જમણી
ખાજીએ ફરતા તેણે પ્રીને મવાલ કર્યો

‘ પીકલીડ હેરીંગ ઝીટ તરફ-”

આ લતામાં મરગા ઘરો બધા હતા અને કોઇ મારીમાંથી સહેજ
અજબળુ આવતુ સારેજ પેળ કઈ જાતની ગલીમાંથી જમ રહ્યો છે
તેની તેને ખચર પડતી લડનનો તે ભોમિયો હતો તે પગથી તથા
નહિના વહી જતા પ્રવાહના અવાજથી તે સમજી શક્યો કે અહિથી
થેમ્સ નદિ નજીક છે આજ પેળે તેને અચાનક એવો ખ્યાલ આ-યો
કે આ ભયકર લતામાં એકલા અદુર્યા માણસને લુટી લઇ અથવા
મારી નાખી તેની લાશને નહિના પૂરમાં ફેંકી દેતા નીચ મવાલીઓને
કાણુ અટકાવી શકે ? આ વિચારથી પગથી માથા સુધી ધરધરી ગયો
અને કોઇ કોન્ટેનર પાછળ આવે છે કે નહિ તે જાણવાને તણે પાછળ
નજર કરી પણ અધાર એવું ધોર હતું કે તણુ ચાર વાર છેટેની
ચીજ પણ દેખી શકતી નહિ

આખરી પેટી બધી હોર્સલીકાઈનના નાકા આગળ થોભી અને
પેળને અટકાવી બોલી “અહિયા જરાવાર થોભો”

“શા માટે ?” પેળ અજબ થઇ બોલ્યો

“ચુપ રહો” કહી તેણે પેનને એક ઝાડના થડ પાછળ પોતાની સાથે ઉભો રાખ્યો. થોડીક વાર ત્યાં જોન છવાયું અને પછી કોઈના પગલાનો અવાજ સંભળાયો. જેલોઝ વીડોએ એક પુરપૂરે ત્યાથી પસાર થતો જોયો અને તે હોત્તલી ડાઉનમાન દાખલ થયો તેની ખાતરી કરી લીધી.

“હજુ જરા થોભો” જેલોઝ વીડો બોલી.

થોડી પળમા બીજો માણસ પહેવાના માણસની પેઠેજ ત્યાંથી પસાર થયો.

પેન આગળ જવાને આગુઝ થઈ ગયો હતો પણ જેલોઝ વીડોએ તેને પકડી રાખ્યો. પેનને લાગ્યું કે પેલા બે માણસો પોલીસના લાસુસોન હશે એજ વખતે તેને ખ્યાલ આવ્યો કે કદાચ જેલોઝ વીડો તેના ટાટીઆ ઘરઘરે છે કે નહીં તે જોવા માગતી હશે. જો તેને કમ્પ્લેટ થકે ગયો તો જે બચકર બહારસેને પેલીસને સ્થાપીન કરવાને તે તૈયાર થયો હતો તે પેનને એક પળ પણ છુવવા દેશે નહિ એવા ખ્યાલથી તેની છાતી ફટી ગઇ આ કામચે તેને હિંમત રાખી સ્થિર રહેવાની અસત આવસ્થકતા જણાઇ અને તે સ્થિર સ્વરે બોલ્યો “પણ તમે શા માટે ઉભા રહ્યા છો?”

“ચુપ રહો વધુ પગલા સંભળાય છે” જેલોઝ વીડો બોલી.

“પણ મને એ પસંદ નથી”

“ચુપ રહો” પેનની સાથીના સ્વરમા દમામતી છટા આવી તે તેજ પળે પેનના માલપર પોસ્તોલની નળી અડકી પેનને ઝાડના થડને અડેલીને ન ઉભો હોત તો તે બચથી લથડી પડત તે ચુપચુપ શબ્દ જોવો સ્થિર રહ્યો.

એક ત્રીજો માણસ ત્યાંથી હોર્સલી ડાઉનમા દાખલ થયો.

“હજુ જરા થોભો જે જરા અવાજ કરશે ત્યાં એક ડમણ બરશે તો પાગલ કૂતરાની પેઠે હું તમને ગળીથી ઘૂર કરીશ” જેલોઝ વીડો કાચકર પણ કાચકર પણ ધીમા સ્વરે બોલી તેના જુરસાથી પેન સ્તબ્ધ થઈ ગયો જે બીજો તેણે ફીક્કી કામળ અને

સુદર જોઇ હતી તે આટલી દૂર હતો એવી તેને કદખના થયું નહોતી. એલોઝ વીડોએ તેના ગાલ આગળથી પીરતોલ એવી લીધી હતી થયું તેના વર્તનપરથી પેજની ખાતી થઇ ચુકી હતી કે અહિયાં તે ચુ કે આ કરે ને ચાલવાનું નથી

લગભગ દસ મિનિટ પસાર થઈ ગઈ થયું કોઈ નજરે પડ્યું નહિ.

“હવે ચાલો.” એલોઝ વીડો બોલો બન્ને છુપી જગ્યાએથી બહાર નીકળી હોર્સલી ડાઉનમાં દાખલ થયા પેજને હવે ત્રીલકલ આમળ વધવની હોસ નહોતી. તે એલોઝ વીડોને થાપ આપી ઉભા પૂછડાએ નાસી જવા માગતો હતો કારણ કે હમણાજ જે જે સખમો પસાર થઇ ચકા તે આ બધા જોઇ ગઇ તેથી તેને પાતાની સલામતી જોખમમાં આવેલી જણાય તે નાસી જવાનો વિચાર કરતો હતો તેજ પછે તેને બીજા વિચારો આવ્યા તે મી હડમનના ગુરુસાથી બહીતો હતો તેને નેકરી જવાનો ભય લાગતો હતો અને તેને જે મેગન-મેનને પકડાવી ઇલામમાં ભાગ મેળવવાની લાલચ હતી વળી જે તે નાસી જાય તો તેને હમણાજ ધરીને એલોઝ વીડો પાછળથી મેળીથી દારજ કરે એ વિચાર થયું તેને ચુપ રાખવાને પુરતો હતો. શુ કરવું ને શુ નહિ તેનો વિચાર કરતો તે ડમલા ભરી રહ્યો હતો એવામાં એલોઝ વીડો એક મક્કાન આગળ ઉભી રહી અને પેજનો હાથ ધીમે થી પકડી તેને એમર્ગ સ્ટાફના દવાખાના દાખલ કરતા બોલી. ‘ચાલો આપણે આવી પહોચ્યા’

મકરણ ૮ મું.

મવાલીઓનો અમુકો.

એક મોટા, મઘ અને ઝાખી બતીવાળા જોરડામાં એક ટેમલ પર કેટલાક સ્ત્રી પુરુષો બેઠા હતા બધાની સામે દારૂના ખાલાઓ અને બાટલીઓ પડી હતી અને કેટલાકે રાતનું વાળું કરતા હતા.

જેવું ઠંડી હતી તેથી આ જગ્યાએ સખ્ત ગરમી પડતી હતી કેમકે એક ખૂણાપર પડેલી સમડીમાં લગભગ તમામ બધા રજા હતા અને આખા જોરડામાં બેઠેલા માણસો સીંગાર પીને કુમાડા કાઢી વાતાવરણ ગરમ કરતા હતા જમીનપર કચરો અને ધુળ ભેગા થયા હતા છત પર કાળા કાળા ટાપ પડ્યા હતા અને વાસ એવી માસતી હતી કે પેજ ત્યાં પગ ઝુકતાજ ઝુકાયાજ મથે.

ગલીની છેક નજીક આવેલા જોરડાને એક લાખી સાકડી બારી હતી જે પર એકવાર લીલો પરદો લટકતો હતો તેથી હવે તે એટલો મોટો થઈ ગયો હતો કે તેનો અસલ રંગ કોઈ હશે તેની કદપના થઈ શકતી નહિ તેની સામે દારૂ વેચવાનો કાઉન્ટર હતો અને તેની પાછળ ગરમરહસીને બેસવાનું ‘દિવાનખાનું’ હતું.

બારમાં એક બડો, લાલ મ્હોવાળો, મવાલી જેવો પુરુષ હતો હતો તેના માથાપર મોટી ટોપી હતી અને મ્હોમાં કુછી પાછપ હતી ગરમીને લીધે કમરો કાઢી નાખી લે ખમીસની બાફે આવી હોયો હતો તેના મ્હોરામાં દુધ્ધતાની છાપ સ્પષ્ટ જણાતી હતી અને તેનું લાલ નાક કસમપૂર્વક ખાત્રી આપતું હતું કે તે તેના ઘરનો એકલો શોખીન નહોતો.

આ માણસ બેમરુ સ્ટાફનો માલિક હતો તેનું ‘ખર’ નામ સ્ટીફન પ્રાઇસ હતું અને પીકના બાદબાપર તે લખેલું હતું છતાં તેને તેના ધરુકે “નીમ બેમરુ” (મોટા બીજારી) ના નામથીજ ઓળખાતો તેને તેના થયાના તેની સોળ સત્તર વર્ષની દીકરી મદદ કરતી હતી એ દીકરી તેણી જાપના જેવી હતી તેના લાલ વાળ એટલા વીંખાયેલા હતા કે તે નરી વાધરણ જેવી લાગતી અને

કોઈ દિવસ તેણે કામકામ જોઈ હતી કે કેમ તે વિશે શકા ઉત્પન્ન થતી તેના મદદ હાથ અને મદદ મ્હો જોનારને એમજ લાગતુ કે તેને સાચુ સાથે બચકર દુસ્મનાવટ હતી. તેનો માઉન અગાઉથી ખુદલો હોવાથી તેની છાતી અને મરદન ખુલ્લા દેખાતા તેનુ નામ મેરી હતુ પણ અહિયા તે કેરેગી પોત્ર અથવા કેરેટને નામેજ ઝોળખાતી

મારે પાછળની દીવાલપર અભર છંદો હતી અને તેપર જુદી જુદી જાતના શરબોની બાટલીઓ ગોઠવવામા આવી હતી તમાકુના ડબ્બા, સીગરેટ અને સીગારની પેટીઓ, રકાળીઓ અને ખાલીઓ પણ એજ અભરાઈઓ પર ગોઠવી હતી

દાર વેચનારના કાઉન્ટર આગળથી દારૂ પીરાના દિરાનખાન મા જવા માટે એક નાનુ બારણુ હતુ અને તેપર નીચેની કવિતા લખવામા આવી હતી —

હાથમા ખાલી બમલમા તુ અને રોટી,

મળે જો વાર / તો દુનિયા મહિ જન્મત વસાવી લે.

આ નામચીન પદ્ધતિમા આરતા મરદોના મ્હોપર બદમાસી અને નીશાબાહના ચિન્હો હતા સ્ત્રીઓના મ્હોપર બલિચાર અને નીચતા જણાતી હતી ધણીખરા સ્ત્રી પુરૂષો ચીથરે હાલજ હતા કેટલાકનો પોષાક સારો હતો પણ અનીતિ અને બદમાસીનો સીકકો બધાપર પડી ચુક્યો હતો. નવા આવનારને આ બદમાસોમા કોઈ પણ સારો માણસ હતો એવી આશા ઉપજતી તો તે તેઓની વાતચીત સામળી તરતજ નાખુદ થઇ જતી ત્યા બેઠેલી સ્ત્રીઓમા લજ્જાનુ નામ નિશાન ન્હોતુ ઉલટુ તેઓ અનેક આશકોની માથુકો હોવાની વાત મગફરી સાથે કરતી અને પુરૂષો કરતા પોને ઉતરતી નથી એવુ બતાવવાને એવી નીચ બાધા વાપરતી કે ભલભલા બદમાસને કાને હાથ દેવા પડતા કેટલીક યુવાન અને ખુબસુરત રમણીઓ નયનના હસારાથી પોતાના સાથીઓને પામલ કરી વધુને વધુ દારૂ પાછ વધુ પૈસા ખરચવાને લલચાવતી હતી અને લગભગ અડધો ડ્રગ્સ ચોરો અને ખીશા કાતરો હરામના પૈસાથી આવી વઢેલ વાદરીઓ સાથે ચમન કરી રહ્યા હતા કેટલીક સ્ત્રીઓ પોતાના

આશકોના જોળા પર બેસી શરાબ દીવ્યી રહી હતી અને તેમની ગરદન પર કોનો હાથ પડ્યો છે તેનું પણ તેમને નીકામા જ્ઞાન નહોતું

આ બચકર સ્થળે એવોજ વીડો સાથે પેન્ડ દાખલ થયો ત્યારે ધુમાડાના જોડામાં પ્રથમ ને કંઈ ચીજ જોઈ શક્યો નહિ પણ થોડીજ મિનિટમાં તે બધા સ્ત્રી પુરુષોને જોઈ શક્યો અને એક પણ તેનું આખું શરીર ધુણ ઉઠ્યું

આ સ્થલેથી વીજળાક જેવે નાસી જવાનું તેને ફરીથી મન થયું પણ એલોઝવીડોની પીગ્મેલ થાડ આવતા તે ચમ્પી ગયો જો એ દુષ્ટ બહાને કંઈ શક જશે તો પેન્ડ જવતો ન જવા પામે એવી તેની પાત્રી થઈ ચુકી હતી તેથી ગમે તેમ થાય પણ હવે બીજવેલું માથું ઝુડાવ્યા વિના તેને બીજો રસ્તો જણાયો નહિ

મવાનીઓના એ અડધામાં પગ મુકતાજ ત્યાંના સ્ત્રી પુરુષોએ એલોઝ વીડોને હસીહસીને આવકાર આપ્યો એ ત્રણ જણે તેને બાજુમાં લઈ જઈ તેના નવા સાથી ત્રિષે કંઈ પુછપરછ કરી લીધી અને પેન્ડને લાગ્યું કે અત્યાર સુધી તેના વર્તનથી પેલી બહાને કંઈ શક થયો નહોતો એલોઝવીડો તેને હાથના ઇસારાથી સમજાવી બારના ઓરડા આગળ લઈ મધ્ય પીઠાવાળાની દીકરી કેરેટી પોલ મયખાનામાં જવાનું બારણું ઉઘાડી ઉભી રહી અને એલોઝવીડો તેના તરફ જોઈ મનિકે હાસ્ય કરી પેન્ડની સાથે શરાબખાનામાં દાખલ થઈ અને દાખલ થતા દાર બંધ કરી બીજા બેગરમેન તેમની તહેનાતમાં હાજર થયો પેન્ડે જોયું કે આ ઓરડો ભાગ્યે ત્રણ માણસ બેસી શકે એટલો નાનો હતો અને તેમાં ફક્ત એકજ મીથુબતી સળગતી હતી દિવાલો ધુમાડા અને કચરાથી ઢાળી પડી ગઈ હતી જમીનપર ધુળ ભેગી થઈ હતી અને ફરનીયર જુનું અને ભાગ્યુ ટુટ્યું હતું એ ઓરડાને બીજો નાકે એક નાનું અને નીચું બારણું આવેલું હતું

“શા સમાચાર છે ખ્યારી જન ‘L’” બીજા બેગરમેને એલોઝવીડો સાથે ગાઠ મિત્રાચારી બતાવત પૂછ્યું “અને આ નવા રાવસાહેબ કોણ છે ?”

“પોરે કુલવાળો કાઠિયો” પુરથી પર બેસતાં પેલી કાઠિયો બેસી.
 “પુ” : હવે એ કાઠિયાનો નીકાલ આપ્યો નથી” બેઝરમેન
 તાબુબ થઈ પૂછ્યું

“નીકાલ તો થઈ ગયો છે પણ આ સખસ મારા મનુસને
 મળવા માગે છે ખરી વાત એ છે કે મને કંઈક શક ઉપજ્યો છે.
 મને લાગે છે કે કંઈક જાળ છે તેથી પહેલાં એને કસી જોવાની
 જરૂર છે.”

“એમ છે” તો મને જોવા દે જો એ દગાબાજ હશે તો
 એના મહેરાપરથીજ કુ પારખી કાઢીશ તુ જાણેછ તો ખરી કે
 આપણી સાથે હજો રમીને કોઈ જીવતો રહ્યો નથી—” એમ કહી
 પેળનો ચેહેરો જોવા માટે તે પીઠાના મનાલી માલીકે હાથમા
 મીચુગતી લીધી તેના સખ્દો સામળતાજ પેળનું લોહી કરી મયુ હતુ.
 પણ જો આ સમયે મહેનમા જરાપણ ફેરફાર થશે તો જન જશે
 એવા બમથી તેણે સખળી હિમમ્ત ચક્રી કરી અને બીજા બેઝરમેનની
 તીક્ષ્ણ આંખો સામે સરસતાથી જોઈ રહ્યો તેણે સામે એવી તીક્ષ્ણ
 અને રિશ્ત નજર ફેંકી કે આવી બમકર કસોટીમાંથી તે કેમ પસાર
 થયો હશે તેની તેને પોતાનેજ અજાણ્ય લાગી.

“ઈસ બોલ રાઈટ” ટેબલ પર મીચુગતી મૂકતો બેઝરમેન
 બોલ્યો “એ કહેવા શુ માગે છે તે તો જોઈએ વાર, એ દાર માર બેસો”

“પુશીથી” પેળ બોલી હઠ્યો, અને તેણે મજવામા હાથ નાખ્યો

“પોટ” પીઠાવાળાએ એલોઝવીડો તરફ જોઈ પૂછ્યું અને તેણે
 ડોકું હલાવી હા પાડવા તરત પોર્ટવાઇનની માટલી હાજર થઈ તથા
 ગ્લાસ ટેબલ પર મૂકી, પુરથી પર બેસી, પેળને બીજી પુરથી પર
 બેસવાનું કહી ખાલી બરતો તે મનાલી બોલ્યો “હવે શરૂ પા લો
 અને તમારી વાત કરો”

“શરૂ લહેનતદાર છે” પોર્ટવાઇન ખરાબ હોવા છતાં ગ્લાસ
 ખાલી કરી તેની તારીફ કરતો પેળ બોલ્યો “હવે કું મુદ્દા પર આવીશ
 પહેલી વાત તો એ છે કે મારે કે તમે ને તમારા સાથીઓ કું ને
 યોજના કહેવાનો છુ તેમા જોડાવાની ના પાડો તો મારી વાત
 તમે ખાનગી રાખશો તેની જામીનગીરી શી છે”

“આવો સવાલ પૂછવાની આ કબાળ નથી હોતી.” બીજા બેગરમેન બોલ્યા. “વિશ્વાસપાત અથવા દબો કરનારની છાતીમાં કાતીજા છુરીનો ત્રણ ઇંચ ઉંડો જખમ અને ઇનામગા બાપીએ છીએ અને થેમ્સ નદી નજીકજ વહી જાય છે એટલે એના દગ્ગાબાનેની લાશને ઢેકાણે પાડતા મુશ્કેલી નડતી નથી.”

“ઠીક ત્યારે હું તમારા પર વિશ્વાસ રાખીશ.” બાહોશીથી આખો નાટક બજવવાનો નિશ્ચય કરી પેન બોલ્યો. “વાત એમ છે કે હું એક ત્રાવેલીએ એજટ છું.”

“ને હડસનને મોર્લીના નોકર છે—તમારે નામ પેન—વાર પછી?” બેગરમેન વચ્ચે બોલી ઉઠ્યો.

“તમે એ બધું શી રીતે જાણ્યું?”

“તમારી પોકેટ બુકપરથી અને એનું પાને પાનું તપાસી જોવું હવું—” પીઠવાળાએ જવાબ વાળ્યો.

“બરાબર!—” પેને આગળ ચલાવ્યું. “પોકેટ બુકમાના બીલો મોરવાથી માગ માલીકોને કુદરતી રીતે એટલો બધો સડ મયો કે તેઓએ આખો હિસાબ જોવાની માગણી કરી અને હું આખો હિસાબ ખતાવવાને તૈયાર નહોતો.”

“તમારા જેવા ધણીની દશા એવીજ હોય છે—વાર પછી?”

“હા તમારી વાત સાચી છે અને ખાનાર પીનાર દહેરી બહાર રહ્યા.”

“મહેરબાની કરી મુદ્દાની વાત આગળ ચલાવો—” જેમ્સ્ટ્રવીડે અધીરી થઇ બરાડી.

“માફ કરો બાનુ!—” પેન હસીને બોલ્યો. “વાત એમ છે કે હું કંઈકાં હાલતમાં આવી પડ્યો છું મારા હિસાબમાં થોડાંજો છે ને પરમ દિને જો બસો પાઉં ન બરામ તો મારે વગર ભાડાની કોટડીમાં જવું પડે એવો મામલો છે.”

“એટલે તમે મીયાની જીતી મીયાને થીર મારવા માટે તમારા રોકની તીજેરીને કાણુ પડાવવા માંગો છો ને? હું તમારી વાત સમજી ગયો” બીજા બેગરમેને હસીને કહ્યું.

“હા તમે આગ મનની વત બરાબર મમજી ગયા હવે તોફારી તો જવાનીજ છે, કોર્ટ પણ જોવી પડવાની—પછી નાણાંમાં થોટાળો કગવાનો આરોપ મૂકાય કે ચોરી કગવાનો તની પગવા કરવાની શી જરૂર છે ?”

“મરદ બચ્યા જોવી વાત કરી દીકરા !” પીઠાવાળો પેજ તરફ પ્રશ્નમાની લાગણીથી જોઇ બોલ્યો અને પછી એલોઝ વીડો તરફ નજર કેડી તેણે મહુ “આ ગદસ્થ એના શેઠને ત્યાં ચોરી કગવામાં આપણને મદદ કરશે એટલે એની કપનીમાં રોકડ રકમ કયા રાખવામાં આવે છે તે એ જાણતાજ હશે”

“હું જાણ છું અને મારી ખાત્રી છે કે કાષ્ટપણ વખતે ૭૦૦ કે ૮૦૦ પાઉંટથી ઓછી રકમ કેશ બેલમાં હોતી નથી એ ફતેહની ખાત્રી ન હોય તો એવું જોખમ ખેડવા જેટલો હું મુર્ખો નથી”

“હવે એને મેન્ડમેન પાસે જવું દો” ગેલોઝવીડોની આગલી બધી શકા નાણુદ બવાયી તે બોલી “ચાલો, મારી સાથે ચાલો સાહેબ !”

તે ઉભી થઇ અને ઓરડાને નાકેનું નાનું બાગણું ઉપાડી ઉભી ગઈ “મીલુબતી માથે લઇ જા—હું બાગમાં રહીશ કેમકે આજે ધરાકોની તુડાતુડ છે” બીગરમેન બોલ્યો

ગેલોઝવીડોએ હાથમાં મીલુબતી લીધી અને તે પેલા નાના મારણામાથી બહાર નીકળી એક માકડા અને સીધા દાદરપરથી ઉપર ચઢવા લાગી પેજ આ દાદરના પગથીયા ચઢતા પેવો જડો બેગરમેન ત્યાંથી શી રીતે પસાર થતો હશે એ ખ્યાલથી અજળ થયો

પહેલે માથે જતા બે નાના બારણા જણાયા ગેલોઝવીડો ત્યાં ન યોગતા બીજે દાદર ચઢવા લાગી અને ઉપર જઈ તે એક કાતરીયામાં દાખલ થઈ તેઓ જે બારણામાથી ત્યાં દાખલ થયા હતા તે સિવાય બીજુ કોઇ દાર ન હોવાથી પેજ સમજ્યો કે મેન્ડમેન અફિજ છપાઈ રહેલો હશે પણ નહિ તેની જૂથ થતી હતી

કાતરીયામાં ગયા પછી ગેલોઝવીડોએ પેજના હાથમાં મીલુબતી આપી અને પોને ત્યાં પડેલો ધાસનો ઢમલો દૂર ફેંકી એક છુપુ બાર હુ ઉધાડ્યું અને હવે તે પાછી એક છુપો દાદર ઉતરવા લાગી

પેજ એલોઝવીડોની પાછળ પાછળ દાદર ઉતરવા લાગ્યો. પણ આ પળે તેને એવો ખ્યાલ આવ્યો કે જો મેક્સમેનને કંઈ શક જશે તો આ બેદી, ભયંકર અને છૂપા સ્થલે પોલીસ અમલદારો શી રીતે આવશે ? પુન તેલુ આખું જરીર ભયથી થરથરી ગયું. પણ હવે છેલ્લે પાટલે બેઠા વિના છુટકાજ નથી એમ ધારી તે હિંમત રાખી દાદર ઉતરવા લાગ્યો. એ દાદરને નાકે જતાજ એલોઝવીડોએ એક બારણું ઉઘાડ્યું અને તેજ પળે પેજ લડનના મહાન મવાલી-જો મેક્સમેનની હાજરીમા ખડો થયો.

લડનનો એ પ્રખ્યાત દાદો, મવાલી અને લુટારો એક નાના ઝોરડામા બેઠો હતો. પેજે અત્યાર સુધી જોયલા ઝોરડાઓ કરતા આ ઝોરડામા ઠીકઠીક રાત્ર રચીલું ઝોઠવવામા આવ્યું હતું. પલગપર સ્વચ્છ બીજાનું પડ્યું હતું જમીનપર શેતરજી પાથરેલી હતી. નાની બારીપર બડો પડેલો લટકતો હતો અને દીવાલોપર રંગબેરંગી ચિત્રો ચોટાડેલા હતા.

મેક્સમેનની હાજર આશરે ચાલીસેક વર્ષની હતી. તેનો બાપો ઉંચો અને કઠાવર હતો. તેના કાળા વાળ સીધીના વાળ જેવા અરબચડા અને સખ્ત હતા. તેની કીણી ચુચી આંખોપર મોટી કાળા રાળા પાપણો હતી અને મ્હોપર મોટા ચોબીઆ હતા. તેણે મદા કપડા બેદરકારીથી પહેર્યા હતા અને પેજને લઈ એલોઝવીડો આવી લાગે તે આરામ ખુશીપર પડી પાછપિ પી રહ્યો હતો.

“ઓહ ! તમે ! આવો, આવો મજ રાતે તમને જોયા પછી હું જૂલી ગયો નથી ખુશીથી આવો ને જે કહેવાનું હોય તે કહો. લીઝી ! ડીઅર ! જરા જાટોપાણી લાવ તો !-”

એલોઝવીડોને તે “લીઝી ડીઅર” કહેતો. તેનો હુકમ થતાજ તેની માથુકે એક ટેબલપર ત્રણ ખાલા અને દારૂની બાટલી મૂકી દીધી અને પછી પોતે પોતાના આસકની બાબુમા બેઠી.

“પોકેટ જુકનો મામલો તો પતી ગયોને ?” મેક્સમેને પૂછ્યું.

“હા આ પૈસા-” કહી એલોઝવીડોએ ૫૦ મીનીની કેશજી ખંદાર કાઢી જે લઈ મેક્સમેને બેદરકારીથી બીજાનાપર ફેંકી. “આ

ગૃહસ્થ એક બીજી કામ કરાવવા માગે છે બેગરમેને એમની વાત સાંભળી છે અને અમે બન્નેને એમ લાગ્યું કે એમને બગર વિષયે તમારી સાથે મેળવવાની જરૂર છે ”

“કામ કઈ ભાતનું છે ?” મવાલીના સરદારે પૂછ્યું

પેન્ને બીમરમેનને કહેલી વાત અથવા ઇતિ સુધી પાછી કહી સંભળાવી

“તને કેમ લાગે છે લીઝી ?” મવાલીએ પોતાની માથાકનેા મત માગ્યો.

“મને બધું ઠીકઠીક લાગે છે, નહિ તો હું એને અહિં લઈ ન આવત ’ જેલોઝવીડોએ જવાબ વાળ્યો. “તેમ છતાં મારે કહેવું જોઈએ કે અમે આ ધરમા ફાપલ થયા તે પહેલાં મને શક ઉપજ્યો હતો કેાઈ અજાણ્યાને અહિં લાવતી વખતે મારા હાથેના ધારા પ્રમાણે હું આજે પણ એક અધારી જગ્યાએ થોભી ગઈ હતી અને અમે થોભ્યા પછી એક, પછી બીજે ને પછી ત્રીજે એમ ત્રણ અપસો પસાર થઈ ગયા હતા એ ત્રણ જણ પોલીસ કોન્સ્ટેબલો હતા કે નહિ તે અધારાને લીધે જણાયું નહોતું પણ એ ત્રણે જણ હોર્સલી ડાઉનમા ગયા હતા તે મને ઠીક લાગ્યું નહોતું ”

પુન પેન્નેની કસોટીનો વારો આવ્યો મેગ્સમેને શકાભરી નજરે નહિ પણ તીક્ષ્ણ નજરે, જાણે પેન્નેના દીલનો એક જણવા માગતો હોય તેમ તેના પર નજર ઠેરવી અને પેન્ને હિંમતથી જરા પણ બચબીત થયા વિના તેની સામે જોઈ રહ્યો મેગ્સમેનને સંતોષ થયો હોય એમ લાગ્યું એટલે પેન્નેના જીવમા જીવ આવ્યો.

“તમે આ કામ શી રીતે પાર પાડવા માગો છો ?” મેગ્સમેને મુદ્દાની વાત ઉપાડી.

“હડસન એન્ડ મેરલીની કંપની વુડ બીટમા આવેલી છે અને તે મકાનમા હડસન રહે છે” પેન્ને કહ્યું

‘ રાતે એ મકાનમા કેટલા માણસો રહે છે ?”

“ત્રણ ! હડસન, એક હજુરીયો અને ત્રીજો પોર્ટર જે રાંધણીમા મુએ છે ”

“તેની પાસે બદ્દક રહે છે ?”

“તેની અને ખચર નથી પણ રસ્તાપર આખી રાત ચોક્કીદાર પહેરો બરે છે મહોલ ના રહીશો તેને પગાર આપે છે.”

“અને તેટલા માટે તે આ નાકાથી પેલા નાકા સુધી આટા મારે છે એટલે કે તે પેલે નાકે જાય ત્યારે આ નાકે આપણે કામ શરૂ કરી શકીએ” મેગ્સમેને આલાહી બતાવી

“હા બરાબર છે કેશબોક્ષ પાછળના જોડાઉનમાં દીવાલની અંદર ગમેલી લોખંડની તીજોરીમાં છે એ તીજોરીનું તાળુ તોડતા જરા મુસ્કેલી નહોતો”

“તેની તમે ચિંતા ન કરો.. લીઝી ! અને તાળા તોડતા કદિ મુસ્કેલી નહીં છે ?”

“નહિ-” કહી ગેલોઝવીડાએ એવું વિકટ હાસ્ય કર્યું કે આ બી ગમે તેવા નીચ કામ કરતા ન હોય એમ પેનને લાગ્યું

“મકાનમાં દાખલ ક્યાથી આવું ?” મેગ્સમેન થોડીકવાર પડી બોલ્યો

“એજ મુસ્કેલી છે આમલો દરવાજો તો ધણો મજબુત છે અને પાછળના જોડાઉનની બારીના સળીઆ પણ જેવા તેવા નથી જો વધુ અવાજ થાય તો નીચેનો પોર્ટલ જરૂર જાગી જાય-”

“પાછળથી મકાનમાં દાખલ થવાનો કોઈ રસ્તો નથી ?”

“નહિ”

“તો આગલે બારણેથીજ દાખલ થઈશું અને તેમ કરીને એકાદ બારી તોડી એક નાના છોકરાને ચોક્કીદાર બીજે નાકે હોય ત્યારે અદર દાખલ કરી દેવો પડશે પછી એ છોકરો બારણા બોલશે એટલે આપણે દાખલ થઈશું આ રસ્તો જરા જોખમ ભર્યો છે પણ એવા તો મેં ઘણા કામ કર્યા છે”

ગેલોઝવીડા અત્રે ધીમું વિકટ હાસ્ય હતી

“વાર, હવે આવતી કાલે રાતે આશરે બાર વાગે તમે ક્યા મળશો ?”

“તમે કહો ત્યાં હું હાજર થઈશ” પેને મેગ્સમેનને વધુ ખાત્રી આપવાના ધરાદાથી કંઈ

મેઝસમેને થોડીકપણ વિચાર કરી કહ્યું “અમ કીટમા કીચીન કેન નામનો એક અડો છે ત્યા પોણાબાર વાગે આવજો પણ આ કપડા ના પહેરતા જેમ બને તેમ મદદ મવાલી જેવા પોણાકમા આવજો”

“વાર-તેમ કરીશ”

“તમે અમારા જેવાજ છો એવો દેખાવ કરજો કીચીન કેન જીવાન મવાલીઓનો અડો છે ને પોણા બાર વાગે ત્યા ધણા નાના ખીસા ખાતર હશે માટે બીખારી ને મવાલી જેવાજ થઇ આવજો” મેઝસમેને વધુ સુચના આપી

“હું તમારા કહેવા પ્રમાણેજ કરીશ”

“આથો ત્યારે સાહેબજી!-” કહી તે મવાલીના સરદારે પેળ તરફ પોતાનો હાથો કઢાવર હાથ લગાવ્યો જે હાથમા લાઇ રોકહેડ કરવાની પેળને ફરજ પડી રોકહેડ કરી તે ખંદાર જવા માટે બારણા આગળ ગયો તેજ પળે અત્યત ધીમે સ્વરે મેઝસમેને એલોઝ-વીડોના કાનમા કહ્યું

“આની પાછળ એક ચુહાને મોકલજો”

એલોઝવીડોએ પોતાના આશક તરફ મર્મભરી નજર ફેંકી અને પછી તરતજ શીશુખતી લાઇ પેઝની સાથી થઇ બંને આવ્યા હતા તેજ રસ્તે પાછા ગયા અને પેજ, બીગ મેઝસમેન, તેની જીવાન દીકરી અને એલોઝવીડોને સલામ કરી એમર્સ સ્ટાફમાથી જીવતો ખંદાર પડ્યો !

તે બાગ્ગેજ દશ ડગલા ગયો હશે કે એક નાનો છોકરો એમર્સ સ્ટાફમાથી બીલાડીની પેટે ખંદાર નીકળ્યો અને પેજને ખ્યાલ પશુ ન આવે એવી રીતે તેની પાછળ પાછળ જવા લાગ્યો

પોલીસ અમલદાર અમલે અને તેના કોન્સ્ટેબલો આટલા યુપ કેમ રહ્યા હશે તે વિષે વિચાર કરતો પેજ હોર્સલી ડાઉનને નાકે ગમ્યો અને પીકલીડ હેરીંગ કીટમા દાખલ થતો હતો એવામા કોઇએ ધીમે સ્વરે ધ્રુમ મારી ‘કેણુ મીં પેજ’”

“હા” પેને જવાબ વાળ્યો ને જમ્યાએ પેનને લઈ ગેલોઝવીડો
છૂપાઈ હતી અને ત્રણ સપ્તસો પચાર થઈ ગયા હતા તેજ
જમ્યાએ એક પોલીસ અમલદાર પેનની રાહ જોતો છૂપાયો હતો.

“અહિ આવો મીં પેન! મીં મમલેએ તમને જોવા માટે
મને અહિ મોકલ્યો છે બીજો એક માણસ અહિ થી થોડે દુર
હશે. મીં મમલેનો મત એવો છે કે આજે રાતે ત્યાં બધું
માણસો છે એટલે છાપો મારવામા કાર નથી કાલે વાત!—”

“હા મે બધું નકકી કર્યું છે કાલે મેઝમનેન જરૂર આપણા
પત્રામા સપકારો” પેન મલકાઈને બોલ્યો.

“ઠીક ત્યારે ઝુડનાઈટ!”

“ઝુડનાઈટ!”

પેન અને પોલીસ અમલદાર પોત પોતાને રસ્તે ગયા બીજી
માણુએ પેનની પાછળ પડેલો યુદ્ધો બેમર્સ રટાઈમા જઈને પેન
અને પોલીસ અમલદાર વચ્ચે થયેલી વાત અક્ષરે અક્ષર કહી આવ્યો.

પ્રકરણ ૯ મું.

પહેલો પ્રેમ.

હવે જોનવર રોડ પર “સ્વર્ગસદન” અથવા “પેરેડાઇઝ વીલાઝ”માં રહેતી પેલી બે સુદર બહેનો-ઝોકટેવીયા અને પોલીન તરફ આપણે નજર કરીશું. વાચનાગ્ને યાદ હશે કે પેલી કુમારી કન્યા (મિસીસ મોરડોટ) ને માડીમાં જોઈ અકસ્માતવાળી ગતે પેલો બેદી સખસ હાર્લો બન્ને બહેનોની મીઠી મહેમાનગીરી આપી અચાનક પોણ ચંપ ગયો હતો. મીસીસ મોરડોટને લઈ મીસીસ રમીથ વિદાય થઈ ત્યાર પછી થોડાક કલાક પછીની આ વાત છે.

બંને બહેનો પાછલા પહેરે નાસ્તો લેવાની તૈયારી કરતી પાછલા ઝોરડામાં બેઠી હતી એવામાં બગીચાની સામે એક થોડા-ગાડી આવી હતી રહી અને તેમાંથી એક કાળા વસ્ત્રમાં સજ થયેલો સખસ ઝડપથી ઉતરી બગીચામાં દાખલ થયો. બારણા પર ટકેરા મારતા એક દાસીએ દાર ખોલ્યા અને પેલો માણસ કે જે કોઈ અમીર या રાજવંશીના હજુરીયા જેવો લાગતો હતો તેણે મિસ કહેરડાને મળવાની માગણી કરી. દાસી તરતજ તેને પેલી બે સુવાન બહેનોવાળા ઝોરડામાં લઈ ગઈ.

“આનુઓ !” નીચા વળાને નમન કરી માનભર્યાં સ્વરે હજુરીઓ ખોલ્યો. “હુ મીસ હાર્લોના નોકર છુ પરમ દિને રાતે મારા રોડ અચાનક આલ્યા મયા તે માટે તમારી આશી માગવાને તેમણે મને અહિ મોકલ્યો છે. મારા રોડ એમ અચાનક જા માટે આલ્યા મયા તે તેઓ જાતેજ તમને કહેશે તેમણે મારી સાથે થોડાક ફળફળાદિ મોકલ્યા છે જે બેટ તમે સ્વીકારશો એવી તેમને આજ્ઞા છે. છેવટે તેમણે કહેવડાવ્યું છે કે આજે સાંજે જો તમને પુરસદ હોય તો મારા રોડ જાતે તમારી સુલાકાત લખને પોતાની બેદી વિદાય માટે ખુલાસો કરવા ચાહે છે.” આટલું કહી હજુરીવાએ ફળફળાદિની બેટ ટેબલ પર નજર કરી.

“મીઠા હાર્લોને અમારા અભિનંદન સહિત કહેજો કે વિવેકને ખાતર અમે તેમની બેટ સ્વીકારીએ છીએ પણ અમારી નજીવી

મહેમાનગીરીનો જલ્લો વાળવાની તેમણે જે ત લીધી છે તેથી અમને દુઃખ થયું છે—” મીં હાર્લીના નોકરનો વાત સાંભળી અનિર્વચનીય આનંદથી પ્રમુદ્ધ થતી ઝોકટેવિયા બોલી “આજે સાંજે અમને દષ્ટ મગ નથી પણ જો એ રાતની મીં હાર્લીની અચાનક વિદાય વિશેજ ખુનાસો કરવાને તેઓ આવવાના હોય તો તેમને કહેજો કે નકામી તસ્તી લેવાની જરૂર નથી”

“તમારો મહેસો હું સપ્તદે સપ્તદે પહોંચાડીશ મીસ ક્લેરડન !” મીં હાર્લીનો નોકર બોલ્યો. “મારા જેઠે અકસ્માતમા સપડાયેલી કીઓની પણ ખબર પુછાવી છે”

“તેમને કંઈ ઇજા થઈ નથી અને હવે તેઓ અહિંથી ચાલી ગયા છે” ઝોકટેવિયાએ જવાબ આપ્યો.

“માફ કરજો બાબુ !” કહી ફરીથી નીચા વળીને સલામ કરી નેમકર ત્યાંથી વિદાય થયો.

બન્ને જુદો જુદો મીં હાર્લીની ભેટ જોવા લાગી તાજા મધુર સ્વાદિષ્ટ ફળો જોઈ બંનેને લાગ્યું કે આ ફ્રુટ્સ કોવેન્ટ ઝાડન માર્કેટના હશે અને તેની કિંમત વીસ મીનીયા ઓછી નહિ હોય. મીં હાર્લીના નજરાણાથી બંને જુદોને સંતોષ થયો ઝોકટેવિયાએ પરમ દિને રાતે મીં હાર્લી અચાનક છુ થઈ ગયો તે માટે જે સખ્ત સપ્તદે વાપર્મા હતા તે માટે તેને પસ્તાવો થવા લાગ્યો અને મીં હાર્લી ક્યારે મળે એમ તેનું હૃદય જખવા લાગ્યું તે પોતે પણ જાણી શકી નહિ કે હાર્લી તરફ તેને આટલો બધો ભાવ કેમ હપજ્યો છે !

સાંજે પાંચ વાગે શીમત ઉમરાવો અને ઉમરાવનહીઓમા ફરનાર મહેમાનને ઠીક લાગે એવા શણગાર સજવાની ઝોકટેવિયાએ સૂચના કરી અને પોલિન એ વિશે જરા બેદરકાર હતી છતાં તેણે એ વાત માન્ય રાખી બંનેએ સુદરમા સુદર વસો ધારણ કર્યા અને મિસીસ રિમ્મે જે અલકારો ભેટ આપ્યા હતા તે પહેરવાથી બંને જુદોની ખુબસુરતી અજબ કામણુમારી થઈ ગઈ ! આજના જેટલી તેમની ખુબસુરતી કદિ ખાલી નહોતી તેમના ખુશ અને

મોહક ખમાપર લાખા વાળના ઝુલફા લટકી ગયા હતા અને છાતીપર પણ વાળોની લટો નાચી ગઈ હતી બનેને જોતા કોઈ પણ અનુભવી આખ કહી શકત કે ઓકટેવિયાએ આજે શશુમાર મજવામા કંઈ કચાસ રાખી નહોતી પોલિન આયનામા પોતાનું વદન મુદર દેખાવ છે એટલાથી સતોષ માની બેસી હતી પણ ઓકટેવિયાએ તો જાણે મનમોહનને ગીઝવા માટેજ તૈયારી કરતી હોય તેમ શશુમાર સજવામા પોતાની સધળી કુશળના ખર્ચા નાખી હતી તેના લાખા ચળકતા રેશમ જેવા નરમ વાળો આટલી કાળજીથી તેણે હદિ ગુથ્યા નહોતા તેની ઉડી નીલી આંખો જેમા હમણા અજબ અમીરાઇ તરવરી રહી હતી તેની મોહકતા જોતી તે આયના સામે કદિ પણ આટલો વખત જભી નહોતી વળી કંઈ જાતના સ્મિતથી તેના રક્ત પ્રવાહસમ ઓઝની મુદરતા વધુ લાગમે અથવા કેવા દાસ્યથી તેના દાડમ કલિ જેવા દાંતો સુદર રીત ખીજોની નજરે પડશે તેના પ્રયોગો આયનાની સામે ઉભીને તેણે આજે પહેલીજ વાર કરી એવા શશુમાર સભ્યા પછી તેણે પોતાના પ્રતિબિંબ પર નજર ફેંકી અને પોતાની અજબ જેવી મોહકતાથી તે મગર ચઢતેના ગાલ પર વગર કારણે ચરમની લાક્ષી ધાઈ આવી અને તેની મોહકતાથી તે આજે કોઈ મહાન વિજય મેળવવાની હોય એમ તેને લાગ્યું

શશુમાર સજ બન્ને બહેનો આમણા ખડમા ગઈ અને સગડીની બન્ને માથુએ બેક જણી બેઠી બારીઓ પર પડદા ટાંગી દેવામા આવ્યા હતા ટેબલ પર છુરી કાટા અને ખાલી રકાબીઓ વિ બ્યન્ડરિથન રીને મોહવવામા આવ્યા હતા આ બધું જોતા એવા આદર્શ ધરસમારનો ખ્યાલ આવતો કે કોઈ રાજકુમાર પણ આ બે ગરાબ બહેનોની સાથે એસી સૂકા ગટી ખાવામા હલાવો માની લેત

પોલિન એક નવલકથા વાંચીને સમય પસાર કરતી હતી અને ઓકટેવિયા પોતાના તાનમાજ મસ્તાન હતી આ ઉમરે તેને માટે એ સ્વભાવિકજ હતું યુવાનીને આગણે હમણાજ પગ મેલતી ઓકટેવિયા વિચારમા ને વિચારમા અને બાપી સુખની કંષપના

કગલી સોનેરી રેતી પર બબ્બ મહેયો ચણી રહી હતી તે મીં હા વિષે રમ્ય તરંગોમા લીન થઇ ગઇ હતી મીં હાર્લીના ખુબસુર મહેરો, તેની વાત કરવાની અદ્ભુત છટા, તેની અમીરી રીતબા તેના મધુર પશુ પુરુષોચિત અવાજ, તેના હાસ્મની અન્ય મોહક અને તેની મીઠી અમૃતભરી વાચાળતાથી ઓકટેવિયા મુગ્ધ થા હતી રિચાર સમાધિમા તેને એ પશુ ૫૬ આબુ કે મીં હા હજી સુધી ક વારો છે એ વાત પ્રથમ મુલાકાત વખતે મી હાર્લીએજ વાનમા ને વાતમા જણાવી દીધી હતી. એ બીના મરણ થતા ઓકટેવિયાની છાતીમાંથી એક દીર્ઘ નિસાસો નીકળ્યે તેના ગાલ પર સ્વર્ગની રતાશ ધ ધ આવી તેની નાડીઓમા જોસથી રક્ત વહેવા લાગ્યું તેની છાતી ધમણની પેઠે ઉચી નીચ થવા લાગી એક પળ તે અબજ થઈ આવા મીઠા સસ્મરણ નરકા થવા માટે તે જરા મુઝાઈ પશુ ફરીથી એવાજ વિચારમાજ લીન થઈ ગઇ અને મીં હાર્લી તેની રૂ મધુર સ્વપ્ન સૃષ્ટિનો રાજ થઇ ગેઠો

અચાનક કોઈએ બારણા પર મોટેથી ટકોરા મારતા પોલિ વાચનમાંથી અને ઓકટેવિયા પોતાની મીઠી સમાધિમાંથી બી થઈ જે માણસ આ પહે ધરમા આવવાની અણી પર હતો તે પોતાના હૃદયનો નાથ થવા દેવા માટે જાણે ઓકટેવિયાનુ અ ડાખતુ હોય એમ તેને લાગ્યું ફરીથી તેના ગાલ પર રતાશ ધ આવી અને મીં હાર્લી અદર દાખલ થયો તોપશુ તે પોતા આવેશ સાત કરી શકી નહિ

મીં હાર્લીએ દીલોગ્ગન મિત્રની ઢબે પોલિનનો હાથ હા પશુ ઓકટેવિયાના શરમથી લાલ લાલ ચપલા વદન તથા તે નીચી નમેરી આખો જોઈ તે એટલો બધો મુગ્ધ થઇ ગયો કે તે તેનો હાથ હોઠ સુધી ઉ મઢ્યો અને તે પર હિતાવજથી સુમીની મે મરી લીધી આ બનાવ આખના પલકારામા બની ગયો જે ઓકટેવિયાની નામરજી હોત તો પશુ તે હાથ પાછો ખેંચી દ શકત નહિ. પોલિન તો એ ધીમી સુપ્ત સુમી જોઇ પશુ ન શક

ઝોકટેવિયાની સ્વપ્ન સૃષ્ટિ તેને સાચી પડેલી જણાઈ અચાનક તેને અનિર્વાચ્ય, અકલ્પ્ય આનંદનો અનુભવ થયો અને જાણે શીરાગ્રીનું જન્મ પીંધું હોયની તેમ તે અદ્વાનંદમાં મસ્ત થઈ ગઈ

મીં હાર્દી દુનિયાખાધેન માણસ હતો મનુષ્યના જીવનની બામણીઓ અને ભેટી આવેગોનો તેણે ખારીક અભ્યાસ કર્યો હતો ખાસ કરીને સ્ત્રી કલ્પનો તો તે જખરો ઉસ્તાદ હતો સ્ત્રી કલ્પન પીછાની કાંઈ તેના એકે એક સુક્ષ્મ આવેશો જાણી લેવા એ હાર્દીને મન સહજ હતું ઝોકટેવિયાનો આવેશ તે જોઈ શક્યો હતો અને તેની ખાતરી થઈ ગઈ હતી કે તેની બાજુ હાર ત ક દળતી નથી ઝોકટેવિયાએ પોતાનો કાથ પાછો ખેંચી લીધો નહોતો હાર્દીએ તે પર ચુબન કર્યું ત્યારે તેણે યુગ પાડી નહોતી તેમ તે ગુરસે પશુ થઈ નહોતી તેના ગાત્ર પરની રતાસ નવા આનંદની હતી-કેધની નહોતી તેની આખોમા તોફાન હતું ને પશુ મીં હાર્દીની નજર બહાર નહોતું ઝોકટેવિયાની મોહક છાતી પ્રેમના પ્રથમ ઉચ્છવાસથી ઉચી નીચી થઈ રહી હતી અને તેની નસે નસમાં રતિપતિના જાદુઈ ઝંકાર થઈ ચલા હતા તેથી હાર્દીને લાગ્યું કે દવે એ રમણીના પ્રેમની માયના કરવાનીજ જરૂર છે

ખાણા માટે જે તૈયારી કરી મૂકવામાં આવી હતી તે જોઈ મીં હાર્દી હસીને બોલ્યો “હમણા મને એક કપ ચ્હાનીજ જરૂર છે” તરતજ પોલિન ચ્હા બનાવવામાં રોકાઈ ગઈ અને હાર્દી ઝોકટેવિયા સાથે બેઠો

“મીં હાર્દી તમે-તમે-જે ઢિમતી ભેટ મોકલી છે ને માટે અમે તમારી ધણીજ આભારી છીએ-” ચુપ્ત આનંદથી ધુજતા સ્વરે ઝોકટેવિયા બોલી

“અહ ! એ તે કઈ તમારે લાયક ભેટ કહેવાય ?” હાર્દી હસીને બોલ્યો “મને ઉતાવળમાં જેવા મળ્યા એવા ફળો મે મોકલી આપ્યા અને તે એટલુંજ બતાવવાને કે હું તમને જીલ્લો નથી અને-એ-તમને જીલ્લો શકાય ખરા ?” છેલ્લું વાક્ય તેણે ધીમેથી ઝોકટેવિયાનેજ સંભળાવ્યું “પણ મે મારી અચાનક વિદાય માટે

તમારી સમક્ષ ખુલામો કરવાનું વચન આપ્યું હતું હું ધાર છું કે મારો નોકર એડવર્ડ તમને એ બીના કહી ગયો હશે !”

તમારા નોખરે તમારો સ દેશો બનખર પહોચાડ્યો હતો પણ અમને કંઈ ખુલાસો જોષ્ટો નથી તમે જાણી જોષ્ટને અવિવેક વાપર્યો હોય એમ હું માનતીજ નથી ” એકટેવિયા શરમાતી શરમાતી બોલી

‘ મારે માટે તમાગ આવા ઉમદા અભિપ્રાય માટે આભાર મીસ ક્સેરડન ! ’ મી. હાર્લી પોતાની મોહક છટાથી બોલ્યો “ જતા મારે તમારા તરફના મારા માનને ખાતર ખુલાસો કરવોજ જોષ્ટએ પ્રથમ એ બે સ્ત્રીઓ કોણ હતી તે હું જાણવા માગુ છું ”

“એકે મીસીસ સ્મિથ અને બીજીએ મીસીસ મોરડોટનું નામ આપ્યું હતું પણ અમને એ નામ વિષે શક ઉપજ્યો હતો—” પોલિન બોલી

“ ખરેખર તમને શી શકા ઉપજી હતી મીસ પોલિન ? ” હાર્લીએ પોલિન તરફ તિલાંજલિ નજર કરી પૂછ્યું

“ એજ કે એ કોઈ મોટા ઘરની સ્ત્રીઓ હતી ” પોલિન હસીને બોલી અને તેજ પળે તેણે મ્હાના કંઈ તૈયાર કર્યા

“ બનવા જોમ છે—” શુષ્ક અવાજે મી. હાર્લીએ કહ્યું અને બીજીજ પળે પોતાની મોહક છટાથી તે બોલ્યો “ મને ભાગે છે કે મિસીસ સ્મિથ યા મિસીસ મોરડોટે મારે વિષે તમને કંઈ કહ્યું નહિ હોય ! ”

‘ નહિ એક બોલ પણ નહિ પણ તમે એ સ્ત્રીઓને જાળખતા હોશો ! નહિ તો તમે એન અચાનક નાસી ન જાત ! ’ પોલિન રમતિયાળ ઢબે બોલી

“ વાત એમ છે કે એ ભાગેલી માડીમા જે સ્ત્રીઓ હતી તે જે બેવકા મિત્રે અને તે દિને આફતમા ફસાબ્યો હતો તેની નજીકની સગીઓ હતી તેમને જોતાજ હું એટલો બધો ગુસ્સે ઘર્ષિત ગયો હતો કે મે શુ કહ્યું ને શુ નહિ તેલુંજ અને જાન નથી જે સ્ત્રીઓને જોષ્ટને અને મારા દગાબાજ દોસ્તનું હુ ખબરું સ્મરણ થયું હતું તેમની સાથે એક બોલ પણ ન બોલવો પડે એવા વિચારથી હું

આવેશમાં ને આવેશમાં તે ગને ચાલ્યો ગયો હતો-” મી० હાર્લીએ
“ખુલાસો” કર્યો

“ત્યારે તમે એ બે સ્ત્રીઓને ઓળખો છો ?” ઓક્ટેવિયા
ખોલી “ત્યારે કહોને કે એ બેકોએ ખરા નામ આપ્યા હતા કે
પોલિન ધારે છે તેમ એ ખોટા નામ આપી મર્ધ હતી ?”

“નહિ, મીસ ક્લેરડન એ તમને છેતરી ગઇ નથી, અને
તમને કોણ છેતરી શકે ?” પુનઃ હાર્લીએ શબ્દ જળશી નિર્દોષ
યુવતીને સુઝ કરવા માડી પોલિને ચ્હાના ખ્યાલા ગાંઠ્યા અને
રક્ષાખીમાં કેકની સ્લેસ કાપીને મુકી હાર્લીને કેક સ્લેસ પસંદ નહોતી
તો પણ તેણે તે ખાધી ને ચ્હાના બે ખ્યાલા ખાલી કર્યા દુનિયા-
દારીના પ્રપંચોથી અજાણ આ બે બાળાઓના ગાઢ મિત્ર થવા માટે
તેમના ધરની સાદી ચીજો ખાવાની મી० હાર્લીને જરૂર જણાવ
હતી. પરિણામ એ આવ્યું કે જ્યારે ટેબલ સાફ કરવાને દાર્લીને
બોલાવવામાં આવી ત્યારે તે જાણે બન્ને બહેનોને વર્ષોથી ઓળખતો
હોયતી એવો મિત્ર થઇ ગયો હતો તેની વાતચીત અને ઢગછપ
મોહક હતી ઓક્ટેવિયા પરની તેની નજર કોઇને પણ જણાય એવી
હતી છતાં તે વિવેકની ચર્ચા કૂદી ગયો નહોતો પડિતાઇ બનાવ-
વાનો ડોળ કર્યા વિના તેણે દેશના ઉત્તમ સાહિત્યની વાત કરી અને
મહાન પુસ્તકોના જીવનની કેટલીક રમુજ વાતોથી બન્ને બહેનોને
તેણે ખુશ ખુશ કરી નાખી ધીમે રહીને તેણે પ્રખ્યાત નાટકશાળામાં
બજવાતા નાટકોની વાત કાઢી અને સમિતમય ભાષામાં રમણમિ
વિષેનું પોતાનું જ્ઞાન તેણે ખાલી કરી નાખ્યું.

આ રીતે સમય વીજળીક વેગે વહી ગયો ઘડિયાળમાં ફરના
ટકોરા થયા એટલે પોલિન રાતના ખાણાનો હુકમ કરવા માટે
ઔરડામાંથી ચાલી ગઇ ઓક્ટેવિયા હાર્લી સાથે એકલી પડી એ
જો તેને ભયની નહિ-આનંદની નહિ-પણ બન્નેની ભેગી લાગણી થઇ

“આજે કેવા અનહદ સુખમાં મારી સાજ પસાર થઇ !”
શરમાતી ઓ ટેવિયા તરફ સ્નેહાળ નજરે જોઇ હાર્લી બોલ્યો

"મિત્ર ઓકટેવિયા ! તમારી સાથે જે થોડાક કલાકો પસાર કરવાનું મને સદ્ભાગ્ય પ્રાપ્ત થયું છે તેથી મને આજે એવું સ્વર્ગિય સુખ મળ્યું છે કે એવોજ આનંદ ફરીથી મેળવવા માટે મને મારા આયુષ્યના દસ વર્ષ આપી દેવાનું મન થઈ ગયું છે ! ઓકટેવિયા ! મે તમને જોયા ત્યારથીજ તમે મારા હૃદયમાં જડાઈ ગયા છો ને ભાર પગી એક પગ પછી હું તમને જીવી શક્યો નથી મારા હૃદયમાં તમારી મૂર્તિ કોતરાઈ ગઈ છે ને આ જીવનના અત સુધી તે ત્યાજ રહેશે " તેની આખમાં વીજળી ઝમકી રહી-તેની નસોમાં ગરમ થોડી કૂદકા મારવા લાગ્યું અને અચાનક ઓકટેવિયાનો હાથ પકડી તે ૫૦ તેણે ચુમી લેવા માડી

"મીઠા કાર્લી ! છોડો-હું તમને પગે પકુ-નહિ-તમને હુકમ કરે છું કે મને છોડી-દો-" બય અને આનંદથી ધડકતી છાતીએ લાલ વાસ માલ સાથે, અજબ મદીલીલા અને બયચકિત નેત્રે ઓકટેવિયા લથડતા અવાજે બોલી

"નહિ નહિ મને આ સુંદર, મોહક હાથ છોડી દેવાનું ન કહે-" પોતાના હોઠ સાથે હજી સુધી ઓકટેવિયાનો હાથ મારાડી રાખી, ધુટણીએ પડીને હાર્લી બોલ્યો "ઓકટેવિયા ! સુખ અને આશાનો પ્યાનો જે તે મારા ઓઠ સુધી આવવા દીધો છે તેને ઝટકો મારી દોળા ન નાખ હું તને માહુ છું ઓકટેવિયા ! હું તને પૂછું છું તું સુંદર છે, બલી છે, પ્રેમાળ છે, દેવી છે-અરે ! તુજ મારા જીવનનું સર્વસ્વ છે ! મારી મધુરી મેના ! હું પરમાત્માના દસમ આધારને કહું છું કે તને આ આખે જોઈ ત્યા સુધી પ્રેમ શી ઝીજ છે તે હું જાણતો નહોતો તારા સુંદર વદન પર મારી નજર પડી એ સુખદ, મગલ પણ સુધી કોઈ પણ રમણીએ મારા હૃદયને બેચેન બનાવ્યું નહોતું તારા સિવાય કોઈપણ સ્ત્રી આ જીવનને બેચેન બનાવી શકી નથી મારા તરફ જો-નજર ફેરવી ન લે-ઓકટેવિયા " તેની વાણી વધુ વધુ મોહક થતી ગઈ 'તારી આખો કે જે મારી નસોમાં વીજળાક ચેતન લાવે છે તેને મારા વદન પર સ્થિર કર અને પ્રેમની મભીર,

બેઠી બાપા અને વાંચવા દે—તારા સુદર વદનપર નજર કરી અને મારી આજ્ઞાનો મિનારો ચણવા દે—”

ઝોકડેવિયાને શુ કરવું તે સુઝયુંજ નહિ તેના દીલમા ભય અને ટ્રેમની લાગણી તોફાન મચાવી રહી હતી તે અરની શરણે થઈ, પુષ્પધન્વાના કાલિદાસ બાપુ તેને પશુ વાગી ચૂંચા હતા અઝોકસ અને અસ્થિર અને તે નીચી નમી તેના લાના ઝુલફા તેની સમક્ષ ધુટણીએ પડેલા હાલ્દીના શરીર મથે અચડાયા અને અતે ઝોકડેવિયાનું સુદર રંગમી વાળવાળું માથું મીઠું હાલ્દીના કપળે અડક્યું તરનજ તે જોયો થયો અને તેણે ઝોકડેવિયાની ગરદનની આસપાસ હાથ નાખી તેને ગાઢ આલિંગન દીધું તેના વીખરાયેલા વાળ બહાલથી વ્યવસ્થિત કર્યા ઝોકડેવિયાએ તેના તમ્બ શોકભરી-ઠપકાભરી નજરે જોયું પશુ તેણે તેનો હાથ હલુપ પકડી રાખ્યો હતો

“મને છોડી દો ! ખુદને ખાતર અને છોડી દો મારી બહેન આવી પહોચશે—” નીચું જોઇ, હાલ્દીના હાથમા પોતાનો હાથ રહેવા દઈ ઝોકડેવિયા બોલી

“તેથી શુ ? હું તેને કહીશ કે હું તને ચાહું છું—બહાલી ઝોકડેવિયા !—”

“નહિ—નહિ—મીઠું હાલ્દી ! હમણા નહિ વિચાર કરો—”

“હવે અને મીસ્ટર ના કહે—મને જ્યોર્જ કહીને બોલાવ બહાલી !” ઝોકડેવિયાની કમરની આસપાસ હાથ વીટાળી તેને નજીક ખેંચી, તેના સુદર માથા સાથે પોતાના ગાન અડાડતો હાલ્દી બોલ્યો

“વિચાર કરો,” જ્યોર્જ ! ભય ભર્યા, ધીમા પશુ સ્નેહાળ રૂપેરી ઘટકી જેવા અવાજે ઝોકડેવિયાએ કહ્યું “વિચાર કરો કે આપણે થોડાજ સમયથી એક બીજાને પીછાનતા ચલા છીએ—મારા પિતા ધરમા નથી—”

“ત્યારે મારી પરી ! હમણા આપણે આપણો પ્રેમ શુદ્ધ રાખીશું પશુ તું અને ચાહે છેને ? આ સવાલના જવાબ પર મારા

તેનો જમણો હાથ એક મદદી છોકરીની કમ્બરની આસપાસ
વીંટાયેલો હતો (પાનુ ૬૯)

સુખનો આધાર છે.” નીં હાથાંજિ છેલ્લુ તીર ફેંક્યું

“જો હું હકારમા જવાબ આપું તો તમે શું પારશો?”

“એટલું જ કે તું જેટલી ઓહક અને સ્નેહાળ છે તેટલીજ કામળ અને પ્રેમાળ છે”

“તમે મારી પાસે શું બોલાવવા માગો છો? ઓહ! તમને સુખી કરવા માટે હું શું બોલું?” આવેશમા આવેલી ઓકટેવિયા બબડી

“હું તારી પાસેથી એ સાબળવા માણ છું કે તું મને આહે છે હું તને જેટલા પ્રબળ પ્રેમથી ચાહું છું તેવીજ રીતે તું મને આહે છે એટલું જ હું જાણવા માણ છું બોલ બહાલી-મીઠી-પ્રેમાળ ઓકટેવિયા! એ જાહુભર્યા ક્ષણે તારે મ્હોડે બોલ અને મને દુનિયાનો સૌથી ભાગ્યશાળી પુરુષ બનાવે-”

“પણ-પણ” તે બબડી. “જો હું એમ કહીશ તો તમે મને અણસમજી, અધીરી, અવિચારી મણશો-”

“નહિ કશ્નિપણ તારે માટે એવા વિચાર મારા મનમાં આવવાના નથી” ઓકટેવિયાને એક ખુરશી પર બેસાડી તેની બબ્બુમા બેઠી જ્યોર્જ હાર્શી બાથે. “બહાલી! મને કહે કે હું તને અણગમતો નથી મને જાણુવા દે કે તું મને આહે છે મ્હો ના ફેરવી લે મીઠી! મને તારા મધુરા ઓઠોએ “હું તમને ચાહું છું” એ ક્ષણે બોલાતા જોવા દે-”

“ઓહ! તમને કોણ પહોંચી શકે?” સ્નેહથી મદમસ્ત થતી, લજ્જાથી મુગ્ધાતી ઓકટેવિયાએ જવાબ આપ્યો. “હું-હું-તમને ચાહું છું”

પુનઃ હાર્શીએ તેને બાથમા જકડી લઈ તેના વાળપર, મ્હોપર, ઓઠપર સેકડો સુમીએ લીધી અને ગાહ આલિંગનથી ઓકટેવિયાને સુઝવી નાખી ઓકટેવિયાની જાતી ધડકી રહી હતી. તે જાણે કોઈ નવીજ દુનિયામા જઈ પડી હતી અચાનક તે એવા પ્રદેશમા જઈ પહોંચી હતી કે જ્યાંના ઝરણા પ્રેમગીત ગાતા હતા, વનસ્પતિ

લીલી છ મ થઇ આશકમાશુકોને શીતલ છાએ આપવામા મોજ સમજતી હતી અને બાના પવનમા પ્રેમની મધુર કેરી સુગંધ હતી પ્રેમની પ્રથમ મસ્તીમા તે ભૂતકાળ ભૂલી ગઇ—અવિધ્યની તેને પરવા નહિ રહી વર્તમાન પલના અનિર્વાચ્ય આનંદમા તે મસ્ત થઇ ગઇ તેની આખોમા મહોળતની ખુમારી હતી મગજમા પ્રેમનું તાન હતું તે પોતાની જાહેનને ભુલી ગઇ હતી અને હાર્શના બાહુપાશમા તેને કોઇ જોઈ જશે તેનો ભય પશુ તેને હવે રહ્યો નહોતો આ નવીન આનંદમા તે આખા જગતને ભૂલી ગઇ હતી અને જો હાર્શ સમપસૂચક ન રહ્યો હોત તો બન્ને એજ દશામા પકડાઇ ગયા હોત ધીમેથી ઓકટેવિવાને જગ દુર ખસેડી હાર્શએ કહ્યું “બહાલી! આ એવું સુખી સ્વપ્ન છે કે બ્યા આખું જમતું ભૂલી જવાય છે પણ આપણે ડાહ્યા થવાની જરૂર છે પોલિન હમણાજ પાછી આવશે બોલ મીઠી! બોલ, આવતી કાલે સાંજે તું એક એ ઝલાકે એકલી બહાર નીકળી શકશે?—ચમક ના—બહાલો ઓકટેવિયા! મારે તને એટલી બધી વાત કરવાની છે—”

“માર્ગે જાહેન સાથે એવી ઠગાઇ કરવાનું મને ના કહેના—”

“ઠગાઇ!—” મીઠું મોઢકે હાસ્ય કરતો હાર્શ બોલ્યો

“ઠગાઇ નહિ તો બીજું શું?”

“પ્રશ્ન માફ કરે! હું તને કોઇપણ અયોગ્ય મામ -રનાનું કહું જ નહિ—”

“ત્યારે તમે શું કહેવા માગો છો?”

“તે પોતેજ કહ્યું ને કે હમણા પોલિનને આપણા પ્રેમની વાત કરવાની તારી મરજી નથી જો તારી મરજી ન હોય તા મને ના મળતી—” હાર્શએ જરા ઝુસ્મે થવાનો ડાળ કર્યો

“જાઓ, ઝુસ્મે ન થાઓ!” ઓકટેવિયાનો જીવ પ્રિયતમનો ઝુસ્મે જોઇ ઉડી ગયો

“નહિ નહિ બહાલી! હું ઝુસ્મે થયો નથી મને વચન આપ તું મને કાલે મળીશ ને!” ઓકટેવિયાની આખોપર ચુમી લેતો હાર્શ બોલ્યો

“ હા ” ઝોકડેવિયા અસ્પષ્ટ સ્વરે બળડી

“ આભાર, બહાલી ! આભાર ! સારે કાલે સાળે છ વાગે આપણે ફરીથી મળાશું પોલ મેલમા મીસીસ એસની નામાકિત દુકાન તો તે જોઇજ હશે ! હુ ત્યા તારી રાહ જોઇશ ”

“ વાર ” ઝોકડેવિયાએ વચન આપ્યું. હાર્લીને આ વિજયથી હર્ષ થયો. તેણે પોલિન ઝોકડેવિયાનો અસ્થિર અને આવેશમય ચહેરો જોઇને ચક્રમ્હ ન થાય તે માટે તેને જ્ઞાત થવાની સલાહ આપી પણ ઝોકડેવિયા માટે એવા નાટક ભજવવામાં નીપુણ નહોતી જેમ તેમ તે જ્ઞાત થઇ પોલિન આવી ટેબલ પર ખાણ રજુ થયું ખાણ પર મીંઠ હાર્લીની વાતચીત વધુ મોહક થઇ કોઇ કોઈ વાર ઝોકડેવિયા તેના પર એટલી બધી મુગ્ધ થઇ જતી કે સધળો દંભ છોડી દઇ, પોલિનની હાજરીમાજ હાર્લીને પોતાના પ્રેમી તરીકે જાહેર કરવાનું તેને મન થઈ જતું પણ મહા મહેનતે તે પોતાની લાગણી કાપુમા રાખી ચુપ રહી પોલિનને હાર્લીની વાત મંચી ખરી પણ જ્યારે તે પ્રેમાળ કાળો કે સાહિત્યની વાત કરતો ત્યારે પોલિન પર તેની કંઈ અસર થતી નહિ

લગભગ મધરાતે મીંઠ હાર્લીએ બંને ખંદેનોની રજા માગી ઝોકડેવિયા બંનેના દરવાજા સુધી તેને વળાવવા મંડ સા તેનો હાથ ઉતાવળથી ચુમી લઇ હાર્લીએ કહ્યું “ બહાલી ! આપતી કલનું વચન ભૂલી નહિ જાય ને ? ”

“ નહિ ” તે બોલી

બંને છૂટા પડ્યા હાર્લી પોતાના વિજય માટે મલકતો રસ્તે પડ્યો અને પોતાના હૃદય પર સામ્રાજ્ય મેળવનાર યુવાનના સ્વપ્ન ! જેવા માટે ઝોકડેવિયા બગલામાં પાછી ફરી

પ્રકરણ ૧૦ મું.

બેદી લોભરામાં

ફાલમા મીલા કીટને નામે જોળખાતી મીપલગેટ છામાં અ વેલી
જોકે મદી મલી અમે જે સમયની વાર્તા લખીએ છીએ તે સમયે
અળ કીટને નામે જોળખાતી હતી અદારમી મદીની આખરે આ
લતો અલત પિકકાર પાત્ર અને નીચ બદમામોથી બરપૂર હતો
રસ્તો અડબડો અને આડા ટેકરાવાળો હોવાથી જવલેજ કોઈ ગાફુ
આ રસ્તે જમ પહોચ્યું કેમકે સૂકી કુતુમા પત્થરથી માફુ ખોખર
થઈ જવાનો અને વરસાદમા ગાડાના પૈડાં કાદવમા દટાઈ જવાનો
ભય રહેતો હતો.

આ લતમાના ગકાનો અત્યત કમાળ અને દુકાનો પથુ મદી
હતી દરેક ધરમા અનેક કુટુંબ રહેતા હતા અને ગરીબીને લીધે
પ્રમાણીક કારિગરને બદમાસ ચોરની પડોશમા રહેવાની ફરજ પડતી
હતી પરિણામે પ્રમાણિક કારિગર ચોરની સમતમા ચોર બની જતો
અને એ રીતે દુનિયામા બદમાસીતુ જોર વધ્યું જતુ બાળકોને કાને
જન્મતા વાર બીભસ સજ્જો મ મળાતા અને આવા વાતાવરણમા
ઉછરેલા બાળકો મોટા થતા જોશ મહેલના વાસી થવાનાજ ધધા કરતા.

અમ કીટમા ચોરી કરવાની, બદમાસ થવાની અને એવીજ
ભાતભાતની નીચતાની તાલીમ આપનારા અનેક અડુા હતા
બલિમાર, ચોરી, છેતરપીડી વિ દુશ્વરોની કેળવણી ખુદ મા
આપોજ પોતાના બાળકોને આપતા હતા આ લતામા અનેક બનીતિના
મદા ધામો હતા ગરીબી અને કમાલપત પોતાનો બલિમ ફોગ
ચલાવી રહી હતી દુકમા અલિના ધરો જોલની અધારી કોટડી
પરતા પથુ બદતર હતા અહિ સમાજની બેદરકારીથી પેદા થયેલા
ઝેરી કીડાઓ વસતા હતા અને એ કીડાઓ આખા સમાજને ફાલી
ખાવાની તક શોધી ગયા હતા લબ્ય લડન સહેરના અમીગ ઉમરાવો
જ્યારે પાણી પેઠે પૈસા વેરી અમનચમન કરી રહ્યા હતા ત્યારે અળ
કીટમા ગરીબી બદગતી પેદા કરતી હતી અને છતાં એજ લડન
મહેગમા સેકરો દેવળેના મિનારાઓ આકાશ તરફ નજર કરી “પ્રભુન

મદિરની સાક્ષી આપતા હોય હતાં એ મદિરાના ધર્મગુરુઓએ અને સમાજપર શાસન ચલાવતા જડેખાઓએ મંજૂરી આપી હતી. કામોના નિરાશ જીવનમાં આનંદનું એક પણ કિસ્સું રેડવાની કદિ કોશિષ કરી છે ? નહિ. શિક્ષણ ખાતાના અધિકારીઓને આ કામોના આગમને કેળવવાની દરકાર નહોતી. રાજ્ય તેમના તરફ આપીને પણ જોતું નહોતું.

મંજૂરી આપનાર અનેક દુષ્ટતાના મકાનો હતા પણ આ નવલકથાના મંથને * “ક્રીમીન કેન” જેવો નીચ અફો બીજો કોઈ નહોતો. જીવન યોરો અને નાદાન વેશ્યાઓનું એ વર્તુ મથક હતું અને આ નાદાન-કેમળ વધના બદમાસો નિર્લજ્જતાની ઝોટલી હરે મળા હતા કે જેવી નિર્લજ્જતા “એમસં સ્ટાર”માં પણ જણાતી નહોતી.

એ મદ્ય મકાનમાં બે ઝોરડા હતા આમણા ઝોરડા કગ્તા પાછલો ઝોરડો વણુ નાનો હતો અને બન્ને ઝોરડા વચ્ચેનું કાર ખુલ્લું રાખવામાં આવ્યું હતું. મકાનની છતપર કુમારના ડાબ પડમાં હતા દીવાલોપર કોલસાના લીમોટા હતા અને બે ત્રણ મીણખતી ટીમ ટીમ થતી ત્યાં મળગી રહી હતી. લગભગ ત્રણ ઝડન મુઝાઓ અને કુમારો અહિંયા રમચઢ વિદાર કરી રહ્યા હતા. વાતાવરણ તમાકુ, કાદા અને માટી વામથી અસહ્ય ઘઈ મધુ હતું. બધા બાળકોના કપડામાંથી પણ બદબો નીકળતી હતી.

આ બાળકેની કમર દસથી સોળ વર્ષની વચ્ચે હતી. કુમારોની મડળા “ક્રીમીન પ્રીન્સ” (બાળ યોરો) ને નામે ઝોળખાતી અને તે એક સરદારની સરદારી નીચે ચાલતી. આ મડળોને સરદાર અત્યારે કાનર હતો. તે એક બાગેલી ખુરશીપર લાંબા ઘડીઆ કરી બેઠો હતો. તેના ડાયામાં ટૂંકી પાછળ હતી તેનો જમણો હાથ તેની પડખે બેઠેલી એક મદી છોકરીની કમરની આસપાસ વીટાયેલો હતો અને ડાબા હાથમાં તેણે એક નાની હથોડી રાખી હતી. બ્યારે અવાજ વધી પડતો સારે આ હથોડી તે ટેબલપર અટાળતો ઝોટલે બધા યુવ મધ જતા સોળ વર્ષના એ સરદારનું નામ ક્રીમીન પ્રાન્ડ હતું અને બધા તેને માન આપીને વર્તતા હતા. આટલી નાની

* ક્રીમીન કેન—બાળકોનું ઘર

વધમાં તેનામાં બિચાર, સરામી, લુચ્ચાઇ, બદમાસી વિ બધા દુર્ગુણો ખીચો ખીચ ભરાઇ ગયા હતા તેનું મોઢું શીકાસી કૂતરા જેવું હતું અને તે આ મુવાન ચોરામાં “પ્રતિષ્ઠીત” ગણ્યોતો હતો.

તેની માથુંક તેના જેટલીજ ઉમરની હતી તેના ચેહેરો શીકકો અને ખીમારીની મવાહી પુરતો હતો બાર વર્ષની વયે તે કોઈ બદમાસ છુટ્ટીની જાળમાં ફસી માથાપની છાયા છોડી નાસી ગઇ હતી અને ત્યારથી અનીતિનો પેશો કરી હાલની કમાળ સ્થિતિમાં આવી પડી હતી તેના સાથીઓ તેને શીકરટર સેલને નામે ઓળખતા હતા.

આટલા વર્ષોન પછી અમે આમારી નવલકથા આગળ ચલાવીશું.

મધરાત થવાને વીરોક મીનીટની વાર હતી એ સમયે મી॰ હડસનના નોકર પાસેથી મી॰ પેન્ને ગદા કપડા ઉછીના લીધા અને તે પહેરી લઇ જાણી જોઇને પોતાના હાથ ચેલા કર્યા આવા ચીથરે હાલ પોષાકમાં સજ્જ થઇ તે કીચીન કેનમાં આંગ્યો. પણ ઉપર પર પગ ચૂકતાજ તેણે જે શરમ ભર્યો દેખાવ જોયો તેથી તેનું દીલ ધિક્કાર અને જામની લાગણીથી ધબકી ગયું ચીથરે હાલ કુમારો મોટા બરાડા પાડીને એક બીજાત્સ ગીત ગાઇ રહ્યા હતા કીચીન કેન સાથે સરખાવતા પેન્ને “એમસ” સ્ટાફ”નાં અડ્ડો સ્વગ જેવો લાગ્યો.

“ઓ બીલ ! આ કોમ અમળ્યો માણસ આંગ્યો લાગે છે—” પેન્નેને જોઇ એક છોકરો બોલ્યો.

“અહિ આવો—આમ ઉભા રહેવાની જરૂર નથી અમે તમારે માટે જગા કરીશું.”

પેન્ને સાવચ થયો અને બાલના આમત્રણથી ખુશી થયો હોય તેમ તેની પાસે ગયો. તરતજ બેચાર છોકરીઓ ને છોકરાઓએ તેને માટે ટેબલ પર જગા કરી અને પેન્ને બેઠો.

“બોલો, હવે તમે શું પારો ? અમારા નાક સુકાઇ ગયા છે સમજ્યા ?” બીલ બોલ્યો.

“ખુશીથી બાર મગાવો—” કહી પેન્ને પોતાના મદા કોટના ખીસામાંથી બે ત્રણ શીલીંગ કાઢી ટેબલ પર ફેંકી.

“જામાજી! જામાજી!” બધા બરાડયા અને ઘેઘાટ એટલે વધી પડ્યો કે ચોરોમા સરદારને હથોડી અફાળી શાંતિ સ્થાપવાની ફરજ પડી એ વખતે પીઠાનો યુદ્ધો માલીક હાજર થઈ બોલ્યો

“હવે શી ખમાલ છે?”

“જે યુદ્ધો!” કીચીન આડ બોલ્યો. “અમારા આ મિત્ર અમને બધાને છાટો પાણી પાવા માગે છે માટે જરા હસવું મ્હો ગપ ને બીગ લઈ આવ-”

પીઠાના માલીકે પેજના હાથમાથી સીફ લઈ તે ટેબલ પર અફાળી જોયા ને તે સાચા છે એવી ખાત્રી થતા તે જરા હસીને દારૂ લેવા ગયો. દારૂ આબ્યો. પેજની સલામતી થવાડતા અમ્લીશ અને અસબ્ય ભાષામા કીચીન આડે એક ભાષણ કર્યું અને બધાએ ભારી ખુશાથી વચ્ચે પોતપોતાના ગ્લાસ ખાલી કર્યા આ ક્રિયા ખતમ થઈ તેજ પળે એ અફામા બાણીતો બદમામ મેક્સમેન દાખલ થયો.

મેક્સમેનને જોતાજ બુવાન ચોરોના આનદનો પાર રહ્યો નહિ તેમને મન મેક્સમેન નકલ કરવા જોગ માણુસ હતો. કીક ટરપીન, અને જેક શીપડ જેના ન્યુમેટ જેલના અક્રમ બદમાસોને પાણી પાવ એવો મેક્સમેન હતો અને કીચીન કેનના બાળચોરોની મહત્વાકાંક્ષા આ મવાલી જેટલા પ્રખ્યાત થવાની હતી કુમારિકાઓ આ બદમામ તરફ માનની નજરથી જોઈ રહી આ પળે જો ઈંગ્લડનો રાગ ત્રીજો જ્યોર્જ આબ્યો હોત તો આ બુવાન વેસ્માઓ તેની આટલી ફરકાર ન કરત.

મેક્સમેને કીચીન આડ અને સેક્સ્ટર સેલ સાથે સેક્રેડ કરી પેજ સાથે હાથ મીનાબ્યા અને પછી બુવાનો અને ધુવતીઓને મીજબાની ઉડાવવા માટે થોડાક પેસા આપી પેજને સાથે લઈ તે ત્યાંથી બહાર નીકળ્યો.

“વેલ, આ જમા માટે તમે શુ ખારો છો?” કીચીન કેનમાથી બહાર નીકળી મીપડમેટ તરફ જવાના રસ્તા પર આવતા મેક્સમેને પૂછ્યું.

“પોતાની દોલન, સસ્ક્રુતિ અને દયા માટે દિંગ મારતા સહેરમા

આવી જગાની હસ્તી હશે એ હું માનતો નહોતો ” પેન્ને જવાબ વાળ્યો

“ ઓહ ! હું તમને કહી શકું તેના કરતા પણ અજાણ જેની જગાએ લડન ચહેરમાં છે—” મેક્સમેન બોલ્યો. “કદાચ તમે કોઈ દિવસ એ બધી જગા તમારી આંખે જોશો. આહ ! જો આમની સભાની કમીટી આગળ મારી જુગાની સેવામાં આવે તો હું કેવી કેવી વાતો કહું ? મરીય મચ્ચુર વર્ગની કમાલમત, તેમના કુખો, તેમની આપતિ અને તેમની અસહ્ય હાલતની જરા પણ માહિતી ન ધરાવનાર વડા પ્રધાન વિષે તમે શું ધારશો ? એ કંઈજ જાણતો નથી—”

“ અફસોસ ! દિલ્હીની વાત છે—”

“ અરે ! આ ખીના ચિકકાર પાત્ર છે—”

“ ખરખર ! ”

આ સમયે તેઓ ફેર સીટ સાથે મળી જતી મહીને નહિ આવ્યા રસ્તામાં એક ગાડી ઉભી હતી અને ફક્ત એકજ જણ જઈ શકે એટલી જગા હોવાથી મેક્સમેનને આગળ જવા દેવા માટે પેન્ને તેની પાછળ રહ્યો. પણ પેન્ને જમણી બાજુના મકાન અને ગાડીની વચ્ચેની જગામાંથી બે ડગલા આગળ આવ્યો કે એકદમ મેક્સમેન પાછો ફર્યો અને પેન્નેને પોતાના બંને હાથે જોસથી કમરમાંથી ઉઘડી લઈ ગાડીમાં નાખી દીધો. ગાડીમાં એક પુરુષ અને એક સ્ત્રી હતા અને એ પેન્નેને પકડી લીધો. તેના મ્હોમાં ડુઓ મારવામાં આવ્યો અને તેની આંખે પાટા બંધાયા. આટલું થયા પછી મેક્સમેન ગાડીમાં બેઠો અને ગાડી જોસથી ચાલવા લાગી. હવે ગાડીનું બારણું બંધ કરવામાં આવ્યું અને પેન્ને મેક્સમેનનો અવાજ સાંભળ્યો. “અમે તને યુગલાવી નાખવા માગતા નથી એટલે તારા મ્હોમાંનો ડુઓ કાઢી નાખવામાં આવશે પણ ખબરદાર ! જો યુગ પાડી શકી જરા મ્હોટેથી અવાજ કર્યો તો તારો જીવ જશે લીઝી ! એના મ્હોમાંનો ડુઓ કાઢી નાખ ”

ગેલોઝ વીંટ એ મેઝમેનના કલા પ્રમાણે કર્યું પેળે છુટથી દમ
બાધે પણ તેના મોતીયા મરી ગયા હતા

“હવે સામળો મીઠો પેજા !-” થોડીક વાર પછી મેઝમેન હડા
અવાજે બેઠ્યો “તમને હાથના કર્ચા હેમે વાગ્યા છે-તમારી જાળમા
તમે પોતેજ મપડાયા છો માટે હવે પરિણામ માટે તૈયાર થઇ જાઓ
મેટમણ ?”

“તમે મારો જાન લેશો ?” થયરતે અવાજે પેજા બોલ્યો.
‘હુ એવો મુર્ખો નથી તમારા શબ્દની કૃતગના શબ્દ જોટલી પણ
કિંમત મળે એમ નથી જ્યારે તમને કેદ કરી અમે જોષામા જોષી
૫૦૦ ગીની કમાઈશું”

“મને છોડવા માટે તમે ૫૦૦ ગીની લેશો ?” પોતાના
મૂર્ખાઈભર્યા સાહસ માટે પસ્તાતો પેજા બોલ્યો

“કેમ ? બહુ થઇ ગયા !-” બીજો અવાજ સંભળાયો. આ
અવાજ બીજામેઝમેનનો હતો તે પેજા જાણી શક્યો.

પેજા નિરાશ અને ભયથી થરથરી ગયો તે એક બોલ પણ
બોલી શક્યો નહિ અને ગાડીમ એક બાજુએ મોન પડી રહીને અનેક
શોકજનક વિચારો કરવા લાગ્યો

ગેલોઝનીડો, મેઝમેન અને બેચર ને હવે છુટથી વાતચીત
કરવા માડી અને થોડાંજોને વારવાર બાજુક માગતો દ્રાધવર ગાડી
જોસથી હાકવા લાગ્યો

લગભગ પોણો કલાક યુસાફરી ચાલુ રહી આખરે ગાડી થોભી
પેજાને નીચે ઉતરવાનો હુકમ થયો તેની આખપર પાટા બાધેલા
હતા તેની એક બાજુએ મેઝમેન અને બીજી બાજુએ બીજા
બેચરમેન આબેસ્યા અને જાને જણ્યુ તેનો ડાંગો જમણો હાથ પકડીને
તેને કોઈ મદદ ગલીમાથી લઇ જવા લાગ્યા

“ચુપ રહેજો-નહિ તો મરી જશો” ડાંગા ભરતો મેઝમેન બોલ્યો

“તમાગ માથામાથી જોણી પસાર થઇ જાય તે ખુશકારક નથી
હો !” બીજા બેચરમેને ઉમેર્યું

પેળને બિચારને મોલવાની શુધ્ધિ નહોતી તે બયથી ચુપ રહ્યો થોડીવારમા તેને કોઈ મકાનના એ ત્રણ પગથીઆ ચઢાવવામા આવ્યા આ મકાનનો દગવાળે જેલોઝવીડોએ અગાઉથી જમને ખોલી મૂક્યો હતો એસએન પેળને લઈ તેમા દાખલ થયો મકાનમા થોડાક કબલા ભર્યા બાદ પેળને એક પત્થરની સાકડી સીડીપગથી નીચે ઉતારવામા આવ્યો તળાએ જતા જેલોઝવીડોએ એક બાગણની ભોખડી સાકળ ઉઘાડી દાગ ઉઘાડતા થોડીક પણ ગર્જ અને દાગ ઉઘાડ્યું કે તરતજ અદરથી કોઈનો દર્દભર્યો અવાજ સભળાયો

“ભાઈઓ, મહેંગાની કરી અને છુટો કરશો?”

“બધા સુધી તમે અમારી સગ્તો મજૂર ન કરો ત્યા સુધી નહિ—” એસએને જવાબ આપ્યો ‘પણ અમે તમારે માટે એક સાથી લઈ આવ્યા છીએ તેની સાથે ગમ્મત કરજો”

“બદમાસો—” અદરથી યુરસા ભર્યો પોકાર થયો

એજ પણ બીમ એમરએને તે ભેદી અને બચકર ભોયગમા પેળને ધકકે મારી દાખલ કર્યો અને તગતજ પેલા ભોખડી દગવાળ બધ કરવામા આવ્યા

પેળ રથીગ, અવાક, રતબ્ધ બની ઉભો રહ્યો બદમાસો પાછા જવાના અવાજો તેણે સાભળ્યા પછી તેણે પોતાની આખપરનો પાટો છોડી નાખ્યો અને અફમોસ ! તેણે શું જોયું ? તે બયકગ અધારા ભોયરામા કેદ થયો હતો તેની નિરાશાનો પાગ રહ્યો નહિ હતાશ થઈ તે ભોયપગ એસી મયો

“કમનસીમ મુદરશ ! મારી સાથે આ ભોયગમા દુખી થતા આવતાર તમે કોણ છો?” પેળે અગાઉ સાભળેલા અવાજ આવ્યો

“હું ખરેખર કમનસીમ માણસ છું ભાઈ !” પેળે બંને હાથે વાળો ખેંચતા જવામ વાળ્યો

“હરો પણ તમે મારા જેટલા દુખી નહિ હો ! જો પ્રશ્ન ! મે જે જે આફતો ખમી છે, જે જે ત્રાસ વેઠ્યા છે તેનો બ્યારે મને વચાર આવે છે ત્યારે-ત્યારે હું પાગલ બની જાઉં છું”

‘આકસ્મિક રીતે બે કમનસીબ જીવો આ બેઠી બોયરામા સાથે મળ્યા છે. આરો, આપણે એક બીજાની પીછાન કરી લઈએ માફ નામ પેળ છે-ને-હું વુડ સ્ટ્રીટમા આવેલી મેસર્સ હડસન એન્ડ મોર્લીની પેદીનો નોકર છું-નહિ-હતો-’

“માફ નામ સગ રીચર્ડ સ્ટેમ્પર્ડ છે બાપ્ત !” બોયરામાના બીજા સખસે જવાબ આપ્યો.

પેળની અજાણીનો પાર ગ્રેબો નહિ જે રીચર્ડ સ્ટેમ્પર્ડને ખૂની દગાજાજ, સીધાતક અને નીચ બદમાશ સમજીને તે તેની પાછળ પડતા મેસમેનના પગમા ફૂંચી પડ્યો હતો. તે આ બદમાશીની જાણમા ફૂંચી આ બચકર બોયરામા શી રીતે આવી પહોંચ્યો ? ત્યારે તેણે શું કંઈ બચકર જૂથ કરી ચર રીચર્ડને બદલે મળતા ચહેરાની મહોકાજમા કોઈ બળતાજ સખમની પૂઠ પકડી હતી ? આ મજબનાક ઘોટાગો શો છે ? સગ રીચર્ડ જે એક્સબરીની બેકમા ઘોટાળો કરી, પોતાની ખનીત ખૂન કરી, પોતાના આલીસાન મકાનને આગ લગાડી નાસી ગયો હતો તે મલાલીઓના પગમા શી રીતે આગ્યો ? શું એ ખરેખરો મુનેદગાર છે કે કોઈ બચકર કાવત્રાનો ભોગ ચર્ચ પડ્યો છે ? જો આ કેદી સર રીચર્ડ હોય તો આખાહ એનાજ જેવો પેલો મીઠા હાર્લી કોણ હશે ? મીઠા હાર્લીએ નિર્દોષ એક્ટેવિયાને પોતાની પ્રેમજાળમા ફસાવી ચોક્કસ જગ્યાએ બોલાવી હતી ત્યાં તે મર્દ હતી કે ? એ નાદાન બાળાના પ્રેમનો અજાન કેવો આગ્યો ? એજ એક્ટેવિયાના ઘરમા કુમારી અવસ્થામા ગુપ્તગુપ બાળકને જન્મ આપી, તેને ડોક્ટર ચર્ચટનને ત્યાં મૂકી ચાલી ગયલી પેલી હમરાવજાદી જેવી યુવતી અને તેની ખુબસુરત સાથી કોણ હતી ? અસાધારણ બેદો, મજબનાક ક્રીસ્ટાઓ અને ખાવાપીવાનું પથ્ય બૂલાવી દે એવા બનાવોની હવે સરખાત ચાલ છે માટે પ્રિય વાચનાર ! સાવધ થા અને આગળ વધ !

પ્રકરણ ૧૧ મું.

સર રીચર્ડ સ્ટેમ્ફર્ડની કર્મકથા.

“સર રીચર્ડ સ્ટેમ્ફર્ડ” એ નામ સાબળતાજ પેજના આશ્ચર્યનો પાર રહ્યો નહિ તે આખ ફાડી ફાડીને પોતાના સાથીને જોવા લાગ્યો પણ બોયરામા જોવો ગાઢ અધકાગ હતો કે સર રીચર્ડનું મ્હો તે જોઈ શક્યો નહિ

“તમે સર રીચર્ડ ?”

“હા હુંજ એ કમનસિખ બેરોનેટ ! તમે મારી કરણ કર્મકથા માબળી છે ?”

“કરણ કર્મ કથા ?”

“હા મારા જોવો કમનસિખ માણસ આજે આખા લડનમાં ખીજે કોઈ નહિ હોય તમારા અવાજ પરથી જણાય છે કે તમે મારી વાત સાબળી છે બોલો, બાઈ, બોલો, પ્રભુને ખાતર કહો, લોકો મારે માટે શું કહે છે ? “સ્ટેમ્ફર્ડ હાઉસ”માં બનેલા બનાવો વિષે પ્રજા શું ધારે છે ? બદમાસ રામ્સે અને માર્ટિનને મળ થઈ ? બાઈ, હું તમને પૂછે લાગીને તમે જે જણુતા હો તેથી અને વાકેફ કરવાની વિનંતી કરું છું.”

“તમે મને અજબ કરી નાખો છો. અરે બધા માણસ ! તમને ખબર છે કે, મારી આ દુર્દશા માટે તમેજ જવાબદાર છો ?”

“હું ? મારે ને તમને શો સબધ ?”

“જો હું તમારા કમનસિખ ક્રીસ્ટામા પડ્યો ન હોત તો આ બોયરામા અને પૂરી જનાર બદમાસના મમામમમા હું ન આવત પરમ દિને રાતે તમે જયોજ’ એન્ડ યુલ્વર હોટલમાં આવ્યા-પછી તમે કયાક શુભ થઈ ગયા.”

“અરે રામ ! એ બદમાસો મારી આગળ કોઈ પાગલને મૂકી ગયા છે કે શું ?” સર રીચર્ડના સ્વરમાં નિરાશા આવી પેજ તે સમજ્યો.

“સર રીચર્ડ !—” પેજ બોલ્યો, “ જો તમે સર રીચર્ડ હો તો કંઈ બયકર થોટાનો ચપલો હોવો જોઈએ કુ પામલ નથી પણ જો આ બયકર સ્થળે વધુ વખત ગેહુ પડશે તો કુ જરૂર પામલ થઈ જઈશ કૃપા કરી શાંતિથી વાત કરશો તો આપણે જે ભ્રમ પડ્યા છીએ તેનો નીકાલ થઈ જશે ”

“ તમે કહો છો કે પરમ દિન રાતે તમે મને જયોર્જ એન્ડ પુલ્કર હોટલમા જોયો હતો ”

‘ હા મે તમને જોયા હતા, તમારી સાથે જરા વાત કરી હતી પણ તમે અભિમાનથી મ્હો ફેંવી બેઠા હતા ને પછી તરતજ ગચ્છતિ કરી ગયા હતા ”

“તમારી ભારી ભૂલ થાય છે એ રાતે કુ એ હોટલમા ગયો ન્હોતો એટલેજ નાહ પણ એ બયકર રાત તો મે આ બયકર બોયરામા ગાળી હતી ”

“ત્યારે તમે સર રીચર્ડ સ્ટેમ્ફર્ડ નહિ હો.”

“અરે! કુજ એ અભાગી માણસ છુ ”

“સપ્તર કરો આપણે તારીખ વાર બનાવો મેળવી જોઈએ એક્સપરીનો બયકર બનાવ તાં ૪ થી જન્યુઆરી ને સોમવારે મન્યો હતો ને ?”

“હા એ ધાતકી બનાવ પછી બહમાસો મને એક બધ ગાડીમા નાખી, મારા મ્હોમા કુએ મારી મને અહિ નાખી મયા હતા મારી સ્મરણ સંકિત પ્રમાણે તાં ૫ મીની સવારે છ વાગે કુ અહિ કેહ થયા હતા અને સારથી અહિજ સડયા ક્રે છુ ”

“મે તમને તાં ૫ મીએ હોટલમા જોયા હતા-હા-મરાબર છે-મગજવાર રાતે કુ તમારા પાછળ પડ્યો હતો ખુબવારે રાતે કુ ‘ બેમર્સ સ્ટાફ’મા ગયો હતો. આજે ગુરવારની રાત છે-નહિ શુક્રવારનું પ્રભાત છે-કેમકે બે વાગી ગયા છે ”

“કુ કસમથી કહુ છુ કે કુ હોટલમા ગયોજ નથી હસો. પણ તમે મારી પાછળ કા મારે પડ્યા હતા ?”

“પુનામની લાલચે ?”

“મને પકડવા માટે પુનામ ?—આહ ! સમજ્યો બદમાસ માર્દીન ને રામ્સેએ સધળા જુદા આરોપો મારાપર દેળ્યા છે બાકી તમે મારા મિત્ર થશો ?”

“હા હુ પણ એજ ઇચ્છુ છુ મારૂ મનજ આ ધોળા યકમા બહેર મારી ગયુ છે”

“વારૂ હુ જે પૂછુ તેનાજ જવાબ આપો મારા પર કેવા આરોપો મૂકવામા આવ્યા છે ?”

“સાચુજ કહુ ?”

“હા હુ હવે મને તેવી કારમી વાનો સાબળવાને તૈયાર છુ ”

“તમારા પર બચકર આરોપો છે”

“કયા કયા ?”

“વિશ્વાસઘાત, ખૂન, આગ લગાડી વિ”

“આહ ! દુનિયામા કેવી નીચતા આલી રહી છે !” બન્ને થોડી વાર મૌન રહ્યા.

“હુ તમને મારી કર્મકથા કહીશ—” સર રીચર્ડે મૌન તોડી કહ્યું “મારી આપવીતી તમે જાણુશો ત્યારે તમને મારી હયા આવશે મને કેદ કરનારા બદમાસો મારી પાસે એક એકગર પગ સહી કગવવા માગે છે તેમનો હેતુ હુ હવે સમજ્યો અત્યાગ સુધી મે સહી કરવાની ના પાડી છે હવે તો પ્રાણ જાય નો પણ મહી કગવાનો નથી હુ તમને પ્રણને હાજર ગણીને કહું છુ કે હુ નિર્દોષ છુ હુ એક બચકર પ્રપચનજનો ભોગ થઇ પડ્યો છુ જે સદભાગ્યે તમે મારા કરતા વહેલા છુટી જાઓ તો તમે આ કમનસિખ મિત્રને બૂલી જશો ?”

“ નહિ ”

“ સાબળો હુ તમારી આગળ મારી જાતીનો બોળે હલકો કર મારી હમ્મર છત્રીસ વર્ષની છે થોડા દિવસ પહેલા હું મારી જાતને ધન્ય માનતો હતો સુખ, પ્રેમ, આનંદ, દોલત સર્વની મારે ત્યા

વિપુલતા હતી મારી સોળ વર્ષની વયે મારી માતા સ્વર્ગે સીધાવી હતી હું ૨૨ વર્ષનો થયો ત્યારે પિતા પણ પરલોક ગયા મારા પિતાની મિલકતની વાર્ષિક આવક સાત હજાર પાઉંડ હતી. તેનો વહીવટ એક વિશ્વાસપાત્ર માણસને સોંપી હું દેશાટન કરવા ગયો બાળપણમાં હું એકવાર ક્રાન્સ જઈ આવ્યો હતો ત્યાંથી પરદેશ જવાની મારી મહત્વાકાંક્ષા વધી પડી હતી હું જર્મની અને ઇટાલી ફરવા ગયો પાંચ વય પછી હું સ્વદેશ પાછો ફર્યો ત્યારે મારી મીલકતના મેનેજરની કાર્યદક્ષતાથી મારી જાગીર આબાદ થઈ હતી મારી પ્રજા પણ સુખી અને સતોષી હતી હું ‘રેમ્ફ્રેડ હાઉસ’માં પાછો ફર્યો ત્યારે પ્રજા આનંદથી ઘેલી માઠી થઈ હતી એ સમયે વૃત્તનો મેળાવડો થયો હતો અહા ! એ સુખી પળ ? એ ધન્ય દિવસ ? આ નર્કપુરીમાં પણ એ દિવસના રમણથી અને આનંદ સાથે છે” સર રીચર્ડ જગ મોન રહ્યો એક દીર્ઘ નિશ્વાસ નાખી તેણે પોતાની કહાણી પુન શરૂ કરી

“આજથી દસ વર્ષ પહેલાંની એ વાત છે મારી ઉમ્મર જીવીસ વર્ષની હતી હું યોવન વસતનો લહેરમાં ઢોલા ખાતો હતો દેશાટન કરી આવ્યા પછી માફ પુવાન હૃદય જીવનસહચરીની ઝખના કરી ગયું હતું, અકસ્માત એક વૃદ્ધ વિધવા ને તેની પરમ રૂપવતી કન્યા સાથે અને પીછાન થઈ એક્સપરીમાં એક નિર્જન મહોલ્લામાં તે રહેતી હતી તેની કન્યાનું નામ એલીનર હતું તેને જોતાજ હું યુગ્ધ થઈ ગયો મારા જીગરમાં પ્રેમના અકુરો ફુટ્યા થોડાજ દિવસમાં અમારો પ્રેમ સબધ વધ્યો અને એ ગરીબ કન્યાને મેં મારી પત્ની બનાવી મારી સાસુ મીસીસ સીડલી આ લગ્નથી ખુશખુશ થઈ ગઈ “હનીમુન” તું પરમ સુખ ભોગવી અને પતિપત્ની આનંદથી જીવન ગુજારવા લાગ્યા મારી એલીનર પણ અને જાનોજીગરથી આહતી હતી અમારા પ્રેમના મધુગ ફળરૂપ બાળકની પ્રાપ્તિ અમને ન થઈ પણ અમે એકબીજાના રોહમાં સુખી હતા પણ કોઈનું સુખ નિરંતર ટકી રહે છે ? મિસીસ સિડલી અચાનક માદી પડી ને વૈધ ડોક્ટરોની મારી મહેનત છતાં તે પરલોક આવી ગઈ મારી એલીનર માતૃશોકથી વિકલ થઈ ગઈ હું તેને કેવનશાયર સહેલ કરવા લાઈ ગયો ધીમે ધીમે તે માતાને જૂલી

મર્ધ પુનઃ અમાગ સુખી જીવનની શરૂઆત થઈ ડેવનશાયગથી પાછા આવ્યા પછી મને શીલીપ ગમ્સે નામના યુવાન સાથે જોળખાણ થઈ એ બદમાસનું નામ લેતાજ માગ શરીરમા કોઈની જવાલા ઉઠે છે થોડાજ દિવસથી તે મીં. માર્ટીનની બેઠ્ઠો ડીરેક્ટર થયો હતો તે અત્યંત સ્વરૂપવાન હતો તેની વાચાળતા મોહક છે તે મારે ઘેર આવતો જતો થતા મારો વિશ્વાસ જીતી શક્યો મીં. માર્ટીનને માગ પિતા સાથે મંત્રી હતી એટલે એ બન્ને જણુ બેઠ વિશે જે વાત કરતા તે હું લક્ષપૂર્વક સાંભળતો તેઓએ ખેડૂતોની કમાળ દશા, તેમની કરજદારી વિ ની વાતચીત કરી એકને મોટા પાયાપર ચૂકી મરીમ ખેડૂતોને સહાય કરવાની મને વિનતી કરી હું પરમાર્થ કરવાના હેતુથી તેમની જાળમા ફસી ગયો ને એકનો ડીરેક્ટર બન્યો હવે ગમ્સે સાથે મારે માઠ સંબંધ થયો તે મારે ઘેર દરરોજ આવતો હતો એ અરસામા ડેવનશાયરમા મારા એક પ્રિયજનનું મરણ થવાથી હું ત્યાં ગયો એવાનગની તબિયત સારી ન હોવાથી તે ઘેર રહી. હું બે મહિને ઘેર પાકો આવ્યો ત્યારે એલીનર મને વિરહાગ્નિથી તડફૂડતી પ્રેમ પખીણી પેઠે બહાલથી બેઠી પડી પણુ હવે મને ખબર પડી કે એ બહાલબર્ચા આલિંગનમા હલાહલ ઝેર ભરેલું હતું મારી ગેરહાજરીમા રામ્સે દરરોજ એલીનર પાસે જતો હતો મે મૂર્ખાએ મારી પત્નીની સંભાળ રાખવા માટે તે સમયે તેનો આભાર પણુ માન્યો હતો હું મહાન મૂર્ખ બન્યો હતો. સમજ નથી પડતી કે હું એટલો બધો પામલ કેમ થઈ ગયો હોઈશ! હું પાછો ફર્યો ત્યારે એલીનરે મારી ધામધુમથી એક મેળાવડો કર્યો નવા મિત્રોને મળવાની તેની લાલશા વધવા લાગી તેને અયશ આરામ અને વિશ્વાસ વાસનાનો શોખ લાગ્યો કપડાલતા, જગજગદીર, માડીધોડા અને નાચ મેળાવડા આદિને ખર્ચ એશુમાર વધવા લાગ્યો હું એલીનરને પ્રાણુથી પણુ વધુ ચાહતો હતો તેનો ખર્ચ હદમા રહ્યો ત્યાં સુધી હું કંઈ ન બોલ્યો જેથી તેને આનંદ થાય તેમા દબલ ન નાખવાની મારી ઇચ્છા હતી રામ્સે હમેશ તેની હાયા પેઠે તેની સાથેજ ફરતો હતો તે તેની સાથે બોલના મેળાવડામા નાચતો, ડીનર વખતે તે એલીનરના જમણા હાથપર બેસતો

ને ફરવા પણ સાથેજ જતો એ બધું જોવા છતાં મને કંઈ શક ન ગયો હું રામ્સેને મારા સમાજાધ જેવો માનતો હતો તે મારી પત્નીની આટલી બધી સલામત રાખે તેમા મને કંઈ અનુચિત ન લાગ્યું આમ ત્રણ માગ વર્ષ વહી ગયા એ અરસામા હું પણ વિદ્યાસી બની ગયો એક બાબુથી બેકની હાલત સધ્ધર હોવાની માર્ટીન અને ખાત્રી આપ્યા કરતો હતો બેકનો હિસાબ હું કદિ જોતો નહોતો રામ્સે ને માર્ટીનના અમીરી ખર્ચો જોઈ મને કંઈ શક ન આપ્યો પણ માગ માયાપર આશ્રતના બચકંગ વાદળા ઘેરાઈ રહ્યા હતા તે હું સમજી શક્યો નહિ.”

સર રીચર્ડ જરા ચોક્કસ એ ચાર માસ લઈ તેણે પુન પોતાની વાત શરૂ કરી

“અહસોસ! મારા જીવન પર ધનધેર વાદળા ઘેરાયા જતા હતા પણ મને જરા શક પણ ન ગયો હું બેળો, દિમાસુ ઠગાઈ ગયો ગયા સોમવારે હું જરા પણ શકા વિના પ્રમન્ન હૃદયે નીકામથી ખીદાર થયો ત્યારે મારા દીલમા ચિતાતુ નામ નિશાન નહોતું એલાનરના દીલમા ફગે હતો તેથી તે તે દિને અત્યત મોહક, આનંદી અને પ્રેમાળ બન્યાઈ હતી એ સુદરી! તું જ્યારે કપટી થાય છે ત્યારેજ શા માટે અત્યત મોહક બન છે? નાસ્તા વખતે થોડી વીંટ વર્ષની પાણીદાર થોડાની જોડીની એલીનરે વાત કહી ને એલીસબરીના સોદાગર પાસે એવી ખીજ જોડી છે એમ રામ્સેએ તેને કહ્યું છે એમ પણ તે બોલી હું તેના પર પૂર્ણ આસક્ત હતો તેથી હું પીગળી ગયો. નાસ્તો કરી હું મારી એલીનર માટે અંધોની જોડી ખરીદવા ગયો થોડેરવાર થઈ હું એલ્સબરી ગયો મારો હજુરીઓ મારી સાથે હતો થોડાને તબેલામા મોકલી નોકરને બેઝેક કલાકની રળ આપી હું નવી એક જુક લેવા માટે મારી બેકમા ગયો ત્યાં મને ખબર પડી કે માર્ટીન અમત્તના કામ માટે લડન ગયો હતો રામ્સે આ વાત કરતા ફીકકો પડી ગયો હતો. કામના બોબથી તે કટબ્યો હતો એમ માની હું સોદાગરને ત્યાં ગયો ને તેની કીમ્મત નક્કી કરી એક આપી હું તબેલા તરફ જતો હતો એવામા મારા ધડાંઆળનો

છેડો છુટી જવાનું મને માઠ આનંદ નવો છેડો ખરીદવા હું મારા
 ઝવેરીને લા ગયો એક છેડો ખરીદો હું કદી પણ કોઇ ચીજો
 ઉધાર લેતો નહોતો ફક્ત ધરમચ્છુ ચીજોનાજ ખાતા રહેતા ને
 દર મહિને હિસાબ ચૂકતે ચતા હતા છેડાની કિંમત માટે ઝવેરીને
 મે એક આપવા માડ્યો ત્યારે તે મને કંઈક વાત કહેતા સકોચાતો
 હોય એવો મને ભાસ થયો, મે પૂછવાથી તે અત્યંત નમ્રતાથી
 બોલ્યો 'ત્રણ વર્ષથી આપના નામ પર ૮૦૦ પાઉન્ડની રકમ બાકી
 બે આપી આવે છે મારે હાલમાં નાણા બીડ હોવાથી એ રકમ
 આપી દેશો તો આભાર થશે' આ વાત સાંભળતા હું અજબ થયો
 એલીનરને અલકારો ખરીદવા માટે મે રોકડા પૈસા આપ્યા હતા
 છતાં આ કરજ શાનું ? તપાસ કરતા લેડી સ્ટેમ્પ્ડને નામે એ રકમ
 ઉધાર હોવાનું જણાયું એલીનરે મને આ કરજની વાત કદી કરી
 નહોતી તેથી મને ભારી દુખ થયું હિસાબ જોતા મને જણાયું કે
 જે અલકારની કિંમત મારી પત્નીએ ૨૦ ગીની અને કદી હતી
 તેની ખરી કિંમત ૧૦૦ ગીની હતી મારી પત્ની દમાખાજ નીવડી
 છે એ વાત ઝવેરી ન જાણી જાય તે માટે મારો મનોભાવ છૂપાવી
 હું તેને એક લખી આપી ચાલતો હતો મમગીનીમાં ગીરફતાર થઇ હું
 જતો હતો એવામાં રસ્તામાં પેલો સોઢમર અળ્યો ને તેણે એક
 પાછો ફરવાની દીક્ષગીર ચહેરે ખખર આપી મારા ચુસ્સા ને અજ-
 નમીનો પાર રહ્યો નહિ "કંઈ જુલ થઇ હતો, હું તમને હમણાજ
 મળુ છું" એમ કહી હું એકમા ગયો એ વખતે રાત્રે હાજર
 નહોતો ખજાનચીને પૂછતા તેણે કહ્યું કે 'એકમા પૈસા
 નથી' માફ અથુ ભમવા લાગ્યું બેઠો હિસાબ તપાસતા જણાયું
 કે મધી સુડી ખતમ થઇ ગઇ છે પ્રાપ્તિમાં મારી સામે કોળા
 દુરઝવતી ઉભી / બે કલાક સુધી હિસાબના ચોપડા ઉથલાવી હું મમ-
 ગીન, થઇ રાત્રેના આગમનની રાહ જોવા લાગ્યો પણ તે આવ્યો
 નહીં સાંજે માત્ર વાગે હું એકમાથી, પ્હાર નીકળી કોઇ એકાત
 જગ્યાએ બેઠ બેસવાના વિચારથી એક હોટલમાં ગયો ત્યાં બે એક
 કલાક રહેવાનો વિચાર રાખી મે ડીનર મગાવ્યું રાતના નવ વાગ્યા
 એટલે સમય મે કેમ પસાર કર્યો હતો, મને કેવી માતના થઇ હતો

તે હજી જાણું છું બેકની પામ્યાલી હુ ખુશીથી સહી લેત પણ
 મારી પ્રેમાળ પત્નીની દગાબાજીથી મારી છાતી ફાટી મધ હતી
 વિચાર કરતા હુ એવા નિર્ણયપર આવ્યો કે તે ઉડાઈ ને
 વિલાસી મર્ધ મધ છે એટલુજ નહિ પણ તેણે રામ્સેને
 પોતાની પ્રીતિ અર્પણ કરી હશે. આ ખ્યાલ આવતાજ મારા દીલમા
 આમ લાગી. હુ આવેશમા ને આવેશમા ઉભો થયો પણ મારા પગ
 ચરચરી ગયા -એજ પળે બાબુના ઓરડામા કાઈ બે જણ વચ્ચે
 કંઈ વાતચીત થવાનો અવાજ આવ્યો. મારા ને તેમના
 ઓરડાની વચ્ચે એક પરદો લટકતો હતો અવાજપરથી
 રામ્સે ને માર્ટીનજ વાત કરી રહ્યા છે એવી ખાત્રી
 થતા મારી જીભાસા વધી બને હુ તેમની વાતચીત
 જુષાઈને સાંભળવા લાગ્યો. માર્ટીને રામ્સેને કહ્યું “બનાવટી સીક્ષા
 એવી સફાઈથી બનાવવામા આવ્યા છે કે બેક ઓફ ટુગ્લડમા .તે
 વેચતા જરાપણ સુરકેલી પડી નથી” અને સમજાયું કે માર્ટીને બના-
 વટી સીક્ષા વેચવા માટેજ લડન ગયો હતો અને ત્યાંથી વિજય
 પામી પાછો ફર્યો હતો બન્ને ડીનર લેતા લેતા આ વાત કરી રહ્યા
 હતા થોડીકિવાર પછી રામ્સે બોલ્યો “સર રીચર્ડ એલ્સથરી ગયા
 પછી હુ તેને ઘેર ગયો હતો અને લેડી રેન્ફ્રીડને આપણો ચાક્ષાત્રીની
 વાત કરી હતી આપણા માર્ગમા કાલ ૩૫ ખુચતા સર રીચર્ડને
 દૂર કરવાની યોજના પણ મેં એલીનરને કહી પહેલા તો તેણે ના
 પાડી પણ પાછળથી મારા સમજાવ્યાથી તે સમજી ગઈ” એ બદ-
 માસે અને દૂર કરવાની થી યોજના ધડી હતી તે તે ન બોલ્યો. માર
 લેઈ લોકજી આવ્યું શુ એ બદમાસો મારે ખુન કરવા માગે છે
 મારા ગુસ્સાનો પાર ન રહ્યો એવામા માર્ટીને બોલ્યો “લડનમા
 મેં જેસક વોરન અથવા જ્યોર્જ જેસમેન નામના મવાલીને શોધી
 કાઢ્યો છે. તે પૈસાની લાલચે આપણુ કામ કરવાને તૈયાર છે”
 રામ્સેએ પ્રુછયું “તે વખતસર આવી પુગશે?” માર્ટીને હકારમા
 જવાબ આવ્યો પછી રામ્સેએ એલીનર સાથેની પોતાની મહેબબતની
 વાત કરી. જસ, હુ એ વાત સાંભળતા તો પામલજ થઈ ગયો
 તેજ પળે રામ્સેને મળ્યોમાંથી કાળી દેવાને હુ દોડી જતો હતો પણ

મારે મગજ ચક્રાઈ ગયું ને હું ખુરશીપર ફસડાઈ પડ્યો.” સર રીચડ આટલું કહી દીર્ઘ નિસાસા નાખવા લાગ્યો.

“એ બદમાસોને હું ન્યુઝેટ જેલમાં પુરીસ ત્યારેજ જ પીસ તમારી વાત પૂરી કરે સાહેબા” પેજ આતુરતાથી બોલ્યો.

“હવેની બીના એથી પણ બધ કર છે—” કમનસીબ બેરોનેટ બોલ્યો.
 “હોસામાં આવ્યા પછો હું પાછો પરદા આગળ ગયો તો ત્યાં કોઈ નહોતું હું શું કરું ? ઘેર જઈ એલીનરને મારી નાખું ? નહિ ત્યારે તેને ક્ષમા કરું ? એ બદમાસોને શી સજા કરાવું ? હું પોતે માલ્ટ્રોટ છું તેમને પકડવાનું વોરંટ કાઢવાનો અને વીચાર આવ્યો. પણ હું એટલો બધો શાકી ગયો હતો કે બનેને સવારે ગીરફતાર કરાવીશ એવો ખ્યાલ કરી હું મધરાતે ઘેર ગયો નોકરે ફરવાગે ઉઘાડી કહ્યું “મી. રામ્સે બે કલાકથી તમારી રાહ બેસી ગયા છે” આ સમયે પણ હું કેમ શાત રહી શક્યો હોયશ તે હું સમજી શકતો નથી હું ડીનર રૂમમાં ગયો એલીનરને રામ્સે સાથે સાથે બેસી હતા એલીનરે અને મોહુ ચવાનું કારણ પૂછ્યું રામ્સેએ ચઢનીની પ્રશ્ન સા કરી અને કંઈ અગત્યની વાત કહેવા માટે બગીચામાં આવવાની વિનંતી કરી એજ વખતે એ બદમાસ મારે કાટકું કાઢી નાખવા માગે છે એ વાત અને ચાહ આવી મારે લોહી તપી ગયું ને યુસ્સાથી ઉભા થઈ મેં બનેને પાછી ઉતાર કરી નાખ્યા કોંઈના આવેશમાં હું શું શું બોલ્યો હોયશ તેનું અને બાન નથી બને સમજી ગયા કે પોતાનો પાપનો ધડો કુટી ગયો છે રામ્સે ખુરશીપર અચાક જેવો બેસી રહ્યો પણ એલીનર તેના જેટલી દુઃખ નહોતી તે ગભરાઈ થઈ—પસ્તાવાથી રડતી રડતી તે મારે પગે પડી મારી માગવા લાગી મારી આપમાંથી આગ વરસતી હતી હું યુસ્સાથી પામલ થઈ ગયો હતો એલીનરને મેં જોસથી લાત મારી એજ પગે તે કંઈક ચીસ પાડી વીજળી વેગે ઉભી થઈ ને પાસેના ટેબલ પર પડેલી તીક્ષ્ણ છુરી ઉપાડી લઈ તેણે પોતાની છાતીમાં મોકળી દીધી હું ને રામ્સે તેનો હાથ પકડવા દોડ્યા પણ અફસોસ ! એક પલકારામાં તેણે એ કામ કરી નાખ્યું ને મારા પગ પાસે લોહીમાં તરબોળ થઈ તડકડવા લાગી એ કંઈક દેખાવ બેસાડ્યો હું તેના પાપ જુદી ગયો તેનું

મોહક વદન મારી આખ સામે તગવરવા લાગ્યું . ..” અને સર રીચર્ડ બાળક પેટે રોવા લાગ્યો. પેજે તેની પાસે જઈ તેને બહાલથી દીધાસો દહ શાન કર્યો.

“હાથ !—સર રીચર્ડ મનમદ કંઈ બોલ્યો. “તેનું રાખ મારી પાસે પડ્યું ત્યારે તેને સજીવન કંવા માટે કું આખી દુનિયાના તાજ ઓવારી નાખ્યા તૈયાર થયો. કું ચક્રમ્રમ બની ગયો—મે પોતેજ તેનું ખૂન કરું હોય એમ મને લાગ્યું. બહારની હવાથી મગજ કંઈક સાત ચાય એવા વિચારથી મે દરવાજો ખોલી નાખ્યો ને પામલની પેઠે કું બગીચામાં દોડી ગયો. પછી બધું કેમ બન્યું તે કું બહુતો નથી કાંઈ વિચિત્ર પ્રેરણાથી મે મ્હો ફેરવી નજર કરી તો ડીનર રૂમમાંથી આમના સોલા નીકળતા જણ્યામાં કું નેટલી ઝડપથી બગીચામાં આવ્યો હતો. તેવીજ ઝડપે પાછો મકાનમાં જવા દોડ્યો, પણ એટલામાં ચાર પાંચ માણસો મારાપર તુટી પડ્યા અને તેઓ અને હથકીને રસ્તાપર લપ્પ મવા રસ્તાપર એક બધ માડીમાં અને નાખી મારા મ્હોમાં કુચો મારવામાં આવ્યો અને ગાડી લડન તરફ ચાલી ગઈ. માર્ગમાં બેવાર થોડા બદલવામાં આવ્યા હતા. રહવારે પાંચ વાગે ગાડી લડનમાં દાખલ થઈ પછી મારી આખે પાટા બંધાયા ને ગાડીને ગાડી અવજા ફેરવી આખરે અને અહિં કેદ કરવામાં આવ્યો ત્યાર પછી દરરોજ બે વાર અને બોજન આપવાને એક બદમાસ આવે છે જે તમે મારા સાથી ન થયા હોત તો કું થોડા દહાસામાં કું ખથી પામલ થઈ જત એ બદમાસો એક કોરા કમળ પર મારી સહી લેવા માગે છે ને પછી કું સુખચેનચો છવી ચક્ર એવો બહોળસ્ત કરી અને અમેરીકા મોઢલી આપવાની ખાત્રી આપે છે. દરરોજ ખાણ લાવતા સખસને કું વિધવિધ સવાલો પૂછે છે. પણ તે કમળ બોલતો નથી તમારે મ્હોડેજ અને ખખર મળી કે મારા પર બચકર આરોપો મુકીને મારા નામને કલકીત કરવામાં આવ્યું છે અફસોસ ! હવે કું શું કર ? આ બચકર બોમરામાંથી છુટી મારા દુશ્મનોને કું ક્યારે સખ કરાવી સફીસ ?”

‘તમે એવી ચિંતા ન કરો હિંમત રાખો.
વાર અહિંથી છૂટા થયા પછી તમારી નિર્દોષતા સહેલાઈથી
સાબીત થશે બેક ઝોફ ઇન્સા સાચની માર્ગોની કમાઈ તો
તરતજ પુરવાર થશે તમે બેકમા ઘોડાઓ કર્યો નહોતો તેની સાક્ષી
બેકનો ખબરની આપશે વળી તમને અહિં કેદ કરવામા આવ્યા
હતા એ બનાવથી તમારા સાચીઓની નીચ દાનત સાબીત થશે
પણ બે કુદા જરા વિકટ છે.’ પેન્ને કહ્યું

“ક્યા ?”

“એલીનરનું મૃત્યુ ને રેમ્ફર્ડ હાઉસની આગ એ વર્તમાન
પત્રોમા વાચ્યુ છે કે આગ જલદીથી બુઝાવવામા આવી હતી ..”

“એલીનરની લાશ હાથ લાગી છે ?” તે કમનસીબ બેરનેટ
ક પીત સ્વરે બોલ્યો

“જ્યા તેની લાશ પડી હતી ત્યા આગ પુગી નહોતી એટલે
તમારી પત્નીની લાશ જેવી ને તેવી હાલતમા મળી આવી હતી
જાતીમા જુરી મથુ કાયમ હતી જુરીની તપાસ થવાની હતી ’

“ડોક્ટરની તપાસથી સાબીત થઈ જશે કે એલીનરનું બુન
મથુ નહોતું પણ તેણે આપધાત કર્યો હતો ”

“પ્રશ્ન કરે ને તેમ થાય ”

“એમજ થશે ” સર રીચર્ડે ખાતીપૂર્વક કહ્યું અને તે બોય
રામા બુન ઘેર શાંતિ છવાઈ

પ્રિય વાચનાર ! બદમાસોની બચકર પ્રપંચબળમા ફસી
પડી આ નિર્દોષ અમીર અહિં કેદ થયો છે તેને પોતાની નિર્દોષતા
સાબીત કરી માર્ગો ને રામ્સેને સબ કરાવવાની હોસ છે પણ
આ બચકર બોયરામાથી તેનો છૂટકારો કાણુ કરશે ?

પ્રકરણ ૧૨ મું.

પ્રેમમાં ફરી.

આજ કાલનું મુબદ્દ પચીસ પચાસ વરસ પહેલાના મુબદ્દ કરતા અત્યંતરિક ફેરફારો બતાવે છે તેની જ રીતે અમે જે સમયની વાર્તા લખીએ છીએ તે પછી આજ સુધીના લગ્ન પશુ અન્ય રીતે ફેરવાઈ ગયું છે.

પાલમાલ સ્ટ્રીટ બરાબર પાછળ સેટ જેમ્સ રોકવર છે આ બંને મહોલ્લાઓના મકાનના પાછળના માંગે એક બીજા સાથે મળેલા હોય છે ફેરનેમલ વર્ગને સુફર કી મતી વસ્ત્રો વેચવા વાળા મીસીસ બ્રેસનર રહેવાનું મકાન પાલમાલ મહોલ્લામાં હતું. એ જ મકાનમાં પાછલા ભાગની જગા પશુ તેણે બાડે રાખી હતી જેનો આગલો દરવાજો સેટ જેમ્સ રોકવર તરફ હતો પાલમાલ સ્ટ્રીટમાં તે દરબજા દુકાનમાં વિધવિધ ઓગ્રામાં સુદર મુલાયમ વસ્ત્રો સુબવસ્થીત રીતે ગોઠવી યુવાનીના નીચાને હમણાજ સ્વાદ આપતા યુવાન નરનારીઓને બહુ મસ્ત બનાવી રહ્યા હતા આ દુકાનમાં હમણું મુકતું એક વસ્ત્ર બેસું અને વગર ખરીદવે ચાલ્યા જવું એ કબ્જા સિવાય કોઈથી થઈ શકતું નહિ અને મકાન એકમેકને અડોઅડ હતા અને અદરથી એક ધરમાથી બીજા ધરમાં જવા આવવાને સગવડ હતી.

વાચનાર ! જરૂર સાવધ થા અને બરાબર સાંજના છ વાગે પ્રિયતમને મૂલવાને ધાકતી છાતીએ ત્વરીત વેગે પાલમાલ સ્ટ્રીટ તરફ એક માડીમાં બેસી ચાલી જતી ઝોકડેવીઓની મનોદશા બેઠકે તે કીમતી વસ્ત્રો, દુકાનની ભબક, ફૂફરપની અવાર જેવી કન્યાઓ વિગેરેને જોઈ થોડાંકુ રૂપ યાદ આવવા તે મગરદાંડ મધ દુકાનમાં પ્રવેશ કરતાજ ખાંધી મીસીસ બ્રેસે ઝોને ઝોળખી લીધી અને તેનું બારે સ્વાગત કરવાની કામધુમ કરવા શ્રાગી આવો મીસ આવો. હમે તમારીજ રાહ જોતા હતા. કહી મીસીસ બ્રેસ આગળ મધ અને ઝોકડેવીઓ તેની પાછળ મધ આમ - સેઓ છ ઝોરડા પઠાવી ગયા પછીના ઝોરડામાં ઝોકડેવીઓ દમલ થતાજ અગાધથી હાર્દી તેની રાહ જોતો બેઠેલો નજરે પડ્યો કે નિર્દોષ બાળા અદર જતાજ

મીસ્ટર હાર્શિએ જોસથી તેને સેક્રેટેન્ડ ફરી મીસીસ જસ ગુપ્ત્યુપ ખસડી મધ જતા જતા મીસીસ જોસે બહારથી દરવાજો બંધ કરી દેવો અને એક લાચાર બાળા પ્રેમના પ્રથમ પામનપણાથી એક અગ્નિજ્વલા સખમ સાથે એકલી પડી

મીસીસ જોસનુ આ મકાન વેસ્ટ એન્ડના ગ્રીમત લપટ પુરણે અને કુલટા ઝીઝોનો એક ભયંકર અફો હતો ઝીઝો પલમાલ ટ્રીટમાંથી આવતી અને તેમના આઠકો સેટ જેમ્સ રકેવ માંથી પધારના

ધગવાળીની ઉમર આશરે ચાલીસેક વગમની હતી એની જીવાની હળી મધ હતી તોપણ તેના મહેરા અને બદનનુ તેજ હજી જેવું તેવું નહોતુ એના અંગે અમમાથી વિલામપ્રિયના ઝળકતી હતી એનુ મો કંઈક સપાટ અને પુરુષ જેવુ હતુ પણ ઘાટ મારે હતો ફાન મોતીને પાણી ભરાવે એવા હતા આખો કટીલી અને વાળ કાળા ભેર હતા હજી એની ખુબસુરતીના પ્રશ્નકે મરી નહોતા ગયા

હમેશા એ અપકામા રહેતી કોઇ કોઇ વાર એના પૌષાક અચાનક ફીમતી મધ જતા આ બેઠનો જલદી પતો મળતો નહિ સવા અગીઆંક વાગા પછી એ એકવાર પોતાના રૂમમા જઈ દર મીનીટમા નવી ફેશનનો નવો માર્કિન પહેરી બહાર આવી શકતી, અને પોતાના સુદર નાભુક પોતે ખુબ ફોનો બહુ શોખ હતો તથા વાગમાથી એ ચોટલો વાળવા માહતી અને તે વખતે દામીઓને પોતાની અનેક પ્રકારની વિલાસી વસ્તુઓ બતવી અદેખાઈ ઉપભવતી એનો સ્વભાવ મનોહર, અવાજ મધુર અને મોં હસખુ હતા, સુદર સુદર નાદાન બાળકીઓ એના દુકાનમાં નોકરી કરતી હતી એ બને સવની સાથે ખાવા બેસતી હતી અને તેમના હીલ છતી લપ પોતાની નીચ ચોળના પાર પાડતી એકએકથી અલ્પુત રત્નો આ જમ નરકગા-મા ભેમા થયા હતા પણ હાલના ઇન્ડિયન અમીરો અને રાજાઓના પુત્રોને પોતાની પ્રભુની કન્યાઓની પવિત્રતા માટે સમરોર બેચવાની તાકાત રહી નહોતી કેટલીક મરીબ ઝીઝો પૈસાના પાપી લોભથી એ મરતામા ફસી હતી આ બધાની દુકાન પદર વર્ષથી અહીં ચાલી રહી હતી એ આવી હારે એ કાણુ હતી ? ક્યાથી આવી ? તે કોઇ ભણ્ણુ

લંડન રાજ-રહસ્ય

“ નહિ ચુબન ગ્રેમની સોના મહોર છે ” હાર્લોએ કહ્યું
(પાનુ ૯૧)

J A P W

નહિ એ વિધવા ગણાતી પણ એના ધણીનું નામ શું ? તે શું
 ધૂધો કરતો હતો ? ને કોઈને તેણે જણાવ્યું નહોતું એને દુકાન
 ખોલતાં મુડીની તગી નડી નહોતી આવકભાઈી ખરચ આણવા
 લાગ્યો વળી ખીમનોને પે આખો મીઝીને આપતીજ રહી અને બપો
 ત્રણ ત્રણ વરસ સુધી ઉવરાણી ન કરી આવી ભલી દરજન એ
 વખતની બીખારો અમીર ભદીઓને કમાથી મળે ? બહારથી એની
 દુકાન આપરદાર ગણાતી હતી પણ તેની અદર શું થાય છે બહુજ
 થોડા માણસો જણતા હતા

“તું તારા વચન પ્રમાણે અહીં આવી તે માટે તારો કેમ
 આભાર માનવો તેજ હું સમજી શકતો નથી અને હર લાગતો હતો
 કે રખેને મને તું નિરાશ કરે-રખેને કોઈ કારણસર તું ન આવી
 શકે,” મી. હાર્દીએ કહ્યું

“ધર્મ એમજ કહે છે કે મારે એકલા કદી ન આવવું જોઈતું
 હતું પણ”

ઝોકટેવીઆના એ શબ્દો સામજી હાર્દી બોલ્યો “તારી
 આવવાની મરજી તો હતીને ?”

“મરજી ન હોત તો આવત ખરી ?” આટલું કહી ઝોકટેવીઆએ
 ઝોરડામા પહેલીજવાર ચારે તરફ નજર કરી ભય તથા આશ્ચર્ય
 કપિત રવરે હાર્દી તરફ જોઈ તે બોલી “જે સ્ત્રી અને લઈ આવી
 હતી તે ચાલી કેમ મધ ?”

રનેહ ભરી નજરે પોતાની ફાકડી સાધીને હાર્દી દુનીઆદારી
 સમજવતો બોલ્યો “એ સમજ્યું છે એ જાણ્યું છે કે પ્રેમ શું બીજ
 છે, એ એ જાણ્યું છે કે પ્રિય જનોને એકત મળે છે આપણે એક
 બીજને કંઈ કંઈ વાતો કહેવાની હશે તે એ માયાળુ બાંધ સારી રીતે
 જાણ્યું છે તેથી એ ચાલી ગઈ

“હરે છે શા માટે ? પ્રિયે ! મારો પ્રેમ કેટલો અગાધ છે તે તું
 જાણ્યું છે ! કે કાલે રાતે ચરાબના નીચામા એ એ વાત બહો દીધી
 હતી હું હમેશા પ્રેમ અને ક્યાથીજ કામ લાંબા જગરનસ્તી કે
 સખ્તાઈ તારા પર કોણ ગુજરી શકે ?”

“નહિ જયોજ ! નહિ મને તમારા પર પુર્ણ વીશ્વાસ છે”

હાર્દીએ એને કમરમાંથી પકડી એવી રીતે પોતાના તરફ ધીમેથી ખેંચીને કહ્યું ‘તારે વહાવી ! હું જીવનભર તને ખુશ મીઠાજ શખવાની હું કોશીશ કરીશ”

હાર્દીના પોષાક રાજવંશી હતો તેનું વર્તન અચ્છરી હતું તેના ખમીશની કીમતી લેસ ખાસ ધ્યાન ખેંચતી હતી કોટ પાટણન અને રેશમી મેળ તથા કાળા છુટની શોભા પણ નારાજ હતી આ સમયે એની પ્રેમીકાની નજરે એની આગળમાં ચમકતી રત્ન જડિત વાદીથી એની સુદરતા અજેવ યદ યદ એની ખાત્રી થઇ કે એ કોઈ રાજવંશીનું જીવન મારી આા છે એને તરા ડરતો હતો પણ જ્યારે હાર્દીએ એને જોડથી પકડીને પોતાની નીકટ ખેંચી ત્યારે એ ચરચર ધ્રુજવા લાગી એનું કંથેશુ કમ કમી રહ્યું હાર્દી પોતાની જાળમાં ફસેલી નાજાના લમસે લમ મીઠાવી અપરા સૂતનું પાન કરવા લાગ્યો ત્યારેજ આ નિર્દોષ યુવતીને અનિર્વચનીય પ્રેમ વીણાના સંગીતનો નાદ લાગ્યો અને તે પાંચ મીનીટ શાન રહી

તે તેના સોનેરીવાળો સાથે રમવા લાગ્યો તેના રંગમ જેવા વાળ, કોમળ બુદ્ધિમાં પ્રાણને યુગતા તેની રેશમપર ફરફરી રહ્યા હતા. હાર્દી નિર્દોષ પ્રેમની ખસ્તી કરે છે એમ ખાની ઝોકડેવીઆએ મંડુગ મુખ સાતિથી ચાખી રહી હતી

“જયોજ ! તમે તો કહેતા હતા કે તમારે મને થણુ થણું કહેવાનું છે ?” ઝોકડેવીઆ કંક કંથુ છટા પણ હતી

‘હા બાળા!-” હાર્દી અતિ કોમળ મધુર અવાજે બોલ્યો “હું તમને કેટલા અચલ પ્રેમથી ચાહુ છું એ હું તને થી રીતે સમજાવુ ? આ વખતે આપણે એક સ્થાને એકસા છીએ આ બીનાનું મને અભિમાન છે એ આનંદનું વર્ણન કવિઓની શુષ્ક વાણીથી થવાનું છે ? મને એ અસીમ આનંદનો અત નથી મળતો વિચારતા વિચારતા પામલ થઇ જાઉ છું જ્યારે સુવિદ્ય દર્શનશાસ્ત્રી અસલ વિચાર કરતા છતા આ અનત વિશ્વનો અત નથી જાણતો ત્યારે અસલ મહામઘ જામ છે તેવીજ રીતે હું પણ વ્યાકુલ થઇ મથો

હુ ખરી વાત એ છે કે મારો પ્રેમ અતસૂન્યની પેઠે વિશ્વનાપી અને ચીન્સ્યાથી છે આ સ્વદેહો સિવાય મારો પ્રેમ કેમ પ્રગટ કરતો તે હુ બાણુતો નથી એ સિવાય તને મારા પ્રેમની સાખીતી આપવી માટે બીજી કશું નથી કહે બહાલી, કહે, કદી રાતને વખતે તારા પૂર્ણ આકાશને જોઈ તે કદિ એવો વિચાર કર્યો હતો કે તારો અતરંગમા અનત આકાશની પેઠે અનત ભાવથી વીકસીત થવા લાગ્યું છે? કલ્પનામળે અતમા કદી મનમા ને મનમા એવો વિચાર કર્યો છે તારો આત્મા વધુ આગળ ન જતા છેવટે કલાન્ત, અને ક્ષુબ્ધ થઈ ફરીથી પોતાના પાર્થિવ શરીરમા આવી પુગ્યો છે? જો તુ એવા વિચારવાળી હશે તો મારો તારા પરનો અસીમ પ્રેમ સમજી શકશે. પણ મારો પ્રેમ તને કેવી રીતે સમજાવુ તેજ અને સમજાવુ નથી તારે મને કેટલું બધું દુઃખ થવું હશે?”

પોતપોતાનું મન પીગળાવવાની પોતાના આશકની આવી શ્રીકી વાતો કદાચ રમણીને ગમતી નથી? એકટેવીઆને તે સામળી અપાર આનંદ થયો પણ તેનું વર્નન તેના પવિત્ર આત્માને ન રચ્યુ. તે બોલી “બ્યોબ્”! તમે આવા બનાવટી પ્રેમથી અને કલ્પિત કરવા માગો છો?”

“નહિ સુબન પ્રેમની પવિત્ર સોનામહોર છે ”

“તમે અને શું કુકમ કરો છો બ્યોબ્?”

“તું મારી થઈ જા ”

“હું તમારીજ છું ”

“નહિ એમ નહિ—આમ—” કદી આવેશથી એકટેવીઆને હાર્દમાંએ હાથ પકડ્યો. બાળા તેની આખોમાની નીચ વાસના એળખી કરી અંધ તે કુટણીએ પકી કરમરતે અવાજે બોલી

“મને માફ કરો ”

“જા તુ અને નથી ગાહતી.” કદી પુર્ત હાર્દમાંએ તેનો હાથ છેડી ઝોરડો છેડી જવા લાગ્યો. આ સમયે એકટેવીઆનો હૃન્મત પ્રેમ પામ્ય બન્યો તે હાર્દમાં કંઈક પ્રાર્થના કરતી વચગી પડી ને પવિત્ર એકટેવિયા પતીત થઈ.

પ્રકરણ ૧૩ મું.

લેદખા લેદ.

દશ વાગ્યા પછી ઝોઝટીયા મીસીસ એસનો દુકાનમાથી એકમી બહાર નીકળી હાલ્ડીએ એને સમજાવી દીધું હતું કે જો બન્ને મ યે બહાર નીકળશે તો દુકાનની “પ્રતિષ્ઠા”ને કલક લાગી જશે જુદા પડવા પહેલા હાલ્ડીએ ચાલાકીથી ફરીથી મળવાનું વચન પણ લઇ લીધું હતું

૧ પ્રિય વાચક ! હવે પેલા અધારા ભોયગામ કેદ થયલા સર રીચર્ડ અને પેજ તરફ નજર કર સર રીચર્ડની કરમ કયા પુરી થયા પછી બન્ને જણા ઉધી ગયા આ કુદરતી નીંદ ન હતી પણ થાક ૧૦ નીંદ હતી જેમ તેમ રાત ગઇ પણ ત્યા સુધી કારણ જણાય તેમ નહોતું ચોગરદમ અધરૂર-ધોર અધકાર છવાઇ રહ્યો હતો

અચાનક દગવાળની લોખંડી માકળ ખખડી દરવાજો ઉઘડ્યો અને એક આદમીએ કરડા સ્વરે પુછ્યું “કેમ સર રીચર્ડ તમારા દોસ્ત કેમ છે ?”

“ ઠીક છે ”

સર રીચર્ડ જવાબ આપ્યો “વાત એમ છે મર રીચર્ડ કે એક્સ બરીમા જે ભયકર બનાવ બન્યો છે તે પછી લોડો તમારે માટે કેવા નીચ ખમાલ બાધી રહ્યા છે તે જો કુ તમને કહેત તો તમે આરી વાત બનાવડી ગણી લેત પણ મીં પેજ સધળી વાત જાણે છે અને એમની વાત પગથી તમે દુનીયાની નજરે કેવા પાછુ છો તે સમજી શક્યા હશો.” પેલા શખસે કહ્યું

“માઇ, મને કેદ કરવા માટે મારા દુસ્મનોએ તને મોટી રકમ આપી હશે પણ હજુ કુ સાધન વીનાનો નથી હ ! અત્યારે પણ કુ એક એવા માણસ ઉપર ચીડી આપી શકુ કુ કે જે મને છોડી દેવા માટે એક હજાર પાઉંડ ન્યોચાવર કરી નાખશે ” સર રીચર્ડ લાચનુ પ્રતોબન બતાવ્યું.

“બસ બસ, ચાલાકી રહેવા દો છુટકુ હોય તો ગુપ્તગુપ્ત આ કામળ પર સહી કરો નહિ તો કેદમાં સડ્યા કરો પેલો ગ્રામ્ય છેલ્લો પાટલો બેઠો

“ઠીક છે” શ્વામથી બોલી બેરોનેટ ગુપ્ત થઈ ગયો

“કેમ મીં પેન ! જાઓ છોને ?” હવે પેલા મનાલીએ પેન તરફ ફરીને પુછ્યું

“હા” પેને જવાબ આપ્યો

“જો તમે કેદમાંથી છુટવા માગતા હો તો મેસર હડસન એન્ડ મોર્લી પર ચીઠી લખી આપો જે તે ૫૦૦ મીની મોકલી આપશે તો કાલ ના પરમ દીવસે તમારો અહીંથી છુટકારો થઈ જશે”

“પાચસો પાઉન્ડ !” નીરાશ થઈ પેન પોકાર્યો “એટલા તો એ ભોડો કદી નહિ આપે”

“અરે ! લખી તો જુઓ ! લખવામાં શું કમ છે ?”

“લાવો, બડીયો કલમ લાવો” પેન બોલ્યો

તે ઝોરડામાં બચકર અપકાર હોવાથી પેલો મનાલી પેનને બાળુના ઝોગડામાં લઇ ગયો જતી વખતે તે ભોપર બરાબર બધ કરવાનું બૂંધ્યો નહોતો પેન જે ઝોરડામાં બેઠો હતો ત્યાંથી દૂર દૂર સુતી નગર કરતા લાગ્યો પણ તે મક્કન લડન અથવા કયા શહેરમાં આવેલું છે તેને સમજી શક્યો નહિ અતે નીરાશ થઇ તેણે પોતાના માલીક ઉપર નીચેનો પત્ર લખ્યો -

મીં હડસન,

ગુડ બીડ,

બહાલ સાહેબ,

જે ભોકોને હું ફસાવ્યો આહતો હતો તેમના ફદમાં હું ફસી ગયો છું નમાજ પઢવા જતા મસીદ કોટે વળગવા જોવી વાત બની છે હું એક બચકર ભોપરામાં સડી રહ્યો છું. એ સ્થળ કયા આવ્યું છે તેની કંઇ ખબર પડતી નથી જે ભોકોએ મને કેદ કર્યો છે તેઓ મને પાંચસો પાઉન્ડ લીધા વીના છોડવા માગતા નથી તેમનાજ

એક માણસના કહેના પ્રમાણે આ પત્ર હું લખી રહ્યો છું હવે મહેંગાની રી સોનાની પાચસો નમદ ગીનીઓ એક થેલીમાં ભરી તેપર જે એચ. પી લખી હોસવી કાઢિના એમર્સ સ્ટાફના શીગનામે એકલી ખાપળે એટલું ચમા પછી છ કલાકમાં હું આપની તહેનાતમાં ખડો. યદિ જરૂરી અમલે અથવા બીજા કોઈ અને ગોપી કાઢશે એવી પ્રમણામાં પડશે નહિ

લી. સેવક, જે. એચ પેન.

આ ચીઠી લઈ પેસો મવાલી બોલ્યો "સાબાસ. તું બસો માણસ કે ઉભો રહે તને જરા ગમત કરાવું" એમ કહીને શરાબ વાલણી તથા ખાલા રકાળી રાખવાની અભરાઈ તગ્ન કર્યો એજ પળે પેનની ઈજર ટેબલની નીચે પડેલી એક મળખુત કાનસપર પડી વીજળીના પ્રમકારા જેવી સ્ફૂર્તિથી તેણે તે કાનમ ઉપાડી લઈ ડગલાના મળવામાં છુપાવી દીધી

પેસો માણસ શરાબની બાટલી લઈ આવ્યો પેનને એક ખાલી વાઈ અને બે દીનના ડબ્બા તથા બે પાઉ રોટી આપી તે પેનને મોયરામાં પહોંચાડી આવ્યો અને પછી તરત દરવાજે બંધ કરી દીધાં અંધ ગયો

મોયરામાં કેટલીકવાર પેન અને સર રીઅડ' ગુપચુપ આતાજ રહ્યા પછી પેન ધીમા સ્વારે કહ્યું

"શું અહીંથી નાસી જવું તમે અસક્ય ધારો છો?"

"નાસી જવું?" આ કબ્બ સાબળતા બેરોનેટની નસો ઝબ્કાળી રહી" એ કેમ અંધ શકે? દરવાજા મળખુત છે હોવાતો. પથર જેવી કે અને આપણી પાસે એક યુદ્ધો ખીલો પશુ નથી "

મહારી પાસે એક સુંદર કાનસ છે જરા જુઓ તો ખરા

"મહારથી સાકળ લાગી છે જો દરવાજો તોડવા જમશુ તો પર અનાજ સમજાશે."

"દરવાજાને હાથ લગાવવાની કંઈ જરૂર નથી હું હમણા બહાર ચો સારે બહુ જરાબર જોઈ આવ્યો છું આ મકાન બહુ નહાતું. જેટલું લાખુ આ બોયર છે એટલું જ લાખુ આ મકાન છે એની

બાણુમા ને કોઇ ઝોરડો હોય તો તે બીજા મકાનનો છે. માની લો કે આ દીવાલની પાછળ એક ઝોરડો છે. આપણે તેમા જવાની કોશિશ કરીશુ મહેને આશા છે કે એ મકાનના લોકો આપણા દુસ્મન નહીં થાય ગમે તે થાય પણ કોશિશ તો કરી જોઇએ. આ કાનમગી આપણે થોડા વખતમા આ દીવાલમા એવું મોટું કાણું પાડી ચક્રીશુ કે સહેવાડીથી આપણે આ મકાનમાથી પેલા મકાનમા જઇ ચક્રીશુ” પેન્ને ખુલાસો કર્યો.

“પ્રભુ કરે ને તમારી યોજના ફળે આપણે બન્ને મહેનત કરીશું. કાવો શરઆત હું કરું ”

“નહિ પહેલુ હું કરીશ પણ પેલો માણસ કદી બન્ની લઇને આવે છે કે ?”

“નહિ કદી નહિ.”

આ સાબળી પેન્ને નીરાત થઈ અને તે દીવાલપર કાનસ અજ-માવવા લાગ્યો. લગભગ એક કલાક તેણે સખા મહેનત કરી પણ એક ઈંટ પણ ન ખસી ઉપરનું એક ઈંચ મોટું પ્લાસ્ટર કાનસનો ભોમ થઇ પડ્યું હતું હવે સર રીચર્ડનો વારો આવ્યો. લગભગ એ વાગે એક ઈંટ ઉખડી મઇ બન્ને આ કામ થોડીકવાર બધ રજુ કેમકે કેદીઓ માટે ખાણુ લઇ જેલર આવવાનો વખત થઈ ગયો થોડીબવારમા જેલર આવ્યો અને તેણે બટાકાનું ફાક, બીર, ઝેરત, વગેરે ભોજન રજુ કર્યું અરધો કલાક પેટપુખમા ગયો જેલર ચાલ્યો ગયો પુન ખોદકામ ચાલ્યું એક ઈંટ ઉખડી જવાથી હવે કામ થણુજ રહેલું થઇ ગયું હતું બન્નેએ પૂરજોસથી દીવાલ ખોદ ખોદ કરી, બંને બાકોર પાડ્યું પેન્ને મો અદર નોખી જોયું તો માજીનું મકાન પણ બોમરા જ્યેજન જણાયું બન્ને એ બાકામાંથી બાણુના મકાનમા કુદી પડ્યા, સારે નસીમે એક ઝોરડાનું બારણું ખુલ્લું હતું પેન્ને ધીમે રહીને દરવાજો ખોલ્યો, અથકા અધાર છવાયું હતું. આધળાની માફક બને હાથો આગળ રાખીને પેન્ને આગળ વધવા લાગ્યો પાત્ર દસ કદમ જતા તેના હાથે એક સીડી અડધી અત્યંત સાવધાનીથી તે સીડીપર ચડવા લાગ્યો. શર રીચર્ડ

તેની પાછળ આવેનો હતો. આ સમયે પણ બચકર અધિકાર અને નિર્જનતા છવાયા હતા. અને બન્ને સીડીના નાકાપર પહોંચ્યા ત્યાં તેમને કંઈક પ્રકાશ નજરે પડ્યો અને દરવાજો ક્યાં પડ્યો છે તે બન્ને બાણી શક્યા. પ્રકાશ એટલો ઝાંખો હતો કે એક બીજાના મોઢો પણ દેખાતા નહોતા. કંઈ અવાજ ન થાય એવા ડરથી બન્ને બહુ સાવધાનીથી ડગ ભરતા હતા. આખરે પેન મુખ્ય દરવાજા આગળ જઈ પહોંચ્યો. તે બંધ હતો પણ ચાવી તાળાની અદરજ હતી તેણે ધીમેથી તાળુ ખોલી નાખ્યું. આહ ! હવે સ્વતંત્રતાની— છુટકારાની પળ આવી, એ પળે પેનની છાતી આનંદથી ઉછળી રહી પણ તે ધણો સાવધ માણસ હતો. જો બન્ને સાથે બહાર નીકળી જશે અને દુશ્મનનો કોઈ માણસ બહાર ફરતો હશે તો તેની તરત નજર પડશે એમ ધારી તેણે સર રીચર્ડનો હાથ પકડી તેને બારણામાથી બહાર કાઢી ચૂક્યો. પોતાને પ્રથમ બહાર કાઢવામા પેને ઉદારતા વાપરી છે એમ સર રીચર્ડ સમજ્યો પણ પેનની ખરી મતલબ અત્યંત સાવધાનીથી કામ લેવાની હતી.

સર રીચર્ડને બહાર કાઢ્યા પછી પેને પુનઃ બારણા બંધ કરી દીધા અને તે મુખ્ય ઉભો રહ્યો. એજ પળે ઉપરના ઔરડામાથી કોઈ દુખી અને દર્દી માણસના કાસવાનો અવાજ આવ્યો. પેન ચોક્યો તોપણ તે લક્ષ્યપૂર્વક સામળવા લાગ્યો. તેને લાગ્યું કે માનસિક અને શારીરિક દુખથી પીડિત મન કોઈ ત્રીસ પાડી રહ્યું છે એ દર્દી કાણ છે તે બાણવાની પેને મુખ્ય ઇચ્છાસા મન દાદર પાસે જઈ તે આગુરતાથી ઉપરથી આવેનો કરણ અવાજ સામળવા લાગ્યો.

“ઓહ ! કેવું બચકર ! હું એકલો અહિં મરી રહ્યો છું—બધા તજ બધા—હું એકલો—તદન એકલો—આ મુમસામ મકાનમાં એકલો પાણી પાણી કરતો મરી જાઉં છું. શું કોઈ નહિ આવે ? હામ ! મૃત્યુ !—”

આ તુટ્યા કુટ્યા શબ્દો સામળી પેનની ખાત્રી મન કે કોઈ કોઈ દર્દીજ ઉપર છે તે દાદર ચઢી જો ઔરડામાથી અવાજ આવતો હતો તેમા સીધા ધુસી ગયો એક તુટેલા ખાટપર મેલા

બીજાના પર એક વૃદ્ધ માણસ પડ્યો હતો તેના ચહેરા પર મોતની શીકા આવી ગઈ હતી આખો ઉડી ઉતરી ગયો હતો તેના ચહેરા પર નેજ મરી ગયું હતું અને તેના એકદર દેખાવ પરથી એમજ લાગતું હતું કે તે હવે ઘડા બે ધડીનો આ દુનિયાનો મહેમાન છે તેના માલ ધર કચ્ચલી વળી ગયો હતો કાઠો મુઠા અત્યંત વધી જાયથી ચહેરા ડગમણો થઈ ગયો હતો આ કમનસીબ વૃદ્ધ એક હથેલી પર માથું રાખી બીજા હાથે દીવાનાની પેંડે ચાદર પકડી તેના માંક વાળી રહ્યો હતો.

ધરમાનો સામાન અભવસ્થિત પડ્યો હતો દિવાલની અદર જડી લીધેલા એક નાના કમાટમા ખાવા પીવાની સામગ્રી હતી. એક જગ્યાએ બે ચાર શીલીય અને કેટલીક પેનીઓ પડી હતી. દીવાલો પર અનેક કાળા ડાંધ હતા.

એરકામા ઝાખી બલી ટમટમી રહી હતી પેળને ભોતાજ પેલા જઈક દર્દના ચહેરા પર આશા ચમકી પેળે તેને પાણી પાત્ર પુછ્યું.

“બોલો, બીજું શું કરું ? તમે આટલા બીમાર છો છતાં એકલા પડ્યા છો—”

“હા બાપ ! એકલો—તદન એકલો પડ્યો છું મારી બદમાશ પુત્રી જીવીયા બાપને એકલો છોડી ધણા વખતથી ધણા વખતથી ”

‘તમને જુન લાગી છે ? કું તમને કંઈ ખવડાવું—’ કહી પેળ ખોરાક ભેવા ઉઠ્યો.

“નહિ બાપ ! નહિ મારે ખાવું નથી. કું મોતની શક બેધ રહો છું —”

“તો કું ડાકટરને બોલાવી લાવું—” પેળ બોલ્યો.

નહિ—નહિ—હવે મને કંઈ આશા નથી હવે મને કોઈ બચાવી શકે એમ નથી. કું મોતની નજીક જતો જઈ છું કંઈ રૂધાઈ જાય છે, આખો તેજ હીન થઈ ગયો છે બાપ, તમે કયા છો ? બતી કેમ જુઝવી નાખી ?” આ વખતે તો તે વૃદ્ધનો ચહેરા ધણે બધાંર થઈ ગયો.

“કું અહિ છું. બતી જુઝવી નથી મોલે તમારે કંઈ રહેવું છે ?” પેળ દીલસોજ સ્વરે બોલ્યો.

“જરા મારી પાસે આવો મારા મ્હો આગળ તમારો કાન લાવો—મારા તકીઆની નીચે હાથ નાખો—બરાબર મારા માથા પરના ઉશીકાની નીચે ત્યાંથી પોકેટ લઇ લો—જીલ્લીઆને કહેજો—મારો જાન જામ છે ઝોહ ! પ્રભુ ! ક્ષમા ! દયા ! હન્ના ! જીલ્લીયા ! ક્ષમા ! દયા !”

એજ પળે તે વૃધ્ધનો આત્મા ઉડી ગયો.

એજ પળે તે જોરડામાનો ઝાખો દીવો પણ યુઝાઈ ગયો પેજ આ જોઇ ડરી ગયો હમણાજ પેલો બુદ્ધો મરણ પામ્યો હતો, એકાત જગ્યા હતી તેમા દીવો યુઝાઈ જવાથી મનુષ્યની મનોદક્ષા કેવી વિચિત્ર થઇ પડે ? કેદમાંથી છૂટવા માટે પેજના હૃદયમા કેટલાક સમયથી ઉત્પાહ ઉછાળા મારી રહ્યો હતો પણ આ બનાવથી તે બ્યાકુળ થઈ ગયો અચાનક તેના મનમા એક પ્રકારનો આતંક ઉત્પન્ન થઇ ગયો.

પેલા વૃધ્ધના ઉશીકાની નીચેથી પેજે જે પોકેટ બુક કાઢી હતી તે લઇ અતિ ઝડપથી તે નીચે ઉતરના લાગ્યો જાણે કોઇ ભૂત યા પીશાચ તેની પાછળ પડ્યા હોયની તેમ તે નીચે ભાગી જતો હતો આરચાર પમથીયા ફૂદી તે દાદર ઉતરી ગયો અને મુખ્ય દરવાજા પાસે આવ્યો ત્યારેજ તેના જીવમા જીવ આબ્યો પોકેટ બુક સંભાળીને રાખવા માટે તે જરા થોભી ગયો એજ પળે બહાર નીકળવાના ડરથી તે ફરીથી મગનયો ચૂત્તુનુ અચાનક દરજ્જા જોઇ તે ગઇ રાતના બધા બનાવો જૂઠી ગયો હતો હવે તે ફરીથી યાદ આબ્યા તેને હવે યાદ આવી કે તે જોયરાગાથી નાસી આબ્યો છે અને બહાર જતા જો તેને મેન્શનનો કોઈ માણસ જોઈ જશે નો તેના બાર વાગી જશે આવા અચકર વિચાર આવવા છતાં જે મકાનમા મુરદુ પડ્યું હતું ત્યાં વધુ વાર રહેવાની તેની હિમ્મત ચાલી નહિ પેજ પોતાનાજ પડછાયાથી ડરવા લાગ્યો. પેલા મૃત બુદ્ધનો પ્રેતાત્મા તેને પકડવા માટે દાદર પરથી ઉતરે છે એવો તેને ભાસ થવા લાગ્યો.

અતે તે જીવપર આબ્યો, દરવાજો ખોલ્યો અને બહાર મ્હો કાઠી આસપાસ નજર કરી કોઇ માણસ ન પડવાથી તેના દીલને

જરા ટાઢક વળી તે બહાર નીકળ્યો. ઉતાવળથી આમ તેમ નજર મરતા તેને જણાયું કે ગથીમાના સમૂળા મકાનો જર્જરીત હાલતમાં હતા મહોલકામાં ગરીબો અને હલકા માણસો વસતા હતા એક ક્ષણ પેજ પોતે જે મકાનમાં કેદ હતો તે અને હમણા જે મકાનમાંથી બહાર નીકળ્યો તે બન્નેને જોતો હોયો રહ્યો જે મકાનમાં તે કેદ હતો તેની ઉપલી બારીમાં શેઠની નજરે પડતી હતી એ જોઈ પેજ બબડ્યો “નહાસો મોજથી સતેલા જણાય છે તેમને ખબર નથી લાગતી કે બોયર ખાલી પડ્યું છે”

હવે તે અત્યંત વેગથી ગમીને નાકે ગયો ત્યાં જઈ તેણે ગલીના નામવાળા પાટીયુ વાચવાની કારોષ કરી પણ તેનો હેતુ સફળ થયો નહિ ગથીમાથી બહાર નીકળી તે એક લાખી, સાકડી કાચી સડક પર જઈ પહોંચ્યો આ રસ્તાપરના મકાનો પરથી તેની ખાત્રી થઈ ગઈ કે અહિં પણ હલકા માણસોનો જ નિવાસ છે તે ગમે તેમ રસ્તો કાપવા લાગ્યો કોઈ જગ્યાએ ભાડાની માડી મળી જરો એવી તેને આશા હતી પણ ક્યાં પણ માડીનો સ્ટેન્ડ જણાયા નહી, રસ્તામાં એ ચાર માણસ જતા જણાયા તેમને તે કંઈ પૂછી શક્યો નહિ કંઈક પૂછવાથી કોઈને કંઈ શકે ઉપજે ને વળી પાછી આશ્વત આવી પડે એવા ભયથી તે અપચત માર્ગ કાપતો રહ્યો.

- અચાનક કોઈ દેવળના ધડિયાળમાં એ વાગ્યા થોડીવારમાં પેજ બારીંગ ઝીટમાં જઈ પહોંચ્યો આ રસ્તો પેજ જણ્યો હતો હવે તેની ખાત્રી થઈ કે તેને લડનના પૂર્વ ભાગમાં કેદ કરવામાં આવ્યો હતો. પણ એવું કેદખાતું એ ફરીથી શોધી શકે એમ નહોતું ગમે તેમ હો પેજને સીધા રસ્તો મળી ગયો પોણા કલાકમાં તે ટાવર હીલ જઈ પહોંચ્યો ત્યાં તેને ભાડાની માડી મળી ગઈ અને તેમાં બેસી રાતે ત્રણ વાગે પેજ બેંગર્ડ એન્ડ બુલ્ડવર હોટલમાં ફરીકામ થવાને આમંત્રણી થયો.

પ્રકરણ ૧૪ મું.

પોલીસ મારે પથરાતી બળ.

પોલીસે રૂઢીઠા મિસીસ બ્રેસની દુકાનમાં મી. હાર્લી એક ઓરડામાં મિસ ઓકટેવીઆના પ્રેમમાં લીન થઈ ગયો હતો તેજ સમયે એ દુકાનવાળા મકાનના એક બીજા ઓરડામાં એક ઓર બનાવ બની રહ્યો હતો.

રાતના નવ વાગી ગયા હતા. દુકાનમાં માલ વેચનારી મુવતીએ દુકાન બંધ કરવાની તૈયારી કરી રહી હતી મિસીસ બ્રેસ જીવનમાં કામ પર નજર રાખતી હતી એ પણ સેટ બેન્ચ રકબેરવાળા મકાનમાંથી એક નોકરે બાવી મિસીસ બ્રેસને ધીમે રવરે કંઈ સંદેશો સૂણાવ્યો.

“ઓહો! હોડં ફ્લોરેમલ !” બાનદથી આ બે ત્રણ સબ્જેક્ટો બોલી મિસીસ બ્રેસ પોતાના ખાસ દિવાનખાનામાં ગઈ.

દિવાનખાનું નાનું પણ સુસજ્જિત હતું. તેમાંના રાચરચીલા પરથી મિસીસ બ્રેસની કલા પ્રિયતાનો ખ્યાલ આવતો હતો. બનાવટી ફૂલોથી શોભી રહેલા કેટલાક ફલાવર વાઝ, સુદર તરવીરો, ફાન્સની બનાવટનું ટાઇમપીસ ધડીઆળ, ખૂબ જ ઇચ્છા મોટી કાચીકાતની કેટલીક સુદર મૂર્તિઓ, બુક કેસમાં શોભતા પુસ્તકો—વિગેરેથી દિવાનખાનાની શોભામાં અનેરો વૃદ્ધિ થતી હતી એક બાજુ સમડીમાં અગ્નિ ધીબી રહ્યો હતો બીજા પ્રકાશમાં બારીપરના રંગીન પરદાઓની સુદરતા ચમકી ઉઠી હતી.

એ ઓરડામાં એક આરામ ખુરશી પર એક નવમુવક બેઠો હતો અને વારંવાર ધડીઆળ તરફ જોતો પોતાના કાચમાંની સોનાની મુઠવાળી લાકડીથી ધીમે ધીમે જુટ પર તાલ મારતો હતો તે હોડં ફ્લોરેમલ હતો અચાનક તેનો મોટો ભાઈ બુન્ડરી જવાથી તેને પરપરાથી આવતો આવેલો હોડંનો ખિતાબ અને અમાધ સંપત્તિ મળી ગયા હતા હજુ તેના શોકદંડક કાળા વસ્ત્રો ઉતર્યા નહોતા પણ એ સ્થાન વસ્યો પણ તેને ખૂબ શોભી રહ્યો હતો. તેને

કુદરતેજ એવી ખુબસુરતી બધી હતી કે તે વધારવાને
કૃત્રિમ સાધનોનો ઉપયોગ કરવો પડતો નહિ તેનું વદન ચઢી રા
જેવું મોઢક હતું તેનું વય બાવીસ વર્ષનું હતું ઝુઝનો દોરો
હજી કુટરો નહોતો. દાદીપર અંજો ફેરવવાની જરૂર હતી પેલા
નહોતી તેના દાત મોતી જેવા સફેદ હતા નાક નાનું અને પા
હતું ઝોઠ પાતળા હતા અને તેપર ઝુલાળી સુરખી હતી કાન
ઝુલાયમ જણાતા હતા તેના સાચા ધુધરાયલા વાળ તેના ખભા
વીખરાઈ તેની સુદરતામાં અપૂર્વ વધારો કરતા હતા ઉમત અને પ્ર
લભાટની ઉપર બરાબર મધ્ય ભાગમાંથી વાળની સેથી પડવાથી
મહે આભાદ ક્ષી જેવું લાગતું હતું તેની આખો મોટી, કાતિલ
મગ્ગાતી હતી તેના અંગ પ્રલમ્ભ વિલામપ્રિયતા કમઠી
હતી તેનું દંડ પુરપોથી જરા નાનું અને ક્ષીઓથી મોટું
શરીર સુડોળ અને તદુરસ્ત હતું અવાજ રમણીઓ જેવો મ
અને મોઢક હતો તેની વાત કરવાની છટા પણ આકર્ષક હતી
વિલાસી હતો પણ લમ્પટ નહોતો અડખડટ કાર્ય કે બીજાસ બ
તેને મગતા નહિ તે સુદરીઓનો પૂર્ણ ભક્ત હતો છતાં શરાળ
સોખીન નહોતો તેને પુરૂષ મિત્રો મગતા નહિ પણ ક્ષીઓ
સહવાસમાં તે કલાકોના કલાક ખુશીથી ઝુભાવી નાખતો કેટલું નવ
રમણીને જોતાજ તે હૃદય ચૂમાવી બેસતો તેનું હૃદય ઉદાર
વિચારો ઉમદા હતા ખુશમતી મિત્રોને તે કદિ પૈસા ધીરતો ના
પણ યોગ્ય પાત્ર જોઈ સેકડો મીનીઓ દાનમાં આપી દેતો હ
સૂધી નેણે લગ્ન કર્યું નહોતું અને લગ્નની બેડીમાં જકડાવાની તે
મરજી પણ નહોતી એક ક્ષીને એ બાંધી આપી છુદગી માળવા
વિચારજ તેને અસહ્ય લાગતો તેની પાસે અદળક લદ્દમી હ
તેના શીર પર ચાતાપિતા મા બે બેલ બેલનાર વડીલ હતાજ ન
તેને પ્રેમનોજ નાદ લાગ્યો હતો રાત સ્તિ તે કોઈ રમણી
પ્રેમમાંજ મજસુદ રહેતો અને તે માટે પાણી પેટે દ્રવ્ય વાપરી નાખ
મિસીસ બેસ જેવી દયાવાન ક્ષી આવા વિલાસી સુવાનને બ
ઉપયોગી થઈ પડે એ રવાનાવીક છે. તેની દુકાનમાંથી લખમજ કાં
સુવતીઓમાંની, ધણી ખરી થોડું ફોરેમલની પ્રજાની થઈ ચૂકી હ

મિસીસ એસ એ એગ્રામા આવતાજ હોઈ ફોરેમન જરા ઉભો થયો અને બેઠા પછી તરતજ એ વિચારી મુવાન બોલ્યો.
 “બહાલી ! આજ ક્ય દિવસથી હું આમથી તેમ ને તેમથી એમ છૂમી રહ્યો છું છતાં મારે મન માને એવી કોઈ પણ રમણી મારી નજરે પડી નથી તારા સિવાય મારી મનોકામના પૂર્ણ નહિજ થાય એવા ખ્યાલથી આજે હું તારી પાસે આંખો છું”

“ત્યારે તો તમે ક્યાને પાત્ર છો” મિસીસ એસ સ્મિત કરતી બોલી

“ખરેખર હું ક્યા પાત્ર છું” તે બોલ્યો અને તેની નજર મિસીસ એસના અપખુલા ઉરજ પર પડી

“બહાલી ! આજે તું બહુજ મોહક જણાય છે હો !”

“તમે મારા પર તો લટું નથી થયા ને ?”

“ખરેખર, આજે હું તારા પર આકર્ષ થયો છું બહાલી ! તું એટલી સુદર છે કે મીંડ એસની મને અદેખાઈ આવે છે—”

આ વાત સાંભળી મિસીસ એસ ચોકી અને જરા ચુસ્તે થઈ બોલી “મારા હોઈ ! તમે મારી મસ્કરી કરો છો ?”

“નહિ નહિ તું જાણે છે કે હું તારે દીલ દુખવવા માગતો નથી”

“હા . .”

“વારુ એ વાત જવા દે તું નારાજ ન થા જો, આજે પદર દિવસ થયા મેં એવી કોઈ પ્રવતી નથી જોધ કે જોને જોતાજ જાન બૂલી જવાય—”

“કંઈ શીકર નહિ તમને મેં એવી એક નવી નવેલીતું ઠેકાણું હું તમને જતાણું—” મિસીસ એસ બોલી

“જલદી જોલ—બહાલી ! જલદી જોલ !” હોઈ ફોરેમન નવી રમણીની વાત આવતાંજ બેઝેન બની બોલ્યો.

“જરા ધીરજ ખરો બહુ કહું છું આટલા ઉતાવળા કેમ થઈ જાઓ છો ?” મિસીસ એસ જરા ચુસ્તેરખેને બોલી “મારી

પીછાનના એક નીપુણ પ્રેમીને અત્યંત દોષ કર્યા પછી એક પુલવાડીમાથી બે અધખીલી કલિંગો મળ્યા છે.”

“ત્યારે તો એ સગી બહેનોજ હશે—”

“હા અને એ બે બહેનો એવી ખુબસુરત છે કે તેમને જોતાજ અનેક રૂપમર્વિતાઓના મર્વ બળી જાય છે એમની એકને બે જોધ છે અત્યારે પણ તે આ ઘરમા છે.”

શેડ ફોરેમધલુ વદન ખીલી ગયું તેની નસોમા કામાઝિ બ્યાપી રહ્યો. “આજે તું મારી પાસેથી સો મીની છનામ પડાવી જશે એમ લાગે છે.”

“નહિ સાબળો તો ખરા” મિત્રીસ એસ બોલી “મોટી બહેન તો પ્રેમ પિજરમા પુરાઈ ગઈ છે ને પ્રેમની પાઠશાળામા કંકડા છુટી રહી છે નાની કલિના તમે ભ્રમર થાઓ.”

“એ પણ એની મોટી બહેન જેવીજ મોહક છે?” તે વિલાસી અમીરે પૂછ્યું.

“બે તેને જોધ નથી પણ સાબળવા પ્રમાણે તેની ખુબ સુરતી પણ જળનનાક છે જો એ રમણી તમારી પ્રણયિની થઈ તો તમે સર્વને થોડાક સમય માટે ભૂલી જશો.”

“એમ ! હું તો તારી વાત પરથીજ એના પર મોહી પડ્યો છું હવે એ પરી મને ક્યારે મળશે તે કહે—”

“વાત એમ છે કે એ બે બહેનો કોઈ આબરુદાર મુહરમ્મની કન્યા છે એ મુહરમ્મ કુલીન છે પણ હાલમા તેની સ્થિતિ સારી નથી કેટલાક દિવસથી તે બહારમામ ગયો છે. મોટી કન્યાનું નામ ઝોકરેવિયા છે તે એક રમીલા મુવાનના પ્રેમમા પડી છે. નાની પોલીન તમારી થવાનો સમ્ભવ છે. ઝોકરેવિયાને વિશ્વાસ છે કે તેના પ્રેમી તેની સાથે લગ્ન કરશે પણ એમા તે જખરી ખતા ખાય છે એ કહેવાની જરૂર નથી કાલે રાતે તેના પ્રેમીએ એતાને પ્રેમ પ્રગટ કર્યો હતો અને આજે તે તેને અહિ મળવા ખીલી છે આ પરથી એ કેટલી પ્રેમવશ થઈ ગઈ છે તે સમજી શકાશે. મારી

ધારણા મંગાણે પોલીન પણ એવીજ નિર્દોષ અને બોળી દરો તેને પ્રેમ ભળતા રસાવતા તમારા જેવા ઉત્સાહને કેટલી વાર લાગશે ?”

“હુ એને ખૂબ પ્યાર કરીશ”

“નહિ નહિ મેં એક મુક્તિ શોધી મળી છે જેથી તમે બહુ સહેલાઈથી ડરીશો મદ છતી આવશે”

“શુ ?”

“તમને સ્ત્રીના પોષાક કેવો લાગશે ?” મિસીસ એમ એ અમીર તરફ માર્ગિક નજર ફેંકી બોલી

“એકાદા મમજી મમે સ્ત્રીને પોષક મને આપ્યાદ શોભી રહેશે. એક અભણી મુવતી ગીરદીમા પોતાની માથી છૂટી પડી ગઇ છે, રાતનો વખત છે, બહુ ડરી ગઇ છે તેથી એક રાત આશ્રય માટે છે—અસ, એજ મુકિન છે ને ?”

“હા તમે બરાબર સમજી ગયા હવે મારી વાત સામળી ભો મેં તમને કહી દીધું છે કે મોટી બહેન એક રમીલા જવાનને દીલ હક્ર ચૂકી છે એ મૃદુરુષ મારા પર તમારા જેવીજ અમી કરી નજર રાખે છે એકાકેત્રિવાનો પિતા ઘેર આવ્યા પછી એકકસ કામચુસર તે તેને ઘેર ન મળી શકે ને માટે બને આ ધરમા મળી શકે એવી જોડવણુ કરવાની જરૂર છે પોલીનને છોડી એકાકેત્રિવા લાભો વખત સુધી ગેરહાજર રહી શકે અને તેના મુખત પ્રેમની વાત બહાર ન આવે તે માટે પોલીનને પણ પ્રેમ માર્ગે ચલાવવાની જરૂર છે. બ્યારે બને એક બીજાની વાત જણી જશે સારે ઉભય એટલી ચાલાક મર્ધ જશે કે તેમના પિતાને કંઈ ખબર નહિ પડે.”

“આ તો સોના કરતા પીળું ! બન્નેને મન પસંદ પ્રેમીઓ મળી જશે ત્યારે એક બીજીથી ડરશે પણ નહિ ઉલટું ઉભય એક બીજાને મદદ કરશે અને લાગે છે કે એકાકેત્રિવાના આશ્રમે પોલીનને માટે પ્રેમી શોધી કાઢવણુ કામ તને સોંપ્યું છે—”

“હા એકાકેત્રિવા આની તે પહેલા એમણે એ વાત છેડી હતી.

તેમનો શુભ પ્રેમ પ્રકટ ન થઈ જાય તેની જવાબદારી મારે
આપે છે”

“આ પરથી લાગે છે કે તો કોઈ મોટા માણસ હોવો જોઈએ
ને તેની ખતી ધણી સકારીલ હશે”

“ખરેખર તે લણા મોટા માણસ છે તેમની જાદો થોડા
વખતમાં થઈ જશે તમે જાણો છો કે હું કોઈ પણ માણસનો
ભેદ જોલતી નથી”

“હા બહાવી! એ હું સારી પેઢે જાણુ છું બીજાની પ્રેમલીલામાં
માથું મારવાની મારી તમ્હા પણ નથી આકરેવીવાનો પ્રેમી કોણ
છે, કેવો છે, તે જાણવાની મને શી પડી છે? મારે તો પોલીનનું
કામ છે હવે એ કામ તું ક્યારે હાથ ધરશે?”

“કાલે રાતે કાલે રહવારે બીઠી લખીને હું તમારી બેચેની
હર કરી હમ્મિ”

‘થેકસા!’

“હવે જરા ચરામ લેશો?” મિસીસ બ્રેસ મહેમાનગીરી
કરવાની શરૂઆત કરી

“હું-કાંઈ અને ચોક્કસ સિવાય કોઈપણ કેરી વસ્તુ લેતો નથી”
તે ખુરશીપરથી ઉભો થયો અને આવનામાં પોતાનું સ્વરૂપ જોઈ
મેલ્યો “યુવતીના પોષાકમાં તો હું શોભી નીકળીશ પણ મને
પણુમાર કોણ સમજવશે?”

“હું છું ને બહાલા!” હસતી હસતી મિસીસ બ્રેસ બોલી

“તારા જેવી રાણુમાર સમજવાની હોય તો પછી વાપોજ શો? હી
ફોરેમલે મિસીસ બ્રેસના ગુનાખી માલોપગ હાથ ફેરવ્યો મિસીસ
સ તેથી જરા પણ નારાજ ન થઈ ત્યાર પછી એ ગુલામ અમીરે
જ લીધી પાછલા મકાનમાં જવાના રસ્તા સુધી મિસીસ બ્રેસ તેની
પે મઈ અને પછી તેનો નોકર એ અમીરને ફરવાળ સુધી
ફી આંચો.

પ્રકરણ ૧૫ મું.

પેલા બુઢાની પોકેટ છુક.

અદમાસ મેન્સમેનના બચકર લોચગમાથી બહાર નીકળી પેલા બુઢાના મોત સમયની તૂટી ફૂટી વાત સામળી તેના ઉશ્શીકા નીચેયા પોકેટ છુક લઇ શકેલો પાકેલો પેજ જયોર્જ એન્ડ યુસ્વર હોટલમા મગે ત્યા પોતાના ઓરડામા મધ તરતજ તેણે પેલા મરનાર બુઢાની પોકેટ છુક તપાસવા માડી રાતના ત્રણ વાગ્યા હતા, તે થાકી ગયો હતો, આખો મીચાઇ જતો હતો તો પણ તે ધારજ ધરી શક્યો નહિ તેા સવાના ઓરડામા મગડી મળગાવવાનો સામાન મૌજુદ હતો તરત તેણે સમડી સળગાવી હડી ઉડાવી દીધી અને મગડી પાસે ખુરશી પર બેસી પોકેટ છુક ત્રેવા માડી પોકેટ છુક જરી પુરાણી હતી તે પર ચરમીના ડાઘ લગ્યા હતા તેના પાનાનો ફેટલોક ભાગ ફાટી ગયો હતો ટમલ પર પોકેટ છુક મૂચી પેજ તેના પાના ઉઘલાવવા લગ્યો તેમાથી તેને જૂના ફાટેલા કાગળો મળ્યા. પ્રથમ એક કાગળની ધડી મળી તેને સ્પર્શ કરતા પેજને જણાયુ કે તે ઘણી નગમ છે એ ત્રણ કાગળો ઉપરથી કદી નાખતા તેમાથી કાઢના માથાના વાળની એક લાખી યુદ્ધ નીકળી વાળ પર ધૂળ લાગી હતી તો પણ એક સમય એ વાળ રેશમ જેવા મુલાયમ અને કાળા ભર જોવા હશે એમ પેજને લાગ્યુ વાળની જુદી માપી જોતા તે એ શીટથી પણ લાખી જણાઇ વાળોમા હલુય કાળાશ અને કોમળના હતી પણ તેની ચમક ઉડી મધ હતી એ વાળ કોઈ કોમળ હુદયની અતીત આશા અને પ્રીતિના ચિન્હ સમાન હતા ફેટલીકવાર એ વાળ જોઇ પેજ જે કાગળમા એ વાળ આધ્યા હતા તે કાગળો જોવા લાગ્યો જોતા જોતા એક કાગળમા કંઇ લખાણ મહુમ પડ્યુ અક્ષરો ગાખા પડી ગયા હતા અને ફેટલાક શબ્દો ઉડી ગયા હતા કાગળ ધણો જુનો હતો પેજે મહા મુસીબતે નીચલા શબ્દો વાંચ્યા.

“હન્ના લાઇટ ફુટના વાળ-તેના પ્રિયતમને માટે-સેટ જેમ્સ સ્કવેર-ડીસેમ્બર ૧૭૫૬”

આ સખ્દો વાચનાજ પેજ ચોકચો વાચનારને આ પ્રસંગે પહેલા પ્રકરણમાની હકીકત યાદ કરવાની અમે વિનતી કરીએ છીએ જ્યોર્જ એન્ડ જુલિયર હોટલમા ચોદામરોમા ચતી વાતચીત પ્રસંગે હન્ના લાઇટ ડુટ અને ઇચ્છા કરના ગળ ત્રીજા જ્યોર્જ વચ્ચેના ખુપ પ્રેમની વાત પેજે કહી હતી તે અંગે સ્મૃતિપટ પર તાજ કરવાની જરૂર છે

હન્ના લાઇટ ડુટના વાળની લટ જોઇ પેજની અગળયત્રી અને કુતુહલ વધી ગયા અવસ્ય આ વાળ હાલના ઇચ્છા કરના મહારાજ ત્રીજા જ્યોર્જની પ્રજ્ઞાનીનાજ છે એમ પેજને લાચુ તેણે સમાજથી વાળની જુલુ કાગળમા બાધી લીધી અને બીજા કાગળો તપાસવા માડ્યા

તેણે એક બીજો કાગળનો ટુકડો હાથમા લીધો બારીક નિરિક્ષણ કરતા તેને જણાયુ કે આ કોઈ કાગળનો અર્ધો ભાગ છે-આખો નથી કાગળ ધણો જુનો થઇ જવાથી તે ફાટી ગયો હતો એક ભાગ પેજના હાથમા હતો બીજો ભાગ તેણે ધણો શોધ્યો પણ તે તેને મળી શક્યો નહિ પેજ નિરાશ થયો અને તેને એ અર્ધો કાગળ વાચવા લાગ્યો કાગળમાના અક્ષરો જુરા અને ખીળા થઇ ગયા હતા જાણે આગમા બળી જવાથી એ કાગળનો રંગજ બદલાઇ ગયો હોયની એવો ભાસ થતો હતો પેજે જોયુ કે અક્ષરો કોઇ પુરૂષના હાથના છે મહા મુસીમતે તેણે નીચેના સખ્દો વાચ્યા

“આથી હું આખી આલમને જણાવુ છું

વેલ્સ, આથી જાહેર

મિસ હન્ના લાઇટ ડુટ

કારણથી પ્રાણથી પણ વધુ પ્રેમ

સર્વ શક્તિમાન પરમાત્માની સમક્ષ ભવિષ્યની પત્ની

આથી જાહેર થાય કે હું

પવિત્ર દીલથી પ્રતિજ્ઞા કરું છું અને

ઇશ્વરની ઇચ્છાથી, મારી પરમ ભક્તિ

કારણથી હન્ના લાઇટ ડુટની સાથે

સમ્મતિ અને મળુરી આપે
 અરેવીકાર કરે તો ઇશ્વર
 થી જ્યારે હું આ ગજની ગાળી
 તારે વમર વિલ્લએ મળકુર હન્ના
 અદભુ કરોશ અને અમે પરસ્પર
 વિવેચના કરીએ છીએ તેનું નિદર્શન
 હું આજે ત્રીજી એપ્રીલ
 આ પ્રતિજ્ઞા પત્ર પર સહી કરે છું
 સાક્ષી
 વિલિયમ સ્ટેમ્પડ બેરોનેટ

ઉપલેા અરધો પત્ર વાચ્યા પછી ફરીથી પેન્ને ગાકીના અરધા
 પત્રની શોધ કરી પણ તેને બાગ્યે નિરાશાજ લખાઈ હતી ઉપલા
 શબ્દો વાચના તેની ખાત્રી થઈ ગઈકે આ પત્રને ઇગ્ગડના રાજનશ
 સાથે ખાસ સંબંધ છે જે પૂરો પત્ર મળી જાય તો વિના
 તકનીકી સમ્મતિ બેઠ પેન્ને માનુષ પડી જાય સાક્ષી તરિકે મરહુમ
 બેરોનેટ મર વીલીઅમ સ્ટેમ્પડની સહી ફોનાથી તે એટલુય સમજાયો
 કે હાલના સરરીચર્ડસ્ટેમ્પડના જન્મ રિપે પ્રમાણ જે અદના ચાલે
 છે તેમા કઈ પણ સલાય હશે ! આ અરધો પત્ર અત્યારે નકામો
 જણાતો હતો છતાં તે હજા લાઈટ કુટના જીવન જતાતનુ સ્મૃતિ
 ચિન્હ છે એવી પેન્નેની ખાત્રા થઈ ગઈ

આ પહે પેન્ને એ ખ્યાલ આવ્યો કે જે બુદ્ધાના ઉશીકા
 નીચેથી આ પોકેટ બુક મળી હતી તે કોણુ હશે ? પણ અત્યારે
 એવા વિચાર કરવાની તેને નવરાસ નહોતી આ બેરી કથા પર વધુ
 પ્રકાશ પાડનારા કામળો મળી આવે એવી આશાથી તે પુન પોકેટ
 બુકમાના બીજા કામળો જોવા લાગ્યો આ વખતે તેના હાથમા જે
 પત્ર આવ્યો તે પણ બુનો અને ફાટેલો હતો પણ તે પરના અક્ષરો
 સ્પષ્ટ હતા એ પત્ર નીચે અનુજમ હતો -

નામનાર પ્રિન્સ ઓફ વેલ્થ,

તા. ૯ મી ફેબ્રુઆરી ૧૭૫૭

તમારો પત્ર મળ્યો તે પરથી તમારી રાજકીય પદવીની અને ખર્ચ પડી એ હકીકત જાણતા મારી અભ્યર્થના પાર રહ્યા નહિ હું તો અવાજન થઈ ગઈ મારી યુધ્ધિ જહેર મારી મધ આ પત્ર લખતી વખતે પણ મારે દીકરા જ્ઞાવર બની રહ્યું છે મારે હૃદય મારે વચ્ચે નર્થા ચત્રની પેઠે પત્ર લખી નાખું છું પણ ચિન્ત એકદમ અસ્થિર છે જાણે અવળી ચિતા દૂર થઈ ગઈ હોય એમ લાગે છે પાછલી વાતોનું સ્મરણ પણ સ્વપ્ન સમુ લાગે છે અને જાસ થાય છે કે ભવિષ્યમાં મારાપગ એક જાદુની આકૃતિ આવી પડશે એમ કેમ થાય છે તે સમજાતું નથી તમારા પ્રેમ સિવાય અને કષ્ટ જાદુ રહેતું નથી

હી ફક્ત તમારી,
એચ. એલ.

આ પત્રના અક્ષર સુદર અને લાખા પ્રેમાળ કાના પત્ર જેવી લખિત હતી પેળની ખાત્રી થઈ કે આ પત્ર હન્ના લાઈટ કુટનો છે જેને બીજો પત્ર કાઢ્યો તે નીચે મુજબ હતો

તા. ૧૧ મી ફેબ્રુઆરી ૧૭૫૭

મારા પરમ પ્રિય રાજકુમાર,

તમે કૃપા કરી જે પત્ર મોકલ્યો છે તેથી અને સંપૂર્ણ વિશ્વાસ આપ્યો છે હું તમારા પ્રેમ માટે શકાશીય છું એવો વિચાર પણ જૂઠાં બર્થો છે નહિ મેં તમારા પ્રેમ પર કદિ શકાતી નજર કરી નર્થા તમે તમારી પ્રતિષ્ઠા પાળી શકશો કે નહિ તેનીજ અને ચિતા હતી હવે એ ચિતા પણ દૂર થઈ ગઈ છે સમજી વાત પ્રગટ થવા છતાં મારા ભાઈઓ અને એક ભોલ પણ કલો નથી તે જાણીને તમે આનંદ પાવશો. તમે જે સમયે મળવાનું લખ્યું છે તે સમયે હું જરૂર તમારા દર્શન કરવા આવીશ

હાહા રાજકુમાર ! કાલ સાંજ સુધી પ્રણામ

હન્ના.

આ પત્ર વાંચી પેળે એક ત્રીજો પત્ર ઉપડ્યો તે નીચે મુજબ હતો

તા. ૨૩ મી જુન ૧૭૫૭

મારા રાજકુમાર ! મારા પ્રિયતમ ! મારા પ્રાણથી પણ અધિક
ધારા સ્વામી ! આજે આ પત્રદ્વારા હું તમને જે શુભ સમાચાર
જણાવવા માગુ છું તે જાણીને આપને અત્યંત આનંદ થશે હું
ગર્ભવતી છું અને આનંદ યામ છે કે હું આપના અચલ અને
અટલ પ્રેમનો ઉપહાર થથા સમયે આપવાને હાગવસાલી થઈશ
શેડી સ્ટેમ્ફર્ડ આ સમયે મારી સાથે છે તે મારા પર અત્યંત
પ્રેમ રાખે છે આજે ત્રીજો પહોરે હું તેને ઘેર જઈશ અને
પોતાની સાથે થઈ જવા માટે તે અત્યંત આગ્રહ કરી રહી છે
એલિસબેથીની પાસે તેનો એક સુદર જગલો છે હું એક સખી
તરિકેજ તેની સાથે જતી નથી શેડી સ્ટેમ્ફર્ડને થઈ કાલેજ માણુમ
પડ્યું કે તે પણ મારા જેવીજ છે નોખપોથી જોતા જણાય છે કે
અમે બન્ને એકજ દિવસે ગર્ભવતી થઈ હતી બહા ! બે સખીઓની
આવી સમાન દશા કેટલા આનંદ કાયક અને છતાં કેટલી આશ્ચર્ય
જનક છે ! તમે કહેરની બહાર જવાના છો તેથી હું સર વીલીયમ
અને શેડી સ્ટેમ્ફર્ડની સાથે એલિસબેથીની જવાની રમ્મ માગુ છું હું
આપને પ્રતિજ્ઞા પુર્વક કહું છું કે જનિવાર પહેલાં હું પાછી ફરી
થથા સમયે આપને મળીશ

તમારો મારા પર અટલ પ્રેમ છે તે માટે હું આપની અત્યંત
કણી છું તમારા પત્રને મેં હજારો ચુમીઓથી વધાવી લીધો છે
અને તમને મળવા પહેલાં એ પત્રને ફર હજાર વાર ચુમી લઈશ

તમારી સ્નેહાળ પત્ની,

હન્ના

રાજા ત્રીજો જ્યોજી જ્યારે પ્રિન્સ ઓફ વેલ્સ હતો સારે તેણે
હન્ના લાઇટ ફુટ સાથે છૂપા લગ્ન કર્યાં હતા તેનું પ્રત્યક્ષ પ્રમાણ
આ પત્રમાં મળી મળે પેળે સર વીલીયમ સ્ટેમ્ફર્ડની સહીવાળો પત્ર
ફરીથી જોયો પણ તેમાં તારીખ માણુમ પડી નહિ તેણે અનુમાન

ક્યું કે આ પત્ર ૧૭૫૭ ના જીન મહિનામાં લખાયો છે પેલો અરથો કાચળ લગના સર્ટિફિકેટ જેવો હતો એ વાત પેળ ક્યારની મમજી મથો હતો તેણે કલ્પના કરી કે આ છપ્પ લખ તાં ૧૧ મી ફેબ્રુઆરી અને ૨૩ મી જીન ૧૭૫૭ ની વચ્ચે મળ્યું હોવું જોઈએ. તે બીજા પત્રો વાચવાને એટલો બધો આતુર હતો કે આ બીના પર તેણે વધુ વિચાર ન કર્યો તેણે એક બીજો પત્ર કાઢી વાચના માડ્યો.

સ્ટેમ્પ્ડ હાઉસ—

તાં ૬ ઠી જાન્યુઆરી ૧૭૫૮

શોકાતુર, વિદવળ અને નિરાશ મધ પામલ જેવી કાલે રાતે અગીઆર વાગે હું અહિં આવી અરે પરમાત્મા ! શું મારા કુટેના કપાળમાં આવુજ લખ્યું હતું ? તમે મને કહિ ચાહી નહોતી—નહિ—કહિ તમાગ દીલમાં મારે માટે પ્રેમ પ્રકટયો નહોતો હવે હું સર્વ સમજી ગઈ છું અને હૈયેશને માટે આ માટે તણ હો છે ? જે તમારા બાળકની માતા થવાની છે તેના પર પણ તમને દયા નથી આવતી ? હાથ ! હું શું લખી ગઈ છું તે પણ હું જાણતી નથી આખ્યાયી ચોધાર આસુ પહેતા હોવાથી હું જે લખુ છું તે વાચી શકતી નથી મનજ આગની પેઠે ધીખી રહ્યું છે હું પામલ જેવી મધ રહી છું આ કલ્પ શખ્તો માટે અને માફ કરજો હું આ સહન કરી શકતી નથી આ પત્ર સળગાવી દઈ બીજો લખી શકતી નથી કેમકે આજ પત્રપરથી મારા દીલમાં કેવો દાવાનલ સળગી રહ્યો છે તે તમને માલુમ પડશે સ્વામી ! પત્ર લખજો નહિ નહિ હવે એ પ્રિય નામથી તમને નહિ બોલાવું તો પણ પત્ર લખજો જૂલસો નહિ પત્ર જરૂર લખજો”

આ પત્ર પર કોઈની સહી નહોતી પણ હન્ના લાઇટકુટના બીજા પત્રોના અક્ષરે સાથે આ પત્રના અક્ષરો આખાદ મળતા હતાં પત્રની તારીખ જોઈ પેળ મનમાં વિચારવા લાગ્યો “આ સમયે તો હન્નાને પૂરા માલુમ થયા હશે. કદાચ તેથીજ તે સ્ટેમ્પ્ડ હાઉસમાં

રફી હશે. હાલના બેરોનેટના જન્મ સબધી જે મપ આવે છે તે આ પગથી સાચી લાગે છે કોઈ આ પત્રો ખરીદી લેશે તો અને મોટી રકમ મળશે ને હું મોટા માણસ થઈ જઈશ પણ પેલો બુદ્ધો કોણ હતો ? અને બુલીઆનું નામ તે વારવાર પોકારતો હતો એ બુલીઆ કોણ છે ? હું પણ કેવો બેરફર છું. પહેલા મોકેટ બુક તો જોઈ લઉં પછી બીજા વિચારો થઈ ગયેશે”

આવા વિચાર કરી તેણે એક બીજો પત્ર કાઢ્યો. તેના અક્ષરો જોતાજ તે ચમક્યો. તેમાં હન્ના લાક્ષ્ટ કુટની કંઈ વાત નહોતી સરનામાપર “જોસફ વોરન, બેગર્સ ફાઈફ, હોર્સલી ડાઉન” લખ્યું હતું અને કવગર એલસબરીની ટપાલની છાપ હતી. અક્ષરો સ્પષ્ટ હતા કાગળ જરા મેલો મયો હતો તો પણ બીજા પત્રો કરતાં નવો જણાતો હતો. પેજ આગુગતાથી એ પત્ર વાચવા લાગ્યો.

તા. ૧૭ મી માર્ચ ૧૭૬૪

તમારી સમજણી સરતો કયુલ છે આ પત્રની સાથે સો પાઉન્ડની નોટ બીડી છે તેની પહેલાં લખાણે જવાબ પહેલાની પેઠે મી. એમ ના નામ પર લખાણે અને કવગ પર “આનમી” શબ્દ જરૂર લખાણે પહેલી વખતે અને ત્રણ હજાર લઈશું અને આજથી છ મહિનામાં બીજા ત્રણ હજાર લઈશું માલ ચોરસ પેટીમાં બંધ કરજો પેટી પોણા ઇંચથી પાતળી ન હોવી જોઈએ તેના ઠાકણ પર બરાબર લેખાડના પટ્ટા મારજો. કોઈ માણસ મારફતે પેટી મોકલજો અને ઠેકાણુના કાર્ડ પર ખૂણામાં “સી એન્ડ કંપની”ની છાપ મારજો પેટી મળવે બીજી સો પૌન્ડની નોટ મોકલવામાં આવશે”

આ પત્રનો અર્થ પેજ પ્રથમ તો ન સમજ્યો તે પર કોઈની સહી નહોતી પણ અચાનક તેને યાદ આવ્યું કે પેલા જલકર ભોયરામાં સર રીચર્ડ સ્ટેમ્ફર્ડ પોતાની કરણ કથા કહેતા પોતાના ભાગીદારો અને જલમાસ મેગ્સમેને બનાવટી સીકકા સબધી કરેલા કાવત્રાની કંઈ વાત કરી હતી ફરીથી પત્ર જોતા પેજને સ્પષ્ટ માણુમ પડ્યું કે આ પત્ર બનાવટી સીકકાઓ સબધીજ છે તે મનમાં વિચારમાલા મોડવવા લાગ્યો “આ પર એલસબરીની પોષ્ટની છાપ છે મી.

એમ એટલે માર્ટીન ! બેકનો કોઇ કારકુન પત્ર ન જોતે તે માટે પત્ર પર “ખાનગી” શબ્દ લખવાની સૂચના મળે છે માલ એટલે ખનાવટી ગીનીઓ ! આહ ! બદમાસો બધા ચાલક જણાય છે. લડનની બેકો જેવી પેટીમા નાણા મોકલે છે તેવીજ પેટીમા નાણા મોકલવા લખ્યું છે સી એન્ડ કંપની કુટસ કંપનીને માટે લખવામા આવ્યું છે- કામ એવી હુલિવારીથી ચલુ છે કે બેકમા પેટી પહોચતા ખજાનચી એમજ સમજે છે કે કુટસ કંપનીમાથીજ ગીનીઓ આવી છે ! આહ ! માર્ટીન અને રામસે જેવા પાણ બદમાસો મે આજ સુધી જોયા નથી હવે સર રીચર્ડની નિર્દોષતા સાબીત કરવામા વાધો નહિ આવે જોઉં તો ખરો-બીજુ શુ મળે છે ?”

પેન્ડે એક નાનો પત્ર ઉપાડ્યો તેના અક્ષર કોઇ સ્ત્રીના જણાતા હતા પણ હન્નાના અક્ષરો જેવા નહોતા પત્ર જરા બેદી જણાતો હતો

તા. ૭ મી જુલાઇ ૧૭૯૪

બીજી ડીલીવરીમા તમને એક મોટો પત્ર મળશે તેમા સધળી હકીકત રપષ્ટ લખી છે તે પર રસોચાનિકે હવા લગાવળે કુ કાલે સાંજે ટી એમ ને મળીશ

એલ. એલ.

હવે ફક્ત બેજ કાગળો બાકી રહ્યા એક ધડી વાળેસો સાદો કાગળ હતો પણ તે પર કંઈ લખવામા આવ્યું છે કે નહિ તે પેજ જણી શક્યો નહિ આવ્યો કાગળ કોરોજ જણાતો હતો

છેસો પત્ર અત્યંત ટૂંકો હતો તેમા કોઇએ કંપિત હાથે નીચેના વાક્યો લખ્યા હતા —

“સામાન ભરવાના ઓરગ્રની કાળી બાજુના ખુણામા જે પત્રક છે તેની નીચે તપાસ કરજો અને જે કંઈ મળે તેનો બુધિય પૂર્વક ઉપયોગ કરજો જુલીયા ! સાવધાનીથી કામ લેજો તો તાર કસ્માણુ થશે; નહિ તો અક્ષતમા આવી પડીશ ”

આ છેલ્લો પત્ર વાંચી જે સંખ્યા કાઢી એક ચેટીમાં મૂકી તેને તાણુ માર્યું અને પોતે બીજાના પર પડ્યો સ્વપ્નમાં તે મેક્સમેન હન્ના લાઇટફુટ, સર રીચર્ડ સ્ટેમ્પર્ડ અને પેન્ના બુકાને જોવા લાગ્યો. સહવારે દસ વાગે તે ઉઠ્યો સારે તેનું આખું શરીર શરદીથી ઝલાઇ ગયું હતું બોયરામાની શરદીનું આ પરિણામ છે એમ ધારી તેણે ડોક્ટરને બોલાવ્યો અને મેસર્મ્ હડત્તન એન્ડ મોરલીપર એક પત્ર લખી ખબર આપી કે “હું બોયરામાથી નાસી છટી બ્યોર્ન એન્ડ બુલ્કવર હોટલમાં આવી ગયો છું માટે જો તમે હજી સુધી બેગર્સ સ્ટાફમાં પૈસા મોકલ્યા ન હોય તો હવે મોકલવાની જરૂર નથી રખાશ મા બધો ખુલાસો કરીશ

પ્રકરણ ૧૬ મું.

હવે હોના પાટવી કુંવર.

અમે જે સમયની નવય કથા લખીએ છીએ તે સમયે હવે હોના પાટવી કુંભાર યાને પ્રિન્સ જોફ વેલ્મ “કાર્લટન મેન્શન”ના રહેતો હતો. આજે તેના શયનગૃહમાં અમે વાચનારને લાઇ જવા માગીએ છીએ.

પુવરાજના શયનગૃહની બબડનો પાર નહોતો. જમીન પર એક મોટો ફિમળી અને સુદર માનીયો પડ્યો હતો. એ માલીયો એટલો મુલાયમ હતો કે તે પર ખુલ્લા પગ ચૂકતા પગમાં મલમલીયા થતા બારીઓ પર જગીના બરતવાળા સુદર પગલો લટકી રહ્યા હતા. અને એ પરફા એના રીંડે ટાંગવામાં આવ્યા હતા કે જેથી હવે હોની તીવ્ર ઠડી ઝોરડામાં પ્રવેશ કરી શકતી નહોતી.

એક બાજુ એક સુમનિજત પલમ પડ્યો હતો. પલમ પર રેશમની તળાઈને ઉતીકાઓ ચોળી રહ્યા હતા. આસપાસી રમતી જર્દીન બરતથી મકચક થતી મચ્છરદાની પલમની શોભા જોર વધારી ચૂકતી હતી તેની બાજુમાં કાળા આરસપહાણુનું એક ટેબલ પડ્યું હતું. શીશીએ એ ટેબલ બનાવવામાં પોતાની કળા સંપૂર્ણ ખર્ચી નાખી હતી તે પર સોડાની બે ત્રણ બાટલીઓ, શરાબની બોટલ, બ્રાડીથી અરફું બરેલું એક પ્યાલું, અને કાચની કેટલીક પ્યાનીઓ પડ્યા હતા. પલમની નજીકમાં બે બારીઓની વચ્ચે એક ફ્રેસીંગ ટેબલ હતું તે પર સોનાની ફેમમાં મટેલો એક ચોતરફ ફરતો આવતો હતો. આ આવનામાં પ્રકાશનું પ્રતિબિમ્બ પડતા તેની સુદરતા અપૂર્વ મધ જતી હતી. કપડા રાખવા માટે રત્ન જડિત ચાદીની બે પેટીઓ ત્યાં પડી હતી. તેમાંની નાની પેટી પર અસો, ઘાત સાફ કરવાનું બ્રશ, વાળનું બ્રશ, નખ કાપવાની કાતર, નાકના બાલ કાઢવાનો ચીપીઓ, પોએટમની ડબ્બી, સુમધી સાબુની જોડીઓ, તેલની શીશી, અન્તરોની શીશીઓ વિ. શુઆરની ચીજોનો એવો મોટો ઢગલો પડ્યો હતો કે બાર માણસો તેમાંથી શુઆર કરી શકે. પણ આ બધો ધૂમાડો ફક્ત એકજ માણસ માટે કરવામાં આવ્યો હતો.

ઝોરડાના મધ્ય ભાગમાં સખેલા એક ટેમલ પર નાની નાની સમસેરો, મોક્ષીંગનો સામાન, સીકારની આબુક કિમતી લાકડીઓ, મોડેસ્તરની ટોપીઓ, બદુકો, પીસ્તોલો, રાઇફલો, પેરીમથી મગાવેલી બેસરમ તસ્વીરો વિ પડ્યા હતા છપીઓ નિર્લંબજ હોવા છતાં કલાના નાદર નમુના રૂપ હતી તેમાંની રમણીઓ જાણે હમણાં બોલશે એવીજ લાગતી અને તેમને જોતાજ જોનારના હૃદયમાં ક્રમાગ્નિ પ્રદીપ્ત થતો હતો જો તેના ચિત્રકારોએ પોતાની મળા રીધે માર્ગે ચાપરી હોત તો તેઓ અમર થઇ જાત ટેમલ પર પડેલા પુસ્તકો એવા બીભત્સ હતા કે તે વાચના માઝરે આંખો પણ સરમાઇ જાય ! ચીનાઇ રમકડા, અનેક પ્રકારની ધડીઆળો, વીટીઓ, હીરા જડીત ગાઈરે અને સ્ટાર ઓફ ઓર્ડર્સ જાણે મામુથી ચીજ હોય તેમ ત્યાં પડ્યા હતા તે સમયની નટીઓની હાથીદાનની મૂર્તિઓ, પુરાણી સીકકા, જુના બ્રીટીશ હાથીઆરો, રોમના જુના વાસણો, કેયોલીક મુમના કિમતી રમણ ચિન્હો, અનેક રમણીઓની અસખ્ય પ્રેમ પત્રિકાઓ પણ આ ટેમલ પર નજરે પડતા હતા એ પત્રોમાંના કેટલાક તો વચાચ પણ નહોતા કેટલાક પત્રોના કવરમાં કોઇ પ્રેમવશ રમણીના રેશમ જેવા અગતતા વાળો જણાતા હતા લક્ષ્મીથી ખરીદી સકાય એવી સર્વ વિદાસ અને રમરાગની વસ્તુઓ અહિં સીચી સીચીને ભરવામાં આવી હતી ગરીબ પ્રજાના કલ્યાણ માટે રાજ્યની તીજોગી ખાસી હતી પણ મોહમમક પાછળ સપડા મયલા મુવરાજની એ ધડીની મોજ માટે લાખો પૌડો ધૂમાડો થયો હતો

એક બાબુ એક ટેમલ પર અમનુસની ડેસ્ક હતી તેનું તાણુ ખાસ આવી સિવાય ઉઘડતું નહિ મુવરાજના ખાનગી પત્રો અ ડેસ્કમાં રહેતા અને તેની આવી પ્રિન્સ ઓફ વેલ્સ હમેશા પોતાના વેસ્ટ કોટમાં રાખતો

દિવાલો પર સુપ્રસિધ્ધ ચિત્રકારોની પીછીની સુદર કૃતિઓ ટાંગી હતી પણ એ સર્વ ચિત્રો મોહ અને કામની વાસનાનો અગ્નિ ધીખાવી દે એવા હતા ટાઇપીન લુફ્ટીયાને બન્ને હાથોએ પકડી

આલિંગન છર્મ રહ્યો હતો અને લુકંકીયા તેના પગમાંથી ફૂલ્યાને તડકડી રહી હતી બીજા ચિત્રમાં કઢીઓપેટાના ખુણા વક્ષસ્થલ પર ચાક્ર એન્ટની પડ્યો હતો. લીલી છત્ર વનવાડીમાં માસ અને નિનસની નમ્ર છબી ચીતરવામાં આવી હતી એવા અનેક વિલાસી ચિત્રો પ્રગટના આવી મદી પતિની વિલાસીશૃતિનો ખ્યાલ આપતા તેના શયનમૃદુને દીપાવી રહ્યા હતા.

શયનમૃદુના મુખ્ય બાજુમાં સિવાય બીજા બે દાર હતા એક દૂધ દાર હતું અને બીજું હમામખાનામાં જવાનું । મુસ્લીમ બાદશાહોના રનાનાગાર જેવું જ હમામખાનું પ્રિન્સે જનાવસનું હતું હમામખાનાની ચારે દિવાલો આઈનાથી મઢી લેવામાં આવી હતી સ્પ્રિંગવાળી આરામ ખુરશીઓ સફાઈથી ત્યાં જોડવામાં આવી હતી તેમાં પથ્થુ કરાઈની બાટલીઓ ને સુગંધી પદાર્થોની શીશીઓ મોજુદ હતી એ રનાનાગાર જોતાજ ભલભલા માણુમને એકવાર વિલાસી થઈ જવાનું મન થઈ જતું.

રહવારે લગભગ દશ વાગે રાજકુમારની નીકા તૂટી આગસથી બગાસા ખાઈ, ધીમે ધીમે આખો બોલી તેણે જોસથી કપાળ દાબ્યું રાતે ઉજમરે કરવાથી તથા સુરા-ભવાનીની અપૂર્વ ભક્તિ કરવાથી રાજેશ્રીનું માથું સખ્ત દુખતું હતું તે પલગપર બેઠો થયો ને તરતજ બાળુના ટેબલ પર પડેલા ગ્લાસમાં જગળ નાખી તેમાં સોડા મીઠાવી મટમટાવી ઝેલો નિલનિયમ પ્રમાણે સુરાપાનતું મગલા ચરણુ કર્યા પછી તેની નજર રત્ન જડિત ધડીયાળ પર પડી રહ્યો વાગવા આવ્યા હતા તરતજ તેણે રેશમની દોરી બેચી નોકરને બોલાવવાની ધડી વગાડી બીજીજ પળે તેનો ફેચ હાથુરીયો તેની ખીદમતમાં હાજર થયો તેણે સુદર કાળા વસ્ત્રો પહેર્યા હતા અને હમ્મરમાં લગભગ ત્રીસેક વર્ષનો જણાતો હતો

“આજ ઠંડી ધણી છે, જરમીન !-” પ્રિન્સ બોલ્યો

“હા હા હમ્મર !”

ફાસનો વતની હોવા છતાં પ્રિન્સનો નોકર જરમીન શુધ્ધ અંગ્રેજી ભાષા બોલી શકતો હતો.

“સમડી સ્વર્ગમાવ—”

તરત હુકમનો અમલ થયો જરાવાર તાપી પ્રિન્સ મોહ્યો.
“જરમીન ! સાચું બોલજો કાલે રાત્રે મેં ખૂબ લાલ પાણી
પીધું હતું ?”

“જી હુશુર બેહોશ થઈ ગયા હતા” તોફાન બોલ્યો

“હું જાનતો હતો કે બેમાન તે પૂછતો નથી મને ઉચકીને
પલગ પર નાખવો પડ્યો હતો ?”

“જી હા સરકાર !—”

“ભારે તો મેં જરા વધુ ઢીંચ્યો હતો વાર જ એક પેગ ખાડી
લાવ—”

જર્મીન તરત ખાડી લાવ્યો ને પ્રિન્સ ધીમે ધીમે તે પી ગયો

“ગુપ્ત દાર ઉધાડ મીઠું મીઠું આવવાના છે તે નાસ્તો પશુ
અહિંજ ભેરો”

“આપ નામદાર પલગ પરજ નાસ્તો ભેરો ?”

“નહિ નહિ હું હમણાં ઉડીને સ્નાન કરીશ અગ્નીમાર વાગે
નાસ્તો લાવજો હવે જ—”

જરમીન ગુપ્ત દાર ખોલી ચાલતો થયો.

બે ત્રણ મિનીટમાં ગુપ્ત દારના દ્વાર પરથી બે બકિનઓના
ધીમા સ્વર અને હાસ્યનો અવાજ સંભળાયો તે સાંભળતાજ રાજ
કુમાર ઉભો થયો અને મનમાં ને મનમાં ખીજવાઈને બબડ્યો.
“બદમાસ મીઠું આજે વળી કંઈ રીતરજ રમવા માગે છે મેં
એને એકલાજ આવવાની તાકીદ કરી હતી પશુ—”

તે આમ બબડતો હતો એવામાં ગુપ્ત દાર પરનો મખમલનો
પરદો હઠાવી એક પુરુષ આવી પહોંચ્યો એક બે કદમ આગળ
આવી તેણે શુવરાજને સલામ કરી ને તે ત્યાજ ઉભો રહ્યો બીજી
પળે તેનો સાથી પશુ આવી પહોંચ્યો.

પહેલા આવનારનું નામ ટીમોથી મીઠું હતું પશુ તેના મિત્રો
તેને ટીમ મીઠુંસને નામેજ બોલાવતા તેનું વય ત્રીસેક વર્ષનું હતું.

કદ નહીં પણ શરીર સમકત હતું. તેના અહેમ પર શીતળનાં કંઈ હતા આખો છુરી, બલ લુધરાલા અને ફાત સુંદર હતા. તે એકદમ એકાંત હતો એમ કહેવાય એમ નથી તેના વાળ લાલ હતા મોનો ધાગ સાથે નહેનો તોપણ રમણીઓના તે છેક અળખામણો થાય એવો નહેતો જ્યારે તે ઘોડેસ્વાર થઈ જ્યાર નીતળનો ત્યારે અનેક અમીર ભીંગે તેને સીંગ ઝુમ્મી નમન કરી શકેરના અનેક અમીર ઉમંગે તેને ચાલતા હતા રાજકુમારના મિત્ર હોવા માટે નહિ પણ દીપ મીંગસના કેલક મણો માટે લોકો તેનો સત્કાર કરતા હતા હાથ ધુધમા એક માણસની જરૂર પડતા દીપ મીંગસજ તૈયાર થતો મુકામનાજ અને કચુતરોની લડાઈમાં તટસ્થ ન્યાયાધીશ એજ થઈ શકતો ઘોડ દોડ અને શિદારમાં મીંગસ એકો મણાતો સગીત અને વક્તાનાજનો પણ એ ઉત્સાહ હતો. એ ત્રણ બાટલી શરાબ પી જરા પણ લથડયા વિના ઘેર જઈ શકતો શરાબ અને અમ્બોની ભાત પારખવામાં એના જેવો પરિક્ષક મળતો મુશ્કેલ હતો પીસ્તોલ અને બડકની નીશાનગાજમાં એ સિધ્ધસ્ત મણાતો મુકાબાજ, તરવાનો, દોડવાની, કૂદવાની રમતો, વિ મા એ પાવરધે હતો કોઈ સલાહ માગવા આવે તો પોતાના મનમાં આવે એવી સલાહ આપી દેતો આટલું વર્ણન કરવા છતાં અમે તેના અર્ધાં ઝુલ્લો પણ વર્ણવી શક્યા નથી તે કેવો હતો તે આ વાર્તાની રમણગિર તેણે મિત્ર વિચિત્ર કામ જોવાથી વાચનારને માણસ પડી જશે રાજકુમારનો તે જમણો હાથ હતો તેના વિના સુવરાજ કંઈ કરી શકતો નહિ તે કોઈ રમણીનું સનીત્ર નષ્ટ કરી આવતો ને તેમાંથી રાજવશની કીર્તિ પર કલક લાગતો જેવો પ્રસન્ન આવતો ત્યારે મીંગસ તે સ્ત્રીના આપ્ત જનોને સમજાવી સમાધાની કરાવી દેતો પ્રિન્સનું મનનું ખાલી થઈ જતું ત્યારે તે તેને કોઈ શ્રીમત પાસે નાણા અપાવતો કોઈવાર પ્રિન્સને ખૂબ કડક પડતા ત્યારે તેની કિમતી વસ્તુઓ તથા તેની પ્રણયીની મિસીસ શીટરબર્ટના અલકારો દીપ મીંગસ સેન્ડ રોડના કોઈ સાહુકારને ત્યાં ગીરા મૂકી પ્રિન્સનું કામ કરી આપતો પ્રિન્સે તજ દીધેલ કોઈ રમણીને સમજાવી પટાવી આશાસન આપ્યું, કોઈના માણસોને મારી મુક્યા, મુખ્ય

પ્રેમના ઘોઠાળા પર પરદા નાખવા અને પ્રિન્સના માગનારોએને ચૂપ રાખવા વિ કામ મીંગલસન બનવી શકતો, પ્રિન્સ તેને મિત્ર નેવો મણતો તેથી બોબ અમીર ઉમરાવો પણ તેની સાથે પ્રેમથી વર્તતા આથી દીમ મીંગલસ મોટા મોટા શ્રીમતોની મશ્કરી હિંમતી શકતો પણ તેથી ચુસ્તે થવાને બદલે અમીરો ઉલટા રાજ થતા ઘોડાની સરતમા આ પૂનળા સાથે યુવરાજને પહેલી પીછાન થઈ હતી તે પહેલા તે શુ કરતો હતો તે કોઈ જાણતું નહોતું તે ગમે તે હોય પણ તેનામા કોઈ જાતનું અભિમાન નહોતું રાજકુમાર પાસેથી કોઈવાર કંઈ ધનિમ જાણતું તે તથા જુગારમા કોઈવાર દાવ લાગી જાય તો તે-એ સિવાય રાજેશ્રી પાસે કમાઈનું કંઈ સાધન નહોતું તેના આરિય આટે કોઈ કંઈ આડી વાત કરી શકતું નહોતું છતાં યુવાન રમણીઓ સાથે દીમ મીંગલસનો પરિચય થતો જોઈ તેમના મા બાપ રાજ થતા નહેતા

પ્રિન્સના મિત્ર સાથે અમે વાચકની પૂરી પીછાન કરાવી દીધી પણ તેનો સાથી કોણ છે ?

આ અદ્ભુત વારવાનો બીજો ભાગ તરત વાંચશો.

તેયાર છે !

સચિત્ર

તેયાર છે !

હાસ્ય તરંગ.

(હાસ્ય રસથી ભરપુર)

આ પુસ્તકને વાંચવા લીધા પછી પુરૂ કયા સિવાય
છોડવાનું મન થયે નહિ કારણ કે દીલપગીર દુશ્મકાઓ,
અને હાસ્ય રસથી ભરપુર આ પુસ્તક તમોને પેટ પકડીને
હસાવશે અને તમો ખુરસો પર બેઠા હોયો તો તમારે
જરૂર જમીનની સીટ લેવી પડશે વાચતા તમોને મસ્ત
સાથે જ્ઞાન આપશે

પૃષ્ઠ સંખ્યા ૨૦૦) અને સુંદર ત્રણ ચિત્રો હોવા છતાં

કિંમત માત્ર રૂ. ૨-૦-૦

તેયાર છે !

સચિત્ર

તેયાર છે

ભારત વર્ષનો ઉષઃકાળ.

(સચિત્ર રાજનૈતિક અને સામાજિક નવલ કથા)

આ નવલકથા એટલી બધી રસીક છે કે વાચવા લીધા
પછી પુરી કર્યા સિવાય છોડવાનું મન થયે નહિ પ્રેમ રસ
તથા સામાજિક રાજ નૈતિક જાળતોષી ભરપુર પુસ્તક તમો
વાચતા અભયગીમા મસ્તાવ થયો સુંદર કપડાનું પાકું
પુઠું, સોનેરી નામ સાથે, ત્રણ સુંદર ચિત્રો હોવા છતાં

કિંમત રૂ. ૨-૮-૦

આજેજ મળાવે

તૈયાર છે.

સચિત્ર

સ્વામી રામતિર્થ

નું જીવન ચરિત્ર (સંપૂર્ણ)

પહેલી આવૃત્તી.

સાહિત્ય પ્રેમીઓને અત્યુત્તમ અવસર

એક આદર્શ દેશ સન્યાસીનું

રસમય જીવન.

આ પુસ્તકમાં શું જોશે ? ધર્મ સેવાની જેના હીલમા ધનશ હતી, સ્વદેશ ધર્મનો ઉધ્ધાર કરવાની જેના ઉરમાં ખટકી હતી, મારો દેશ મારો ધર્મ એ જેનો મુદ્રામત્ર હતો, દેશપ્રિતી જેના હૃદયમાં સજ્જત અંકિત હતી, ધર્મ પ્રવાહ જેની રક્તવાહીનીઓમાં સહોદીત ભેસળ થ વહેતો હતો તેવા હિંદના એક વખતના ધર્મ મુરધર ધર્મોધ્ધારક સ્વામી રામતિર્થનું જીવન સંપૂર્ણ રીતે પ્રસ્તુત પુસ્તકમાં આ લેખવામાં આવેલ છે

‘રામબાદશાહ’ના નામથી પૌર્વાત્ય તથા પાશ્ચાત્ય દેશોમાં વિખ્યાત એવા સ્વામી રામના આ જીવનને કયો સાચો હિંદીવાન નહીં વાચે ?

દળદાર પુસ્તક ઉપા એન્ડ્રીક કાગળ પાકુ બાઈન્ડીંગ સોનેરી નામ મુદ્રક છાપ પૃષ્ઠ ૨૪૦ રાચલ આઠ કદ છતાંય તેની કીમત માત્ર રૂ ૩-૦-૦. પોસ્ટેજ ભુદ.

મહેરૂનીસા

અવવા

દુઃખી અખળા.

મહેરૂનીસા નામની એક દુઃખી બાળા પોતાના શિશુ-
જને સાચવવા માટે પોતાના બે પુત્રોનું બલીદાન આપે
છે અને છેવટે પોતાના મુખનો અફ્સોદય કેવી રીતે સાચ
છે તે તમે આ પુસ્તક વાંચી જાણી શકશો. આ બોપડી
તમારૂં દીલ ખીંચાવી નાખશે. નહિ વાંચી હોય તો
આજે જ વાંચો.

કિંમત માત્ર ચાર આના.

બહારમામવાળાઓએ સાદાઆર આનાની પોસ્ટની કીકીટ ખીડવી

તેયાર છે !

તયાર છે !!

ખખરદાર ખૂની.

(રસીકે ડિટેક્ટીવ નવલ કથા)

ખુન, કાવતા, છબ કપટ, લેલે ખુન, ખુનીનું ડિટેક્ટીવને
પ્રશ્નવતુ, આગાહીમાં ડિટેક્ટીવની હાર, ખુનીને ચેર અમુક
પરેલો, બે ડિટેક્ટીવો વચ્ચે હરીફાઈ મત્યાદી દીલ
ફરકેનારા બનાવો વાંચવા હોય તો આજે જ મંગાવો.

કિંમત રૂ. ૧-૪-૦

તમામ જાતના પુસ્તકો મળવવા માટે લખો:

ડાકર વીઠલદાસ હરજીવનદાસ બુકસેલર.

જકરીઆ પસલક મુંબઈ ન. ૩

જાહેર તેમજ ખાનગી લાયબ્રેરીઓમાં રાખવા લાયક
ચુંદી કાઢેલા પુસ્તકોનું મુંચી પત્ર.

તમામ જાતના પુસ્તકો મળવાનું ઠેકાણું,

લખો:—

ઠાકુર વિઠ્ઠલદાસ હરજીવનદાસ

બુકસેલર.

ડે:—જકરીઆ મસ્જિદની સામે

અર્થ નં ૩.

સચિત્ર વેગ વસુલ ભાગ ૧-૨-૩-૪	.	૧૨-૦-૦
„ પ્રેમની ખુમારી ભાગ ૧-૨	.	૧-૦-૦
„ ભયકર બદ્ધ ભાગ ૧-૨	૧-૦-૦
„ અઠમ ઉઠાવગીર ભાગ ૧-૨	..	૪-૦-૦
„ બસરી બાલા	૩-૦-૦
ડિટકટીવ બે ભેદી	૨-૦-૦
સચિત્ર મહેન્દ્ર મુકતા હિં પ્રેમ જવાળા	.	૨-૮-૦
દસ લાખનો દસ્તો	..	૨-૮-૦
બાબે કથાન	૩-૦-૦
રણજીત અને કુસુમ	..	૨-૦-૦
શયતાનનું ચક્કર	...	૨-૪-૦
ડિટકટીવ ભયકર કુતરો	૧-૮-૦
ચક્રાળા અથવા જહુરખીઓનું બખ્તર ભા. ૧-૨	૩-૮-૦
ઝેરી જમાનો ભાગ ૧ થી ૫	..	૧૧-૦-૦
બહાદુર બાગા ભાગ ૧-૨	...	૩-૦-૦
પદ્મલતા યાને કટકમા બુલાખ	૩-૦-૦
કાળરાત્રીનું ખૂની ખજર ભાગ ૧-૨	૧-૦-૦
કુસુમ કાન્ત ભાગ ૧-૨-૩	૯ ૧૨-૦

વસંત વિજય ભાગ ૧—૨—૩—૪	૧૨-૪-૦
સત્યમંદી ૨ભા	૩-૦-૦
કુમુદ કુમારી	.	.	૩-૦-૦
કૌલાસ કુમારી ભાગ ૧ થી ૪	..	.	૮-૦-૦
વિશ્વ મોહિની ભાગ ૧ થી ૮			૧૬-૦-૦
જુહી અલિપ્ત	૩-૦-૦
રશ્મિલા રત્નપુત્રી ભાગ ૧—૨			૬-૦-૦
મધુ માલતી ભાગ ૧ થી ૪	.	.	૮-૦-૦
સુડેશનો અમતકાર			૩-૦-૦
સ્વરાજ્ય પ્રાપ્તિનો મહા મત્ર	૨-૮-૦
મૃગશોચની ભા ૧ થી ૧૦	૨૧-૦-૦
ભાવજ્યમવી અને પ્રચડ જવાણા મુખી		.	૨-૮-૦
રતિશક્તિકિવા કોકશક્તિ	.		૩-૮-૦
મર જુમીની મોહીની	૧-૮-૦
મનોહારિણી માયા	...		૧-૮-૦
અસરીળાલા		...	૩-૦-૦
કમનસીબ કુસુમ	..	.	૦-૦-૬
જુવન મોહિની	૨-૪-૦
કમાલ કેદી ભાગ ૧—૨	..	.	૫-૮-૦
દગાખાજ દુનીયા	૨-૮-૦
ભાગ્ય દેવીની ભયકરતા		..	૧-૧૨-૦
પિત્રાશ્રયીની કે પ્રેમદા		.	૧-૧૨-૦
સ્વર્ગમાં સમતાન		.	૧-૮-૦
પેશાવરની પક્ષિની	૧-૮-૦
હાસ્ય તરંગ	૨-૦-૦
વીર અને વીર પુખ્ત	.	.	૩-૮-૦
ચાંદાબાઈ મહા કેસ	૨-૮-૦
મહારાજ ભાયલભ કેસ	૨-૮-૦
બેગી કેસ અથવા વારંદશીલા	૨-૦-૦
અમદેશની રાણી	૨-૦-૦
હર્ષ કુમાર	૧-૮-૦

વિચીત્ર જગત સાગ ૧-૨

પંજનુ રહસ્ય	૧-૬-૦
પ્રવાહનની પ્રજ્ઞતા	૪-૬-૦
પ્રાણેશ્વરીનું પ્રેમમંદિર	૩-૭-૦
રજપુતોની રમણી	૩-૭-૦
કેલેઆમ	૨-૮-૦
આશ્વકથનદોની	૨-૮-૦
અનમદા અથવા વસ્ત્રાધિપુરનો વિનાસ	૩-૮-૦
બાદશાહ બાબર અથવા તુરે ઇસ્લામ	૪-૮-૦
કમ્બોનો કાર્તિકેય	૩-૮-૦
ચક્રવર્તી હમ્મીર	૩-૮-૦
અનારકલી અથવા અપરાધી અકબર	૪-૦-૦
કૌનક મહેલની રાજ ખટખટ	૨-૮-૦
બાજરાવ બહાડ	૨-૮-૦
ખાટણની પ્રજ્ઞતા	૨-૮-૦
વેરની વસુભાત	૩-૮-૦
શુજરાતનો નાથ	૪-૦-૦
પૃથ્વી પતિ વસ્ત્રાજ	૧-૮-૦
પુરુષ પરાજય	૧-૭-૦
મારી કલમા અને બીજા વાતો	૧-૮-૦
મહારાણી મયણુલા અથવા શુજરાતની માતા	૪-૮-૦
હમ્મરઅલી અને દીપ્તસુલતાન	૨-૦-૦
શીવાજીનો વધ નખ	૧-૭-૦
ફલદી ખાટુ યુદ્ધ	૧-૦-૦
સાફબદો અને બીખારી	૧-૮-૧
મીસરની મહારાણી	૧-૮-૦
પશ્ચિની અથવા ભગિમસુત ચિતોડ	૨-૮-૦
ઝોરગળેબનો ઉદય	૩-૮-૦
સુજગળથી બાબ પરીક્ષા	૨-૮-૦
બદકાલી અથવા પાવામદનો પ્રલય	૨-૮-૦
લીલા અને યાત્રિ તત્ત્વ	૨-૭-૨

કુળ્યું ચક્રાવ્ય	૪-૦-૦
મીમતિ વાંચના	૩-૦-૦
મધ્યમ પદ	૨-૮-૦
વિદ્યમય વેર	૨-૮-૦
સુધા હાસિની		૨-૮-૦
ગેઢિલવીર હમીરજી			...	૨-૮-૦
સુધા જોતેરી (૭૨ વારતાનો સંગ્રહ)		૩-૦-૦
સ્વીટઝરલેન્ડની સ્વતંત્રતા		૧-૪-૦
ઉષા અને અરજી	૩-૦-૦
શુભીસ્તાનનું શુભ			.	૫-૦-૦
બોસ્તાનનું બુલબુલ	૫-૦-૦
માફી ચવિત્રી			...	૪-૦-૦
શુભવાડીનું શુભાગ	૪-૦-૦

વીએરે તમામ જાતના પુસ્તકો મલશે.

જાહેર સુચના.

અમારે ત્યાંથી દરેક જાતના ગુજરાતી પુસ્તકો છુટક અને જથ્થાબદ્ધ પ્રીક્ષાત જાવે મફતથી લાયબ્રેરીના તથા બહારગામના કોર્ડરો પર ખાસ ધ્યાન આપી માલ દુરત રવાના કરવામા આવે છે

એક વખત કોર્ડર આપી ખાતરી કરો.

દરેક જાતના ગુજરાતી પુસ્તકો માટે લખો —

હક્કર વિકુલદાસ હરજીવનદાસ બુકસેલર.

૬૦ જકરીયા મસ્જીદ, સુબર્ષ નં ૩

તૈયાર છે !

તૈયાર છે !!

બંગાળી ભૂત

અથવા

રહસ્યમય ખૂન ?

(અદ્ભુત હિટકટીવ નવલકથા)

બીજી આવૃત્તિ.

હિટકટીવ 'હેવેન્ડ્રના' અદ્ભુત પરાક્રમો અને ખૂન ? નો પતો મેળવવો હોય તો આ પુસ્તક જરૂર વાંચો. હિયા એન્ડ્રીક પેપર, આર્ટ પેપરનું સચિત્ર બહુ પુરું હોવા છતાં મૂલ્ય માત્ર બાર આના પોસ્ટેજ ભુદ.

જપાય છે !

જપાય છે !!

નવીન નવલકથા

પિશાંચ પ્રતિમા.

રસીક, મનોવેધક, અદ્ભુત વાર્તા જરૂર વાંચો.

મૂલ્ય માત્ર બાર આના.

અમારથી પૈસા મોકલી માફક મનાર પાસેથી આઠ આના પોસ્ટેજ માફ

તમારા વાળને ખરી પડતા અટકાવવા માટે તથા તેને
લાંબા, ચળકતા અને સુશોભિત બનાવવા હોય
તો તરત વાપરો

ધી નેશનલ ટ્રેડીંગ કુંઠ ના બનાવેલાં
બચ્ચીના ઉચ્ચા પુત્રોની ખુશખોવાળાં નેત્રો
ઓટો-ડી રોઝ કોકોનેટ હેર ઓઈલ.

બેસ્મીન હેર ઓઈલ.

રેડ રોઝ હેર ઓઈલ.

‘એમ્પ્રેસ’ હેર ઓઈલ.

લીલાક હેર ઓઈલ.

તેમજ

રજીસ્ટર્ડ ‘લક્ષ્મીછાપ’ નાગર, નારગી, આમળા. કાપસી.
કુપેલ. મેદી માગરો વિગેરે લોકપ્રિય તેલો.

એકલા બનાવનાર,

ધી નેશનલ ટ્રેડીંગ કુંઠ

નં ૭, અનતવાડી, મુખર્ષી ન. ૨.

વારતા અને હાસ્યરસના શોખીનોને અમૂલ્ય તક

નવરસથી ભરપૂર સચિત્ર અડવાળી પત્ર

વિલાસ.

દર શનિવારે પ્રગટ થાય છે.

“સૌન્દર્ય વિજય યા સતરમી સદીતુ ઇચ્છતુ” તથા
“લોહીના વેપાર” ના લખક રા. મધુકરની નાચતી, કુદતી
પછડાતી, રસભરી કલમની પ્રસાદી દર અડવડિયે આપવ
હોય અને તે સાથેજ ગુજરાતના સર્વ ખસ્ત લેખકોના
વિવિધ ખાનીની લહનજત લેવી હોય તો આજેજ રૂપીયા
ત્રણ ભરી વાર્ષિક ગ્રાહક થઈ જાઓ.

લંડન રાજ-રહસ્ય

અથવા

મીસ્ટરીઝ ઓફ ધી કોર્ટ ઓફ લંડન.

વિલાસના ચતુ અકોમા આ અદ્ભૂત નવલકથાને રા.
મધુકર અજબ ઉત્સાહથી આગળ વધારી રહ્યા છે. પહેલ
ભાગ વાચનારને ખાકીનો ભાગ જલદી વાચવો હોય તે
તરત ‘વિલાસ’ ના ગ્રાહક થઈ જાઓ.

વ્યવસ્થાપક.

વિલાસ.

૯૮, હોળીચકલા, કોર્ટ, મુ.મ.

